

ELOISA

Etelä-Savon
hyvinvointialue

TALLOUS

**arvio 2026 ja
suunnitelma
2026–2028**

Sisällysluettelo

1 Hyvinvointialuejohtajan katsaus.....	3	6 Henkilöstö	24
2 Hyvinvointialueen talousarvion ja -suunnitelman perustelut.....	5	6.1 Toiminnalliset tavoitteet	24
2.1 Etelä-Savon hyvinvointialue	5	6.2 Hyvinvointialueen henkilöstö toimialoittain	24
2.2 Hyvinvointialueen toimielimet	6	6.3 Henkilöstön kehittäminen ja henkilöstöetuuudet	25
2.3 Etelä-Savon hyvinvointialueen organisaatio	6	6.4 Henkilöstösuunnitelma 2026	25
2.4 Yleinen taloudellinen tilanne	7	6.5 Henkilöstövaikutusten arviointi ja yhteistoimintamenettely	25
2.5 Taloussuunnittelukauden rahoitusnäkymä ja talouden tasapainottaminen	10	7 Käyttötalousosa	26
3 Talousarvion rakenne ja sitovuus	15	7.1 Sosiaalipalvelut	26
3.1 Talousarvion sitovuus	15	7.2 Ikääntyneiden palvelut.....	32
3.2 Tilivelvolliset	16	7.3 Terveyspalvelut	41
3.3 Raportointi	16	7.4 Pelastus- ja turvallisuuspalvelut	48
3.4 Hinnoittelu-, laskutus- ja korvauserusteet	16	7.5 Konsernipalvelut	56
4 Strategia	17	8 Tuloslaskelmaosa.....	66
4.1 Asetetut laadulliset tavoitteet	18	9 Investointiosa.....	69
4.2 Hyvinvointialueiden valtakunnalliset strategiset tavoitteet	20	10 Rahoitusosa ja lainanottovaltuus...	75
5 Riskienhallinta ja sisäinen valvonta	21	11 Hyvinvointialuekonserni ja omistajaohjaus	77
5.1 Riskienhallintasuunnitelma	21	11.1 Hyvinvointialuekonsernin rakenne ja ohjaus	77
5.2 Turvallisuuden, varautumisen ja jatkuvuuden kehittäminen	22	11.2 Tytäryhtiölle asetettavat tavoitteet.....	78
5.3 Tietoturva ja tietosuoja (kyberturvallisuus)	22		
5.4 Omaisuus- ja rahoitusriskit	22		
5.5 Hyvinvointialueen riskianalyysi	23		

ALUEHALLITUS 10.11.2025 § 204

ALUEHALLITUS 24.11.2025 § XX

ALUEVALTUUSTO 8.12.2025 § XX

1 Hyvinvointialuejohtajan katsaus

Talousarviovuonna 2025 Etelä-Savon hyvinvointialue menestyi monella mittarilla erinomaisesti. Palveluihin pääsy pysyi maan parhaana erikoissairaanhoidossa. Perusterveydenhuollossa vuonna 2024 hoitoon pääsy oli maan paras ja tänäkin vuonna olemme pärjänneet hyvin, vaikka hoitotakuun heikennykseen liittyvä resurssileikkaus oli perusterveydenhuoltoon iso. Hoivaan pääsyssä sijoituimme Hali ry:n selvityksessä kolmanneksi parhaaksi niiden neljän hyvinvointialueen joukkoon, jossa jonot hoivaan olivat lain vaatimassa kunnossa. Maineeltaan Eloisa oli toista vuotta peräkkäin paras Luottamus&Maine-ky-selytutkimuksessa.

Huolimatta alkuvuoden useista suurista muutoksista henkilöstötyytyväisyys kohosi vuoden mittaan tähän asti korkeimpiin lukemiinsa ja oli Suomen korkeimpien joukossa aina syyskuun puolella välissä alkaneisiin yhteistoimintaneuvotteluihin saakka. Kiitos menestyksestämme ja hyvästä meiningistä kuuluu Eloisan koko henkilöstölle, joka on joutunut koville monien muutosten ja alkuvuosien viiden yhteistoimintaneuvottelujen seurauksena.

Jatkossa henkilöstön saatavuuden merkitys kasvaa entisestään palveluja tarvitsevien määrän kasvaessa. Eläköityvien eloisalaisten määrä säilyy tulevina vuosina suurena ja tilalle tarvitaan uusia – kilpailu osaavasta työvoimasta pysyy kovana alueiden välillä ja myös yksityisten toimijoiden kanssa. Syksyllä 2025 eloisalaisia ilahdutti viestintäyksikön, vapaaehtoisten eloisalaisten ja mainostoimiston yhdessä rekrytoinnin markkinointiin tekemä musiikkivideo. Vain erottautumalla voimme pärjätä ja video onkin kerännyt paljon kiitosta henkilöstöltä ja luottamushenkilöiltä. Julkaisu ajoittuu marraskuulle, joten tätä kirjoitettaessa emme tiedä markkinoinnin vastaanottoa, mutta uskon senkin olevan hyvä.

Samaan aikaan entistä suurempi taloudellinen niukuus näyttää rajoittavan hyvinvointialueen toimintaa. Eloisan viidensii yt-neuvotteluihin jouduimme jälleen riittämättömän valtion rahoituksen takia. Erittäin mittavat aiemmat sopeutukset ja niistä seurannut hyvin merkittävä kulujen kasvun hillintä eivät näytä tätä kirjoitettaessa riittävän tuottamaan talousarvion mukaista nollatulosta vuodelle 2025. Vuoden 2026 talousarvion pohjaksi tarvittiin vielä noin 25 miljoonan euron sopeutukset, jotta aluehallituksen 10.6.2025 asettaman talousraamin mukainen 10 miljoonan euron ylijäämä voitaisiin saavuttaa 2026. Valtion uusimman rahoituslaskelman myötä aluehal-

litus muutti kokouksessaan 10.11.2025 vuodelle 2026 ylijäämätavoitteeksi 7 miljoonaa euroa.

Aiempien vuosien alijäämien kertymisestä voimme syyttää pitkälti hyvinvointialueiden rahoitusjärjestelmää, joka kohtelee meitä kaltoin. Saaristoasian neuvottelukunnan selvitys kausiasutuksesta (MMM 2025: 22) osoitti miljoonien eurojen aukon rahoituspohjassamme. Erityisesti kausiasutuksen aiheuttamia ensihoidon ja pelastuksen kuluja ei meille kompensoida. Vielä suuremman aukon rahoitukseen tekee ns. väestöleikkuri, joka vie alueeltamme euroja pienenevän asukasluvun mukaan mutta lisäksi myös palvelutarpeen vähenemisen perusteella. Tosiasiasa palvelutarpeemme kasvaa maan ikääntyneimmän ja monisairaana väestön takia.

Helpotusta 2026 talousarvion laadintaan toivat syksyn mittaan jatkuneet vuokraneuvottelut alueen kuntien kanssa. Tätä kirjoitettaessa Eloisa näyttää saavan useamman miljoonan euron sopeutukset tilakuluista. Neuvottelut ovat tosin kesken. Vuokratason aleneminen helpottaa hyvinvointialueen talousurakkaa tulevina vuosina. Säästämme mieluummin seinistä kuin henkilöstöstä ja palveluista ja vuokratasojen tarkastelu on ainoa mahdollisuus palveluverkon säilyttämiselle.

Erityisen epäreilulta tuntuu se, että muiden hyvinvointialueiden ylijäämät vähentävät meidän rahoitustamme. Puumalan mummojen tilanne ei mitenkään parane, jos Helsingin kaupunki tekee ylijäämää ja sen takia Eloisan rahoitus pienenee. Päinvastoin, hyvinvointialueiden kehitys on alkanut eriytyä voimakkaasti. Osa pystyy kehittämään palvelujaan väestönkasvun tuoman lisärahoituksen turvin. Osa on joutumassa rahoitusjärjestelmän takia jatkuvaan sopeuttamisen kierteeseen. Eloisa on pysynyt niiden hyvinvointialueiden joukossa, jotka ovat pystyneet tekemään merkittäviä sopeutuksia. Tästä on selkeä merkki kulujen maltillinen alle kahden prosentin kasvu 2025, kun koko maan lukemaksi ennakoitaan 3,1 prosenttia. Keskimääräinen kulujen kasvu on vuosien 2021–2025 ollut koko maassa 5,5 prosenttia. Eloisa on alittanut koko olemassaolonsa aikana keskimääräisen kulujen kasvun.

Huomionarvoista on myös, että talousarvioesitys ei ole nykyisen lainsäädännön mukainen. Lain mukainen esitys tarkoittaisi 80 miljoonan lisäsäästöjä, jolloin eteläavolaisten perusoikeudet eivät toteutuisi.

Talousarvioon liittyikin siis vahva arvovalinta – palvelujen turvaaminen lakisääteisellä tasolla on tärkeämpää kuin rahoituslaki.

Talousarvio 2026 sopeuttaa jälleen toimintaamme voimakkaasti. Henkilökohtaisesti toivon, että tulevi-
na vuosina päästäisiin tilanteeseen, jossa muutokset lähtisivät enemmän asiakkaiden tarvetekijöistä kuin ulkoisista talouspaineista. Jatkossa olisi syytä pääs-
tää toiminnan kehittämiseen terveyden ja hyvinvoin-
nin näkökulmista, mikä oli sote-uudistuksen tavoite.

SANTERI SEPPÄLÄ

hyvinvointialuejohtaja

2 Hyvinvointialueen talousarvion ja -suunnitelman perustelut

Hyvinvointialuelain 115 §:n mukaan aluevaltuuston on kunkin vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä hyvinvointialueelle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio, jossa otetaan huomioon hyvinvointialuekonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Etelä-Savon hyvinvointialueen suunnitelmakausi on kolme vuotta. Talousarviovuosi on talousarvion ensimmäinen vuosi. Talousarvion valmistelusta vastaa aluehallitus.

Taloussuunnitelma on laadittava siten, että se on tasapainossa tai ylijäämäinen viimeistään toisen talousarviovuotta seuraavan vuoden päättyessä. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä. Hyvinvointialueen taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään kahden vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä määräjassa tulee kattaa myös talousarvion laadintavuonna tai sen jälkeen kertynyt alijäämä. Taloussuunnitelmassa hyväksytään hyvinvointialueen ja hyvinvointialuekonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Tavoitteiden on toteutettava hyvinvointialuestrategiaa.

Taloussuunnitelma on aluevaltuuston keskeinen talouden ohjauksen väline, sillä valtuuston toimivalta talouden ohjauksessa määrittyy nimenomaisesti taloussuunnitelman vahvistamisen kautta. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat hyvinvointialueen strategiaa ja edellytykset hyvinvointialueen tehtävien hoitamiseen turvataan. Hyvinvointialueita koskevan lain mukaan talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään hyvinvointialueen ja hyvinvointialuekonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen ja lisäksi siinä on osoitettava, miten rahoitustarve katetaan. Rahoitustarvetta ei saa kattaa pitkäaikaisella lainalla. Erityisen vaikeassa taloudellisessa asemassa olevan hyvinvointialueen arviointinettelystä säädetään hyvinvointialuelain 122 §:ssä.

Aluehallitus hyväksyi 10.6.2025 § 141 vuoden 2026 talousarvioraamin ja valtuutti talouspalvelut antamaan toimialoille talousarvion valmisteluohjeen, joka sisältää palveluverkon supistamis- ja keskittämissuunnitelmat, mikäli kuntien kanssa ei päästä sopi-

mukseen uusista matalammista vuokratasoista. Talouden tasapainottamista ja taloussuunnittelukauden rahoitusnäköymää kuvataan tarkemmin jäljempänä kappaleessa 2.5.

2.1 Etelä-Savon hyvinvointialue

Etelä-Savon hyvinvointialue aloitti palvelutuotannon 1.1.2023 ja vastaa n. 130 000 eteläsavolaisen asukkaan sosiaali- ja terveystalouden sekä palo- ja pelastustoimesta. Hyvinvointialueen kokonaispinta-ala on 17 000 km², josta 4 400 km² on vettä. Pinta-alaltaan Etelä-Savon on suuri, mutta harvaan asuttu. Vessistöjen runsas määrä on alueen erityispiirre ja haaste palvelutuotannossa. Sisä-Suomen kaikki saaristolunnat: Enonkoski, Puumala ja Sulkava sijaitsevat Etelä-Savossa. Saaristo-osakunnista kolme on Etelä-Savossa: Hirvensalmi, Savonlinna ja Mikkeli. Metsän osuus maa-alasta on 87 prosenttia.

Etelä-Savon hyvinvointialue on Suomen ikääntynein maakunta, jossa nuorten ikäluokat ovat pienet. Tilastokeskuksen lokakuussa 2024 julkistaman väestöennusteen mukaan myös maakunnan väkiluku jatkaa laskuaan aina vuoteen 2045 saakka. Ennuste osoittaa, että tuolloin Etelä-Savossa olisi 112 880 asukasta ja väestöllinen huoltosuhde erityisen korkea. Maakunnan huoltosuhde kasvaisi noin kymmenessä vuodessa jopa 88,8:aan (2023 84,7) ja lähtisi siitä laskuun vuoden 2035 jälkeen. Konsultointiyhtiö MDI/FCG:n syyskuussa julkaisemien vaihtoehtoisten skenaarioiden mukaan voimakaskaan maahanmuutto ei pelastaisi Etelä-Savoa laskevalta väestönkehitykseltä tulevaisuudessa. Väestönkehityksellä on vaikutusta siihen, miten julkiset ja yksityiset palvelut maakunnassa toimivat. Ilahduttavaa on se, että koko 2000-luvun negatiiviseksi jäänyt kokonaisnettomuutto kääntyi plussan puolelle jo vuonna 2021 ja positiivinen kehitys on jatkunut tähän saakka. Vuonna 2023 maakunnan väestökehitys oli muuttoliikkeen ansiosta koko 2000-luvun parasta ja vuoden 2024 alkupuoliskolla maakunnassa koettiin jopa väestön kasvua. Muuttovoittoa on saatu maahanmuuttajista.

Kokonaiskuvaa tarkastellessa on otettava huomioon, että Etelä-Savo on kausittain hyvin voimakkaasti kasvava maakunta: monipaikkaisesti asuvat ja esimerkiksi vapaa-ajanasunnoillaan aikaa viettävät ja työskentelevät ihmiset eivät näy väestötilastoissa (eivät kä sote-palveluiden mitoituksessa). Vuoden aikana

alueen näkyvän elinvoiman ja väkimäärän vaihtelu on suurta, sillä esimerkiksi Nordregion arvion mukaan Etelä-Savossa sijaitsee kaikkien vapaa-ajanasuntojen ollessa täydessä käytössä jopa yli 100 000 henkilöä vakituksen asutuksen lisäksi. Etätyön yleistyminen on pidentänyt vapaa-ajanasumisen kautta sekä lisännyt monipaikkaista asumista. Monipaikkainen työnteke ja kausiväestö tuovat alueelle elinvoimaa, mutta ne edellyttävät myös toimivaa palvelurakennetta.

Etelä-Savon hyvinvointialue Eloisan koordinoima Lähellä.fi -alusta ja hyvinvointitarjotin tuovat lukuisan joukon palveluja alueen asukkaiden saavutettavaksi: liikunta, kulttuurihyvinvointi, kulttuuriharrastaminen, luontoliikkuminen, elintapaohjaus, ravitsemus, osallisuus, soteneuvonta, mielenterveys ja päihteetömyys ym.

Korkeahko sairastavuus ja harva asutus luovat erityisiä haasteita ja kustannuspaineita palvelujen järjestämisessä (esimerkiksi laaja tarve kotihoidon kustannuksissa), etenkin kun vaikutukset näkyvät entisestään heikkenevässä kuntataloudessa. Sosiaalisen kestävyysnäkökulmasta pitkät etäisyydet ja ikärakenne haastavat yhdenvertaisuuden toteutumista asuinalueiden erilaistumisen ja palvelujen saatavuuden noustessa haasteiksi. Savonlinnan sairaala on yksi niistä sairaaloista, joissa ympärivuorokautista leikkaustoimintaa vaativa päivystys lakkaa vuoden 2026 alussa.

Etelä-Savossa sote-palvelujen saatavuutta tarkastelevat (kokemus)indikaattorit ovat positiivisempia verrattuna koko maan tasoon (alueellinen hyvinvointikertomus). Hyvinvointialueen tilannekuva 12/2024 kertoo lisäksi, että Eloisan alueella jonot kiireettömään erikoissairaanhoidon ovat koko maan lyhyimmät: Etelä-Savossa yli puoli vuotta kiireetöntä hoitoa jonottaneiden osuus on kaksi prosenttia kaikista jonottajista. Myös T-median loppuvuonna tekemässä mainetutkimuksessa Eloisa osoittautui maineeltaan kaikkein parhaimmaksi hyvinvointialueeksi.

Etelä-Savon hyvinvointialue on osa Itä-Suomen yhteistyöaluetta, johon kuuluvat Keski-Suomen hyvinvointialue, Pohjois-Savon hyvinvointialue (yliopistollinen keskussairaala) ja Pohjois-Karjalan hyvinvointialue. Samaan yhteistyöalueeseen kuuluvien hyvinvointialueiden tulee laatia keskinäinen yhteistyösopimus valtuustokausittain. Sopimuksen tarkoituksena on varmistaa yhteistyöalueeseen kuuluvien hyvinvointialueiden työnjako, yhteistyö ja yhteensovittaminen siltä osin kuin se on tarpeellista hyvinvointialueiden lakisääteisten tehtävien toteutumisen ja sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusvaikuttavuuden turvaamiseksi. Aluevaltuusto hyväksyi Itä-Suomen yhteistyöalueen yhteistyösopimuksen 7.10.2024 § 68.

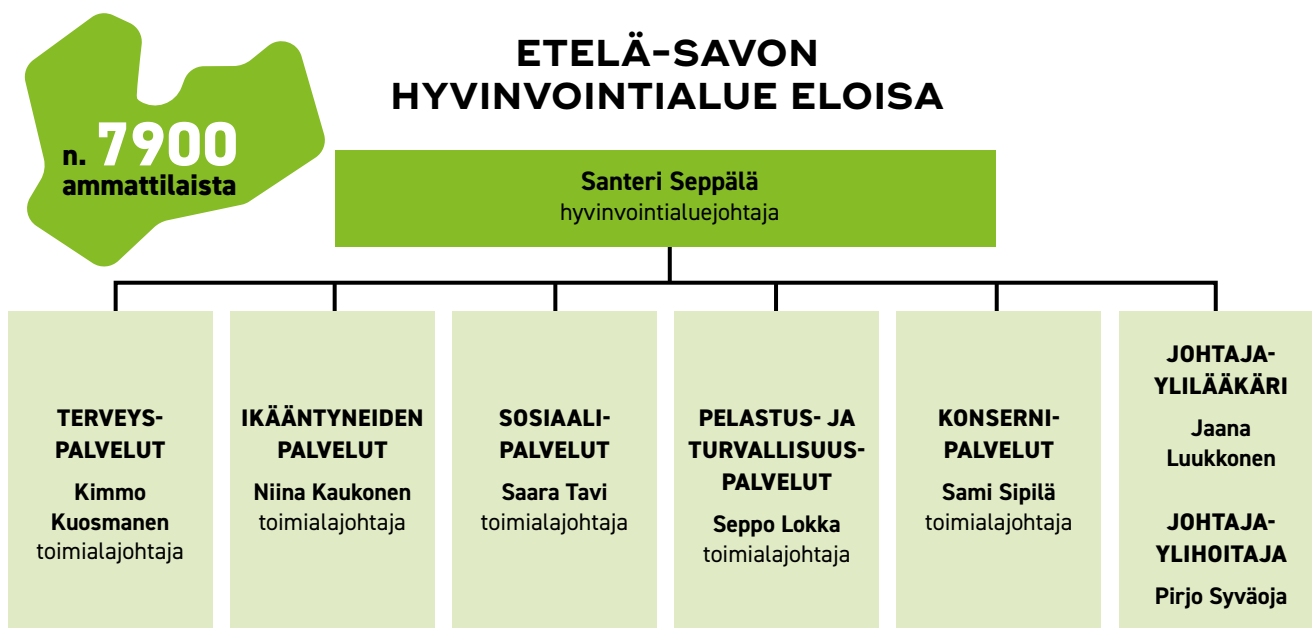
2.2 Hyvinvointialueen toimielimet

Hyvinvointialueen toimielimet sekä vaikuttamis- ja yhteistyötoimielimet ovat vuonna 2025 olleet:

- Aluevaltuusto
- Aluehallitus
- Tarkastuslautakunta
- Palvelulautakunta
- Aluevaalilautakunta
- Nuorisovaltuusto
- Vanhusneuvosto
- Vammaisneuvosto
- Valmiusfoorumi ja valmiusjohtoryhmä.

2.3 Etelä-Savon hyvinvointialueen organisaatio

Voimassa olevan hallintosäännön 23 §:n mukaan Etelä-Savon hyvinvointialueen toiminta jakautuu palvelujen tuottaviin toimialoihin tai vastaaviin kokonaisuuksiin: terveyspalvelut, sosiaalipalvelut, ikääntyneiden palvelut, pelastus- ja turvallisuuspalvelut sekä konsernipalvelut.

Kuva 1 Etelä-Savon hyvinvointialueen palveluorganisaatio.

2.4 Yleinen taloudellinen tilanne

Hyvinvointialueiden talous on osa julkisen talouden suunnitelmaa ja valtion talousohjausta. Hyvinvointialueiden rahoituksen riittävyyttä suhteessa niille määrättyihin tehtäviin arvioidaan julkisen talouden suunnitelmassa, jossa käsitellään hyvinvointialueiden tehtäviä ja velvoitteita, taloutta sekä valtion hyvinvointialuetalouteen liittyviä taloudellisia vastuita. Julkisen talouden suunnitelma ohjaa ministeriöitä niiden valmistellessa hyvinvointialuetta koskevaa lainsäädäntöä ja ohjausta. Valtioneuvosto päätti julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2026–2029 huhtikuun 2025 lopulla. Suomen hallituksen talous- ja finanssipolitiikan painopisteet ovat julkisen talouden suunnitelman mukaan velkasuhteen vakautus, alijäämä enintään 1 %/BKT, työllisyysasteen nosto sekä talouden tasapainotus. Pitkän aikavälin tavoite on pohjoismainen talouskasvu ja velan suhde bruttokansantuotteeseen. Hallitus seuraa tehostetusti hyvinvointialueille päätettyjen säästötoimien toimeenpanoa.

Valtiovarainministeriön syksyn 2025 taloudellisen katsauksen mukaan Suomen talouden toipuminen on ollut hidasta, mutta merkkejä nopeammastakin kasvusta on. Odotusten ja ennakkotietojen vastaisesti Suomen talous ei enää supistunutkaan viime vuonna, vaan kasvoi 0,4 prosenttia. Vuonna 2025 bruttokansantuote (BKT) kasvaa 1,0 prosenttia, 1,4 prosenttia vuonna 2026 ja 1,7 prosenttia vuonna 2027. Inflaation arvioidaan laskevan 1,8 prosenttiin vuonna 2025. In-

flaatio on vuonna 2026 1,4 prosenttia ja vuonna 2027 1,9 prosenttia.

Julkisen talouden alijäämä on muodostunut syväksi epävarman suhdanteen sekä korko- ja puolustusmenojen kasvun takia. Menojen kasvu maltillistuu hidastuvan inflaation ja sopeutustoimien ansiosta. Vuonna 2024 julkisen talouden alijäämä jatkaa vielä syventymistä yltäen 4,3 prosenttiin BKT:hen suhteutettuna. Vuonna 2026 julkisen talouden alijäämän arvioidaan kuitenkin pienentyvän 3,6 prosenttiin pääasiassa sopeutustoimenpiteiden ansiosta ja asettuu n. 3,1 prosenttiin vuonna 2029.

Hyvinvointialueiden rahoitusasema oli vuonna 2024 edelleen heikko, 1,6 miljardia euroa alijäämäinen eli -0,6 prosenttia suhteessa BKT:hen. Menojen kasvu normalisoitui kuitenkin vuoden 2023 erittäin nopean kasvun jälkeen. Kertymätiedot osoittavat menojen kasvun olleen hidasta myös ensimmäisellä vuosipuoliskolla 2025. Tänä vuonna alueiden rahoitusasema saavuttaa tasapainon menojen maltillisen kasvun ja valtion rahoituksen nopean kasvun ansiosta. Menojen kasvua hidastavat sopeutustoimet ja valtion rahoitusta kasvattaa hyvinvointialueiden vuoden 2023 tulokseen perustuva vuonna 2025 maksettava 1,4 mrd. euron suuruinen jälkikäteistarkistus. Vuosina 2026–2027 alueiden rahoitusasema pysyy lähellä tasapainoa ja menojen kasvu on noin 3,6 prosenttia vuosittain.

Menojen kasvu ennustekaudella aiheutuu pääasiassa hintojen nopeasta noususta. Henkilöstömenot kasvavat sovittujen palkankorotusten ja palkkaohjelmien vuoksi yleistä ansiotasoa nopeammin. Menojen kasvua hillitsevät pääministeri Orpon hallituksen päätökset sekä alueiden omat sopeutustoimet. Alueiden omiksi sopeutustoimiksi on ennusteessa arvioitu 0,35 mrd. euroa kuluvalle vuodelle ja 0,15 mrd. euroa vuodelle 2026. Vuosien 2025–2026 arviot on laadittu varovaisesti suhteessa alueiden omiin suunnitelmiin. Arviot perustuvat erityisesti alueiden talousarvioiden menokehitykseen. Sopeutuspaineet pysyvät kuitenkin mittavina aloitusvuosien alijäämien vuoksi.

Alueiden tulot koostuvat pääosin valtion rahoituksesta sekä asiakkailta saatavista maksutuotoista. Hyvin-

vointialueiden rahoituksen indeksikorotus vuodelle 2026 on 3,25 prosenttia. Rahoituksessa huomioidaan myös sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutarpeen vuosittainen kasvu. Vuodelle 2026 kohdennettava jälkikäteistarkistus on 1,3 mrd. euroa. Ennusteessa seuraavien vuosien jälkikäteistarkistus perustuu julkisen talouden suunnitelmaan mukaan lukien jälkikäteistarkistukseen tehty kehysvaraus, ei painelaskelman mukaiseen kustannuskehitykseen.

Ennusteeseen liittyy useita riskejä. Alueiden menot voivat toteutua arvioitua pienempinä, mikäli säästötoimet ja toiminnan tehostaminen onnistuvat odotettua paremmin. Toisaalta sopeutustoimien epäonnistuminen tai uudet menolisäykset voivat heikentää alueiden taloudellista tilannetta.

	2023	2024*	2025*	2026*	2027*
Miljardia euroa					
Myynti- ja maksutulot	5,0	5,7	6,0	6,2	6,4
Tulonsiirrot valtionhallinnolta	25,7	26,2	28,6	29,6	30,5
Muut tulot	0,2	0,3	0,2	0,3	0,3
Kokonaistulot	30,9	32,2	34,8	36,0	37,2
Palkansaajakorvaukset ja välituotekäyttö	24,9	25,8	26,3	27,2	28,2
Sosiaali- ja luontoismuotoiset etuudet	6,1	6,4	6,7	7,0	7,3
Omaisuusmenot	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2
Pääoman bruttomuodostus	1,4	1,3	1,3	1,5	1,3
Muut menot	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Kokonaismenot	32,5	33,8	34,6	36,0	37,1
Kulutusmenot	26,1	26,7	27,3	28,3	29,3
Nettoluotonanto (+) / nettoluotonanto (-)	-1,6	-1,6	0,2	-0,0	0,1
Perusjäämä ²	-1,5	-1,5	0,4	0,2	0,3
Hyvinvointialueindeksi, muutos %	3,52	2,53	3,00	3,25	2,63
Hyvinvointialueiden ansioindeksi, muutos %	6,0	3,5	5,8	4,8	4,1

¹ ml. Helsingin sosiaali- ja terveydenhuolto sekä pelastustoimi.

² Nettoluotonanto ilman bruttokorkomenoja.

Taulukko 1

VM:n ennuste hyvinvointialueiden taloudesta.

Lähde: Taloudellinen katsaus, syksy 2025, VM.

2.5 Taloussuunnittelukauden rahoitusnäkökulma ja talouden tasapainottaminen

Etelä-Savon hyvinvointialueen vuoden 2026 talouden lähtökohdat ovat edelleen vaikeat. Taustalla on hyvinvointialueen rahoituksen ja sen vastuulle kuuluvien tehtävien reaalikustannusten merkittävä taasoero heti hyvinvointialueen toiminnan alkaessa. Vuoden 2024 tilinpäätöksessä kumulatiivista alijäämää on 76,6 miljoonaa euroa eli noin 592 euroa jokaista maakunnan asukasta kohden, joka on hyvinvointialueiden keskitasoa.

Hyvinvointialueiden rahoituksen on turvattava perustuslain edellyttämällä tavalla riittävien sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäminen. Hyvinvointialueiden saama valtion rahoitus on yleiskatteista ja se määräytyy laskennallisesti. Hyvinvointialueiden taloustilanteen kehitys vuoden 2025 aikana selkeästi parantanut, mutta edelleen hyvinvointialueiden rahoituksen kokonaistaso on riittämätön.

Rahoitusvajetta syntyy mm. siksi, että hyvinvointialueiden rahoitusmalli ei ota riittävällä tavalla huomioon esimerkiksi inflaation kokonaisvaikutusta hyvinvointialueiden kustannuksiin, lakisääteisten tehtävämuutosten kustannuksia eikä sosiaali- ja terveysalan yleistä ansionnousua korkeampia palkankorotuksia. Toiminnan alkuun liittyvä alijäämä johtuu monista rakenteellisista syistä, jotka ovat periytyneet hyvinvointialueille aiemmilta sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäjiltä.

Etelä-Savon osalta rahoitusmalliin ja palvelutuotantoon liittyvänä haasteena näyttäytyvät alueen omat erityispiirteet. Hyvinvointialueen kokonaispinta-ala on noin 17 000 km², josta 4 400 km² on vettä, mikä aiheuttaa palvelutuotantoon lisähaasteita ja pidentää välimatkoja. Etelä-Savon hyvinvointialue on Suomen ikääntynein ja nuorten ikäluokat ovat pienet, jolloin tästä aiheutuu omanlaisiaan merkittäviä erityisvaateita hyvinvointialueen palvelutuotannolle. Yli 65-vuotiaiden osuus väestöstä on maan korkein, ja koska työikäisten osuus on keskimääräistä pienempi,

on myös huoltosuhde korkea. Tilastokeskuksen väestöennuste ennakoii Etelä-Savolle voimakkaasti alenevaa väestökehitystä yhdistettynä yli 65-vuotiaiden suhteellisen osuuden jatkuvaan nousuun. Kehityksellä on suorat vaikutukset paitsi hyvinvointialueen palvelutuotantoon, myös valtion rahoituksen laskentaan. Etelä-Savon asukasluvun ennustetaan vähenevän seuraavan kymmenen vuoden aikana lähes saman verran kuin edeltävällä kymmenvuotiskaudella, noin 13 500 henkilöllä eli yli kymmenellä prosentilla. Alueen asukaskohtainen rahoitus vuodelle 2026 on maan suurin korkean sairastavuuden ja ikääntyneen väestön korkean palvelutarpeen vuoksi (6 035 euroa per asukas, Manner-Suomi 4 839 euroa per asukas). Rahoituksen kasvu on kuitenkin maan pienimpiä valtiovarainministeriön painelaskelmien perusteella.

Tilastoitu väkiluku ei kerro koko totuutta alueella sijaitsevan ja hyvinvointialueen palveluita käyttävän väestön kokonaismäärästä, sillä Etelä-Savon väestömäärä kasvaa kausittain hyvinkin paljon tilaston osoittamaa väkilukua korkeammaksi. Monipaikkaisesti asuvat sekä loma-asunnoillaan aikaa viettävät ja työskentelevät asukkaat eivät näy virallisissa väestötilastoissa. Kesämökkejä on alueella yhteensä noin 46 600, mikä on väkilukuun suhteutettuna eniten Suomessa. Kesäasukkaiden osuus suhteessa pysyviin asukkaisiin on alueella noin 42 prosenttia. Alueen väkiluvun vaihtelu on vuoden aikana suurta, sillä Etelä-Savossa on arvioitu olevan heinäkuun aikana yli 82 000 asukasta enemmän kuin virallisen väestötilaston osoittama asukasmäärä. Monipaikkainen työnteko ja kausiväestö tuovat alueelle elinvoimaa, mutta edellyttävät myös toimivia ja oman väestöpohjan tarvetta laajempia palveluja hyvinvointialueelta. Erityisesti vaikutus näkyy päivystyksen, ensihoidon ja pelastustoimen palveluissa. Tilanne on hyvinvointialueen saaman valtion rahoituksen näkökulmasta ongelmallinen, sillä kausiasukkaisiin liittyvä palvelutarve ei tule rahoitusmallissa huomioituksi.

Valtion rahoituksen taso taloussuunnitelmakaudella

Tuorein talousarvion laatimishetkellä käytettävissä oleva versio vuoden 2026 rahoituslaskelmasta on julkaistu 22.9.2025. Koko maan tasolla hyvinvointialueiden rahoituksen kokonaismäärä vuonna 2026 on noin 27,1 miljardia euroa. Laskennallisen rahoituksen pohjana on kesäkuussa 2025 päivitetty vuoden 2025 laskennallisen rahoituksen taso, joka on yhteensä noin 26,3 miljardia euroa. Rahoitussumma on korotettu rahoituslain mukaisten palvelutarpeen kasvuarvion (n. 251 milj. euroa) ja hyvinvointialueiden hintaindeksin syksyn 2025 ennusteen (3,25 %) mukaisen kustannustason muutoksen (n. 864 milj. euroa) perusteella vuoden 2026 tasolle. Vuoden 2026 rahoituksessa on otettu huomioon valtion sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävämuutokset (72 milj. euroa) ja pelastustoimen tehtävämuutokset (0,1 milj. euroa). Vuoden 2026 rahoitukseen on huomioitu myös hyvinvointialueiden vuoden 2024 tilinpäätöstietojen perusteella laskettu jälkikäteistarkastus, n. 1,3 miljardia euroa. Laskennallisen rahoituksen määrästä vähennetään vuoden 2026 siirtymäsausten nettomäärä, joka on yhteensä noin 198,1 miljoonaa euroa. Koko maan tasolla muodostettu 27,1 miljardin euron rahoitus jaetaan alueelle rahoitusmallin määräytymistekijöiden perusteella.

Etelä-Savon hyvinvointialueen valtion rahoitus vuodelle 2026 on yhteensä 781,7 miljoonaa euroa, joka on noin 24,1 miljoonaa euroa eli 3,2 prosenttia enemmän kuin vuonna 2025 (757,6 milj. euroa). Etelä-Savon laskennallisen rahoituksen määrä 748,2 miljoonaa euroa sisältää hyvinvointialueiden vuoden 2024 alijäämiin perustuvan rahoituksen jälkikäteistarkastuksen, jonka Etelä-Savon laskennallinen osuus on noin 35,1 miljoonaa euroa. Siirtymäsaatus kasvattaa Etelä-Savon rahoitusta noin 33,3 miljoonalla eurolla vuonna 2026.

Arvio hyvinvointialuekohtaisesta rahoituksen tulevien vuosien kehityksestä on annettu valtiovarainministeriön syyskuussa julkaisemassa rahoituksen painelaskelmassa. Painelaskelman pohjan muodostaa vuoden 2026 rahoituslaskelma. Hyvinvointialueindeksin ennusteen ja palvelutarpeen kasvuarvion lisäksi painelaskelmassa on huomioitu myös jälkikäteistarkastuksen vaikutus. Arvio vuoden 2027 jälkikäteistarkastuksesta on muodostettu alueiden raportointien vuoden 2025 tilinpäätösennustetietojen perusteella, joiden perusteella alijäämää olisi noin 1,4 miljardia euroa vuonna 2025. Vuosien 2027 ja 2028 jälkikäteistarkastuksen arvio perustuu oletukseen vuosien 2025–2026 kustannuskehityksestä, jolla alijäämät tulisivat aluekohtaisesti katetuksi vuoteen 2026 mennessä. Tämä oletus on mitä suurimmalla todennäköisyydellä ylioptimistinen. Kuten painelaskelman yhteydessäkin todetaan, on jälkikäteistarkastuksesta esitetty vain arvio, ja jälkikäteistarkastuksen määrä määritellään alueiden toteutuneen kustannuskehityksen mukaisesti. Näin ollen etenkin vuosien 2028–2029 rahoituksen määrä tulee vielä tarkentumaan nyt ilmoitetuista luvuista.

Painelaskelmassa Etelä-Savon hyvinvointialueen rahoitus kasvaa vuoteen 2028 asti. Hyvinvointialueiden rahoituksen painelaskelma kuvaa arvion aluekohtaisesta rahoituksen kehityksestä vuosina 2027–2028. Arvio vuoden 2027 rahoituksesta tarkentuu keväällä 2026, kun vuoden 2027 aluekohtainen rahoituslaskelma julkaistaan. Laskelman tuottama arvio rahoituksen aluekohtaisesta kehityksestä on karkea. Arviot aluekohtaisista sote-palvelutarpeen muutoksista pohjautuvat palvelujen käytön nykytilaan sekä ennusteeseen tulevasta väestörakenteesta. Laskelma ei siten huomioi todellisia aluekohtaiseen rahoituksen vaikuttavia tekijöitä, kuten sairastavuudessa tapahtuvia muutoksia tai väestön vieraskielisyyden tai kaksikielisyyden kehitystä.

miljoonaa euroa	2025	2026	2027	2028
Valtion rahoitus	757,6	781,7	803,1	815,1

Taulukko 2

Etelä-Savon hyvinvointialueen valtion rahoitus VM:n 22.9.2025 rahoituslaskelman ja painelaskelman mukaisesti vuoteen 2028 saakka.

Lopullinen hyvinvointialueiden vuoden 2026 rahoituslaskelma julkaistaan valtion talousarvioesityksen hyväksymisen jälkeen.

Talouden tasapainottaminen

Vuodelta 2025 ennustetaan muodostuvan alijäämää n. 14,7 miljoonaa euroa, kun alkuperäinen talousarvio on laadittu 0,4 miljoonaa euroa alijäämäiseksi. Ennusteen mukainen toteuma tarkoittaisi 91,3 miljoonan euron kumulatiivista alijäämää vuoden 2025 tilinpäätöksessä, sillä 2024 tilinpäätöksessä kumulatiiviseksi alijäämäksi muodostui 76,6 miljoonaa euroa.

Riittämättömän valtion rahoituksen takia talouden tasapainottamiseksi on tarvittu voimakkaita sopeutus-toimenpiteitä heti hyvinvointialueen toiminnan ensimetreiltä alkaen. Vuosille 2023–2025 laadittiin palvelujen tuotantosuunnitelma, jossa vuodelle 2024 säästöjä on n. 18,8 miljoonan euron edestä ja vuodelle 2025 n. 16,5 miljoonaa. Tämän lisäksi vuoden 2024 talousarvioon valmisteltiin 2,4 miljoonan euron lisäsopeutustoimenpiteet. Vuoden 2024 osavuositarkastuksen perusteella ko. vuodelle tavoitelluista, yhteensä 31,4 miljoonan euron sopeutustoimista, on toteutumassa noin 26 miljoonaa euroa. Säästötavoitteesta vuoden 2025 puolelle toteutuvaksi on siirtymässä noin 4,7 miljoonaa, joten noin 0,7 miljoonan euron sopeutukset ovat näiden osalta jäämässä toteutumatta. Kun huomioidaan vuodelle 2025 päätettyjen sopeutustoimien (16,5 miljoonaa euroa) ja vuodelta 2024 vuodelle 2025 siirtyvien säästöjen (4,7 miljoonaa euroa) yhteisvaikutus, sisältää vuoden 2025 talousarvio yhteensä 21,2 miljoonan euron edestä ns. aiemmin päätettyjä sopeutustoimenpiteitä.

Aluevaltuusto hyväksyi vuosille 2025–2026 uuden sopeutustoimenpidekokonaisuuden 7.10.2024 § 70. Tällä päätöksellä hyväksytyjen sopeutusten kokonaismäärä on yhteensä noin 24 miljoonaa euroa. Päätöksen yhteydessä liiteaineistona hyväksyttiin ja vahvistettiin koonnos jo aiemmin päätettyjen sopeutustoimien ja 7.10.2024 kokouksessa hyväksytyjen uusien toimenpiteiden muodostamasta kokonaisuudesta. Koonnoksessa on huomioitu syksyn 2024 tilanteen mukainen tilannekuva aiemmin hyväksytyjen sopeutustoimenpiteiden tilannekuvasta. Aiemmin hyväksytyistä ja 7.10.2024 päätetyistä sopeutustoimenpiteistä tehty kooste muodostaa uuden Talouden tasapainotusohjelman. Vuoden 2025 talousarvio sisältää lokakuussa 2024 hyväksytyjä sopeutustoimia noin 11 miljoonalla eurolla, loput 13 miljoonaa euroa kohdistuvat seuraavaan vuoteen.

Aluevaltuusto ei lokakuussa 2024 hyväksynyt kaikkia sille esitettyjä sopeutustoimenpiteitä, vaan palautti sille alun perin esitetystä uuteen valmisteluun tai poisti kokonaisuudesta yhteensä noin 15,9 miljoon

nan euron edestä sopeutustoimia. Aluehallitus käsiteli asiaa 14.10.2024 § 225 ja totesi päätöksen kokonaan poistettujen sopeutustoimien osalta hyvinvointialuelain 115.2 § mukaisen alijäämien kattamisveloitteen vastaiseksi. Aluehallitus päätti palauttaa valmistelun jälkeen asian aluevaltuuston uudelleen käsiteltäväksi talousarviokäsittelyn yhteydessä. Loput lokakuussa 2024 palautetuista toimenpiteistä sisällytettiin talousarvioon valtuuston oman päätöksen mukaisesti. Näistä vielä aiemmin vahvistamattomista, talousarvion yhteydessä hyväksyttäväksi esitettävistä sopeutuksista muodostui yhteensä 15,9 miljoonan euron säästö. Säästöstä noin 6 miljoonaa kohdentui vuodelle 2025 ja loput noin 10 miljoonaa euroa vuodelle 2026. Aiemmin syksyllä 2024 esitettyyn verrattuna vuoden 2025 säästövaikutus pieneni noin 50 prosentilla päätöksenteon viivästymisen vuoksi.

Vuoden 2025 talousarvio sisälsi kaikkiaan 38,2 miljoonan euron sopeutukset, mutta niistä kaikki ei toteutunut vuonna 2025. Talousarvion valmisteluvaiheessa arvioitiin, että n. 5,7 miljoonan sopeutukset eivät toteudu olleenkaan ja n. 8,9 miljoonan euron edestä sopeutuksia siirtyy seuraavalle vuodelle. Talousarviovuodelle 2026 kohdistuu näiden lisäksi sopeutusvaikutusta aluevaltuuston vuoden 2024 päätöksellä yhteensä 23 miljoonaa euroa. Päätöksen mukaisesti vuode 2026 osalta sopeutustavoitteesta suuri osa muodostuu erityisesti vuokratiloista tavoiteltavista säästöistä, joiden toteutumiseen liittyy kohtuullisen suuri riski niin tavoiteltavien vuokranalennusneuvotteluiden kuin esitettävien palveluverkkomuu-
tosten toteutumisenkin suhteen.

Jo aiemmin päätettyjen sopeutustoimien lisäksi on syksyllä käynnistetty aluehallituksen valtuuttamana henkilöstöjohtajan päätöksellä yhteistoimintaneuvottelut, joita käytiin 17.9.-29.10.2025. Neuvottelujen perusteena oli vuoden 2026 talousarvioon liittyvät sopeutusvaikutukset, jotta aluehallituksen linjaamaan talousarvioraamiin on mahdollista päästä. Yhteistoimintaneuvotteluissa toimialojen esityksenä on noin 25 miljoonan euron sopeutustoimet.

Taloussuunnitelmassa on asetettu suunnitelmavuosille 2027 ja 2028 molemmille n. 20 miljoonan sopeutamistavoite, joka on ollut vuoden 2025 lainanottovaltuuden ehtona. Päätöksiä ei näihin liittyen toistaiseksi ole tehty, mutta niitä on tehtävä vuoden 2026 aikana.

Talousarvio ja -suunnitelma perustuu edellä kuvatun mukaisesti olettamukseen vuosien 2026–2028 käyt-

totalouden menojen kasvun voimakkaasta hidastamisesta sopeuttamistoimien avulla. Menojen kasvun

hillitseminen edellyttää toiminnan sopeuttamista ja merkittäviä muutoksia palveluiden tuottamistapaan sekä palveluverkkoon.

Alla on esitetty yhteenveto edellä kuvatuilla toimenpiteillä saavutettavissa olevasta tulostasosta ja kertyvän kumulatiivisen alijäämän määrästä taloussuunnitelman vuosina 2026–2028. Tarkempi taloussuunnitelmakauden kattava tuloslaskelma on esitetty talousarviokirjan kappaleessa 8.

tuhansina euroina	TP2023	TP2024	TPE2025	TA2026	TS2027	TS2028
Tilikauden yli-/alijäämä	-42 947	-42 244	-14 669	7 101	21 814	19 884
Kumulatiivinen yli-/alijäämä	-34 398	-76 642	-91 311	-84 210	-62 396	-42 512

Taulukko 3

Arviot tilikausien ali- ja ylijäämistä sekä kumulatiivisen alijäämän kehityksestä.

Taloussuunnittelukauden 2026–2028 loppuun mennessä kertyneen kumulatiivisen alijäämän arvioitu määrä on n. 42,5 miljoonaa euroa. Hyvinvointialuelain 115 § edellyttää kumulatiivisen alijäämän kattamista vuoden 2026 loppuun mennessä. Nykytilanteessa alijäämien kattaminen lain mukaiseen aikarajaan mennessä ei ole mahdollista. Määrätietoista sopeuttamista jatkamalla realistinen tavoite alijäämien kattamiseen voisi olla vuosikymmenen lopussa, mutta valtion rahoituksen kehityksen epävarmuus lisää tämän riskiä ja uusia sopeutuksia todennäköisesti tarvitaan. Uusimmissa laskelmissa vuosien 2027 ja 2028 rahoitus on lievästi noususuunnassa, mutta lisäsopeutukset tulevina vuosina ovat todennäköisiä, jotta alijäämien kattaminen on mahdollista vuosikymmenen lopussa. Uusimmassa painelaskelmassa ei rahoituksen määrää ole ennakoitu vuosille 2029–2030.

Koska alijäämät eivät muodostetun arvion perusteella tule katetuiksi vuoden 2026 loppuun mennessä, on mahdollista, että Etelä-Savon hyvinvointialue joutuu hyvinvointialuelain 123 §:n mukaiseen arviointimenettelyyn vuoden 2026 tilinpäätöksen valmistuttua. Etelä-Savon hyvinvointialue voi joutua arviointimenettelyyn jo aiemminkin, sillä sen konsernituloslaskelman vuosikatteen ja poistojen suhde alitti asetetun rajan (alle 80 % kahtena tilikautena peräkkäin) jo vuoden 2024 tilinpäätöksessä. Arviointimenettely on lain mukaan mahdollista käynnistää myös hyvinvointialueelle myönnettävän lisälainanottovaltuuden perusteella. Näin ollen myös lainanottovaltuuteen liittyvä peruste täyttyy Etelä-Savon hyvinvointi-

alueen kohdalla, koska päätös vuoden 2025 lainanottovaltuuden (15,8 miljoonaa euroa) muuttamisesta saatiin valtioneuvostolta 19.3.2025. Lainanottovaltuuden ehtona on talouden määrätietoisien sopeuttamisen jatkaminen sekä lisäsopeutustoimien toteuttaminen tarpeen vaatiessa. Myös vuoden 2026 lainanottovaltuuteen haettiin muutosta.

Hyvinvointialueiden ohjauksesta vastaavat ministeriöt käyvät vuosittain hyvinvointialuelain 13 a §:n mukaisesti ohjausneuvottelut hyvinvointialueiden kanssa. Neuvotteluissa tarkastellaan hyvinvointialueen järjestämisvastuuseen kuuluvien tehtävien toteuttamista ja hyvinvointialueen taloudenhoitoa. Neuvottelujen tarkoituksena on hyvinvointialueen toiminnan vaikuttavuuden, taloudellisuuden ja tuloksellisuuden tukeminen sekä hyvinvointialueen järjestämistehtävän strategisen tason ohjaus ottaen erityisesti huomioon julkisen talouden suunnitelmasta nousevat julkisen talouden finanssipoliittiset tavoitteet.

Etelä-Savon hyvinvointialueen ohjausneuvottelu ei ennättänyt toteutua ennen aluehallituksen ensimmäistä talousarviokäsittelyä, mutta 7.11.2024 ministeriöt asettivat Etelä-Savon hyvinvointialueelle kolme uutta toimenpidesuositusta, joiden toteutumista ministeriöt tulevat myös seuraamaan. Suositukset painottuvat voimakkaasti talouden sopeuttamiseen ja sopeutusohjelmien toimeenpanoon. Näin ollen myös toimintaa ohjaavien ministeriöiden voimakas viesti talouden sopeuttamistarpeesta on erittäin selkeä.

Etelä-Savon hyvinvointialueelle ohjausneuvotteluissa annetut suositukset olivat seuraavat:

- Alueen on varmistettava poliittinen päätöksentekokyky, joka tukee muutosohjelman ripeää toimeenpanoa talouden tasapainottamiseksi ja palveluiden uudistamiseksi
- Alueen on välittömästi sopeutettava erikoissairaanhoidon kustannuksia suhteessa palvelutarpeeseen ja uudistettava sairaalapalvelujen työnjakoa
- Alueen on merkittävästi tehostettava toimitilojen käyttöä

Näiden suositusten toteutumista raportoidaan vuoden 2025 neuvottelussa, joka toteutuu marraskuun lopulla. Lisäksi ohjausneuvotteluissa on käsiteltyä hyvinvointialueen velkaantuminen ja alijäämien kattaminen.

Vuosi sitten, vuoden 2025 talousarviovalmistelun aikana valtiovarainministeriön julkisuuteen siihen mennessä antamissa kommentteissa oli todettu, että lakimuutosta tai muutakaan uutta sääntelyä alijäämien kattamisen periaatteista ei ole sillä hetkellä valmisteilla. Lainsäädäntö mahdollistaa kuitenkin ministeriölle harkintavallan arviointimenettelyn käynnistämisen suhteen, ja tämän ovat myös ministeriön edustajat eri yhteyksissä tuoneet esiin. Tapauskohtaisen harkinnan perusteella valtiovarainministeriö voi siis myös jättää arviointimenettelyn käynnistämättä,

vaikka lain mukaiset kriteerit täyttyisivätkin. Harkinnanvara sitovat hyvän hallinnon vaatimukset, kuten tarkoitussidonnaisuuden ja suhteellisuuden periaatteet. Menettelyn käynnistämättä jättämiselle on kuitenkin pystyttävä esittämään objektiivisesti arvioiden uskottavat, vahvat perusteet. Tällaisia voisivat olla esimerkiksi hyvinvointialueen vahvat, todennettavissa olevat näytöt talouden sopeuttamistyön onnistumisesta, toiminnan uudistamisesta ja talouden kehityssuunnan kääntämisestä, vaikka alijäämien kattaminen lain mukaiseen määräaikaan mennessä ei olisikaan onnistunut. Pelkät suunnitelmat tai arviot eivät vielä yksinään ole riittäviä näyttöjä.

Vuoden 2026 talousarviovalmistelun aikaan on ollut lausunnolla luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta (kohdennettu alijäämän kattamista koskevan määräajan jatkaminen). Tässä esitetään, että mikäli hyvinvointialueelle ei muodostu uutta alijäämää vuoden 2025 aikana, voisi valtionvarainministeriö tietyin edellytyksin myöntää aiemmin syntyneiden alijäämien kattamiseen lisää aikaa näille hyvinvointialueille vuoden 2027 tai vuoden 2028 loppuun mennessä. Esitys on muutos parempaan suuntaan, mutta ei voi olla ainoa peruste lisääjän saamiseen. Huomioon tulisi ottaa myös määrätietoisten sopeutustoimien toteuttaminen sekä maltillinen kulukehitys.

3 Talousarvion rakenne ja sitovuus

Hyvinvointialuelain 115 §:n mukaan aluevaltuuston on kunkin vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä hyvinvointialueelle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio, jossa otetaan huomioon hyvinvointialuekonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä aluevaltuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi; taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi on talousarviovuosi. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa. Taloussuunnitelmassa hyväksytään hyvinvointialueen ja hyvinvointialuekonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Tavoitteiden on toteutettava hyvinvointialuestrategiaa.

Talousarviokirjan yleisosassa esitetään hyvinvointialueen toimintaympäristö, taloudelliset lähtökohdat sekä talousarvion rakenne ja sitovuus. Yleisosa sisältää myös hyvinvointialueen strategian, henkilöstön kehitysnäkymät, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan osuudet.

Käyttötalousoosassa esitetään toimialojen ja vastualueiden toiminnan kuvaukset ja toimintaympä-

ristön muutokset sekä asetetaan niiden taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet. Tuloslaskelmaosassa osoitetaan tulo-rahoituksen riittävyys palvelujen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin, rahoitusmenoihin sekä suunnitelman mukaisiin poistoihin. Investointiosaan on koottu hyvinvointialueen investointimenot ja -tulot investointiryhmittäin sekä esitetty ohjeellinen kolmen vuoden investointisuunnitelma. Rahoitusosassa esitetään yhteenvedona rahan lähteet ja käyttö.

Talousarvion hyväksymisen jälkeen hyvinvointialuejohtaja hyväksyy käyttötaloussuunnitelmat talousarvioon perustuen. Käyttötaloussuunnitelmat hyväksytään talousarvion hyväksymisen jälkeen alkuvuodesta 2026.

3.1 Talousarvion sitovuus

Hyvinvointialueen toiminnassa on noudatettava talousarviota ja siinä määritellyjä sitovuuksia. Talousarvion sitovuus määrittelee käyttövaltuudet hyvinvointialueen toiminnan järjestämiselle. Aluevaltuustotason sitovuustasot ovat koko organisaation osalta seuraavat:

TALOUSARVION OSA	SITOVUUSTASO
Käyttötalousoosa	Toimialakohtaisesti määrärahat ja tuloarviot (brutto)
Tuloslaskelma	Toimintakate
Tuloslaskelma	Valtion rahoitus
Tuloslaskelma	Rahoitustuotot ja -kulut (nettosumma)
Investoinnit	Investointimeno (netto)
Rahoitusosa	Pitkäaikaisten lainojen lisäys

Taulukko 4
Aluevaltuustotason sitovuudet
talousarviossa 2026.

Toimialakohtaiset taloudelliset tavoitteet on esitetty kappaleessa 7. Toimialojen talousarviot on laadittu bruttoperiaatteella ja aluevaltuustoon nähden sitovina. Toimialojen talousarvioiden yhteydessä esitettävät palvelualueiden talousarviot on laadittu bruttoperiaatteella ja aluehallitukseen nähden sitovina. Bruttoperiaate tarkoittaa, että menot ja tulot budjetoidaan erikseen määrärahoina ja tuloarvioina, ja molemmat summat ovat sitovia.

3.2 Tilivelvolliset

Hyvinvointialuelain 22 §:n mukaan tilivelvollisten nimeämisestä päättää aluevaltuusto. Etelä-Savon hyvinvointialueen hallintosäännön 3 §:n mukaan hyvinvointialuejohtajalla, toimialajohtajilla ja muilla esihenkilöillä on taloudellinen ja tuotannollinen kokonaisvastuu ellei hallintosäännöllä jotain asiaa ole vastuutettu toiselle viranomaiselle. Hyvinvointialuejohtaja ja toimialajohtajat ovat hallintosäännön mukaan tilivelvollisia viranhaltijoita, ja aluevaltuusto päättää muista tilivelvollisista hallintosäännön 8 §:n perusteella.

Etelä-Savon hyvinvointialueen tilivelvollisia vuonna 2026 ovat aluehallituksen ja lautakuntien jäsenet ja varajäsenet sekä seuraavat viranhaltijat: hyvinvointialuejohtaja, toimialajohtajat, palvelualuejohtajat ja palvelualuepäälliköt sekä tulosaluepäälliköt ja -vastuuhenkilöt, johtajajylilääkäri sekä sosiaali- ja integraatiojohtaja.

Hyvinvointialuelain 130 §:n mukaan aluevaltuuston on tilinpäätöstä ja tilintarkastuskertomusta käsitellessään otettava kantaa myös tilivelvollisten vastuuvapauteen. Saman pykälän mukaan tilintarkastuskertomuksessa on tehtävä tilivelvolliseen kohdistuva muistutus, jos tilintarkastaja havaitsee, että hyvinvointialueen hallintoa ja taloutta on hoidettu vastoin lakia tai aluevaltuuston päätöksiä, eikä virhe tai aiheutunut vahinko ole vähäinen. Muistutusta ei voi kuitenkaan kohdistaa aluevaltuustoon. Tarkastuslautakunnan on hankittava tilintarkastuskertomuksessa tehdystä muistutuksesta asianomaisen selitys sekä aluehallituksen lausunto. Aluevaltuusto päättää toimenpiteistä, joihin tarkastuslautakunnan valmistelu, tilintarkastuskertomus ja siinä tehty muistutus antavat aihetta.

3.3 Raportointi

Hyvinvointialuelain 120 §:n mukaan hyvinvointialueen on tuotettava tietoja hyvinvointialueen toiminnasta ja taloudesta hyvinvointialueen toiminnan ja talouden ohjausta, johtamista ja seuranta varten. Hyvinvointialueen on toimitettava Valtiokonttorille puolivuosi- ja neljännesvuositietojen lisäksi kuukausitiedot. Hyvinvointialue raportoi myös STM:n ja SM:n asettamat valtakunnalliset toiminnalliset tavoitteet ao. ministeriöille.

Talousarvion toteutumisesta raportoidaan aluevaltuustolle neljännesvuosittain osavuosikatsauksissa. Osavuosikatsauksessa raportoidaan käyttötalouden, investointien, tuloslaskelmaosan ja rahoitusosan toteutuminen sekä talousarviovuoden tilinpäätöksen nuste. Aluehallitukselle raportoidaan talouden toteumasta pääsääntöisesti kuukausittain. Talousarvion sitoviin eriin kohdistuvat muutostarpeet tuodaan aluevaltuuston käsiteltäväksi tilikauden aikana osavuosikatsausten yhteydessä tai tarvittaessa viipymättä, kun muutos sitä edellyttää.

3.4 Hinnoittelu-, laskutus- ja korvausperusteet

Hinnoittelu-, laskutus- ja korvausperusteina käytetään asiakas- ja palveluhinnaston mukaisia perusteita. Merkittävää laskutusta on muiden hyvinvointialueiden lisäksi mm. vakuutusyhtiöille, puolustusvoimille, pakolaisten vastaanottokeskukselle ja rikosseuraamuslaitokselle sekä Kelalle. Hinnoittelua tarkistetaan vuoden aikana tarvittaessa, mm. uusien DRG-ryhmien osalta sekä mahdollisten toiminnallisten muutosten vuoksi.

Asiakasmaksuissa sovelletaan lainsäädännön mahdollistamia maksimitasoja, jotka ovat talousarvion laadinnan perustana. Asiakasmaksut käsitellään talousarviosta erillisenä päätösasiana. Hyvinvointialueiden vuoden 2025 rahoitusta on leikattu asiakasmaksujen enimmäistasojen noston perusteella.

4 Strategia

Hyvinvointialuestrategiassa aluevaltuusto päättää hyvinvointialueen toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista (laki hyvinvointialueesta, 41 §). Hyvinvointialueen strategiassa tulee ottaa huomioon asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen, palvelujen järjestämistä ja tuottamista koskevat strategiset linjat, säädetyt palvelutavoitteet, omistaja- ja henkilöstöpolitiikka sekä asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet.

Strategian tulee perustua arvioon hyvinvointialueen tilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista. Lisäksi strategiassa tulee määritellä sen toteutumisen arviointi ja seuranta. Hyvinvointialuestrategia on tarkastettava vähintään kerran aluevaltuuston toimikaudessa. Etelä-Savon hyvinvointialueen Eloisan strategia muodostaa yhdessä alastrategioiden kanssa kokonaisuuden, joka ohjaa hyvinvointialueen strategista johtamista, poliittista ohjausta ja kehittämistyötä. Aluevaltuusto on hyväksynyt hyvinvointialueen strategian kokouksessaan 19.12.2022 § 121. Päivitykset ja muutokset hyvinvointialueen strategiaan esitetään hyväksyttäväksi aluevaltuustossa tulevassa kokouksessaan 8.12.2025.

Arvot

Strategiaa ohjaava arvopohja:

- Yhdenvertaisuus - Palvelumme ovat saavutettavia, laadukkaita ja yksilölliset tarpeet huomioivia
- Asiakslähtöisyys - Palvelemme asiakkaita inhimillisesti ja arvostavasti
- Rohkeus - Uudistumme luovasti ja ennakkoluulottomasti
- Turvallisuus - Luomme turvaa asumiseen, työhön ja vapaa-aikaan

Arvot kuvaavat merkityksellisyyttä ja tavoiteltavia asioita, jotka ohjaavat toimintaa.

Missio

Missio kuvaa organisaation toiminta-ajatusta ja olemassaolon tarkoitusta.

- Myö yhdessä - Terveyttä ja turvaa Etelä-Savossa.

Visio

Visio tiivistää organisaation tavoitteleman tulevaisuudentilan ja päämäärän, joka halutaan saavuttaa.

- Asiakkaat saavat tarvettaan vastaavat vaikuttavat palvelut, jotka vahvistavat luottamusta.
- Säilytämme alueellisen itsehallinto-oikeuden.

MISSIO

MYÖ YHESSÄ – Terveyttä ja turvaa Etelä-Savossa

ARVOT

YHDENVERTAISUUS

Palvelumme ovat saavutettavia, laadukkaita ja yksilölliset tarpeet huomioivia.

ASIAKSLÄHTÖISYYS

Palvelemme asiakkaita inhimillisesti ja arvostavasti.

ROHKEUS

Uudistumme luovasti ja ennakkoluulottomasti.

TURVALLISUUS

Luomme turvaa asumiseen, työhön ja vapaa-aikaan.

Arvot kuvaavat merkityksellisyyttä ja tavoiteltavia asioita, jotka ohjaavat toimintaa.

VISIO

**ASUKKAAMME SAAVAT
TARVETTAAN VASTAAVAT
VAIKUTTAVAT PALVELUT, JOTKA
VAHVISTAVAT LUOTTAMUSTA.**

**SÄILYTÄMME ALUEELLISEN
ITSEHALLINTAOIKEUDEN.**

Visio tiivistää organisaation tavoitteleman tulevaisuudentilan ja päämäärän, joka halutaan saavuttaa.

TAVOITTEET

Katamme taloudellista alijäämää v. 2026 alkaen • Palvelumme vastaavat asukkaiden tunnistettuun tarpeeseen • Palvelumme ovat sujuvia, laadukkaita ja vaikuttavia • Meillä työskentelee tyytyväinen ja sitoutunut henkilöstö • Olemme luotettava ja osallistava kumppani

Kuva 2 Etelä-Savon hyvinvointialueen strategia.

4.1 Asetetut laadulliset tavoitteet

Tavoitteet mahdollistavat asetetun vision toteutumisen.

Katamme taloudellista alijäämää v.2026 alkaen

Pienennämme taloudellista alijäämää valtuustokauden aikana. Kustannuskasvu on hyvinvointialueiden keskimääräistä tasoa matalampi. Teemme vahvaa ja vaikuttavaa edunvalvontaa rahoituksen uudistamiseksi.

Palvelumme vastaavat asukkaiden tunnistettuun tarpeeseen

Uudistamme palveluja suhteessa alueen väestön palvelutarpeeseen. Strategisen arvioinnin, ennustamisen ja palvelutuotannon uudistamisen tueksi kehitämme edelleen väestöperustaista tiedontuotantoa. Palveluprosessimme vastaavat väestön palvelutarpeeseen lakisääteisissä määrääjoissa. Tuotamme lähipalveluja niitä tarvitseville ja digitaalisilla palveluilla vahvistamme palvelujen toteuttamista. Ennaltaehkäisevät palvelumme ja alueellinen hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen tukevat palvelutuotantoa.

Vaalijala tunnustetaan kansallisesti erityisen vaativien palvelujen tarjoajana ja edelläkävijänä.

Palvelumme ovat sujuvia, vaikuttavia ja laadukkaita

Hyödynnämme asiakaskokemusta palvelujen kehittämisessä, palvelumme ovat sujuvia ja asiakas kokee saaneensa apua. Kehitämme laatu- ja vaikuttavuusmittareita laajasti sovellettaviksi ja palvelukohtaisiksi.

Meillä työskentelee tyytyväinen ja sitoutunut henkilöstö

Rekrytointimme on tehokasta ja onnistunutta. Henkilöstö on osaavaa, sitoutunutta ja kehittää omaa osaamistaan. Organisaatiobrändimme tukee rekrytointia. Esihenkilötyömme on laadukasta ja osallistamme henkilöstöä palvelujen kehittämiseen.

Olemme luotettava ja osallistava kumppani

Teemme yhteistyötä eri kumppaneiden kanssa olemassa olevien resurssien mahdollistamalla tavalla verkostomaisesti.

Strategian toimeenpano-ohjelma kokoaa yhteen strategian olennaiset toimenpiteet ja kehityskohteet. Toimeenpano-ohjelman laatiminen toteutetaan strategian hyväksymisen jälkeen vuoden 2026 aikana.

Strateginen tavoite	Mittari		Tavoite 2026	Vastuutaho
Katamme taloudellista alijäämää v. 2026 alkaen	Pienennämme alijäämää v. 2026	Uusi	7,1 miljoonaa euroa	Talouspalvelut
	Kustannuskasvun vertailu hyvinvointialueiden kesken	Uusi	Kustannuskasvu keskimääräistä tasoa matalampi	Talouspalvelut
Palvelumme vastaa asukkaiden tunnistettuun tarpeeseen	Palvelut tuotetaan lakisääteisissä määräajoissa ESH hoitotakuu PTH hoitotakuu SOS.huolto palveluprosessin määräajat toteutuvat			Palvelualueet
Palvelumme ovat sujuvia, vaikuttavia ja laadukkaita	Laatu%: Muistutukset / asioineet hetut (TH ja SOS) laatu%	Muistutukset TH 0,32 % SOS.H. 0,45 %	Alle 0,5 %	Johtajaylilääkäri, Strategiapalvelut ja tiedolla johtaminen
	Potilasvahinkolautakunnan toteamien potilasvahinkotapausten määrä laskee	111 (v.2024) 47 (6/25)	Alle 100	Johtajaylilääkäri, Strategiapalvelut ja tiedolla johtaminen
	Eloisassa asioineiden asiakkaiden suosittelemiseksi NPS	64,6	70	Strategiapalvelut
	PEI – tekstiviestin kyselyn - pärjäätkö paremmin sairautesi/vaivasi/tilanteesi kanssa?	4,13	4,5	Strategiapalvelut
Meillä työskentelee tyytyväinen ja sitoutunut henkilöstö	Henkilöstötyytyväisyys/ suosittelemiseksi NPS koko vuoden kumulatiivinen	19	40	Henkilöstöpalvelut
	Pitovoima: Pitkien työsuhteiden osuus	Mittarityö kesken		Henkilöstöpalvelut
	Vetovoima: Rekrytointien onnistuminen % (kohtaanto)	64,1	70 %	Henkilöstöpalvelut
Olemme luotettava ja osallistava kumppani	80 % kumppaneista arvioi yhteistyön Eloisan kanssa hyväksi tai erittäin hyväksi	Mittari rakennettava	80 %	Strategiapalvelut

Taulukko 5

Hyvinvointialueen strategiset mittarit vuonna 2026. Strategisia mittareita päivitetään vielä strategian muutoksen myötä vuodelle 2026.

4.2 Hyvinvointialueiden valtakunnalliset strategiset tavoitteet

Valtioneuvosto vahvistaa joka neljäs vuosi valtakunnalliset strategiset tavoitteet yhdenvertaisen, laadukkaan ja kustannusvaikuttavan sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoiminnan järjestämiselle.

Valtioneuvosto on 28.5.2025 vahvistanut valtakunnalliset strategiset tavoitteet hyvinvointialueiden tehtävien hoitamiseksi vuosille 2025–2029. Tavoitteet muodostuvat hyvinvointialueiden toimintaa koskevista tavoitteista ja toimintaedellytyksiä koskevista tavoitteista. Toimintaa koskevat tavoitteet kuvaavat tavoiteltuja lopputuloksia, jotka koskevat väestön hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta, yhdenvertaisia palveluja, sekä taloudellista kestävyttä. Kaikessa hyvinvointialueiden toiminnassa, johtamisessa ja ohjauksessa tulee painottaa vaikuttavuusperustaisuutta. Toimintaedellytyksiä koskevat tavoitteet kuvaavat tavoiteltujen lopputulosten saavuttamisen edellytyksiä, joita ovat hyvinvoiva ja riittävä henkilöstö, laadukas tieto, ja toimiva yhteistyö. Hyvinvointialueiden valtakunnalliset tavoitteet ovat keskeinen osa valtakunnallista sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen strategista ohjausta. Tavoitteita on valmisteltu valtiovarainministeriön, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön ja sisäministeriön valmisteluryhmässä.

Kuva 3
Hyvinvointialueiden tavoitteet vuosille 2025–2029.

Tiivistelmä tavoitteista

Toimintaa koskevat tavoitteet

- Hyvinvointialueen on edistettävä ja varmistettava alueensa väestön hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta kaikissa tilanteissa.
- Hyvinvointialueen on varmistettava sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen kyky järjestää palvelut yhdenvertaisesti, laadukkaasti ja kustannusvaikuttavasti sekä toimintaympäristön riskejä ja uhkia vastaavasti.
- Hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevien sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen palvelujen tulee olla taloudellisesti kestäviä, laadukkaita ja kustannusvaikuttavia.
- Investointien tulee parantaa toiminnan kustannusvaikuttavuutta ja edistää alueellista yhteistyötä.
- Toiminnassa, ohjauksessa ja johtamisessa tulee painottaa vaikuttavuusperustaisuutta.
- Hyvinvointialueen toiminnan ja talouden uudistamista on jatkettava kunnianhimoisesti.

Toimintaedellytyksiä koskevat tavoitteet

- Hyvinvointialueiden henkilöstön tulee olla osaaavaa ja hyvinvointialueiden tehtäviin riittävää. Henkilöstön hyvinvoinnista on huolehdittava.
- Toimialojen veto- ja pitovoimaisuudesta on huolehdittava.
- Hyvinvointialueiden toiminnan paikallisen, alueellisen ja valtakunnallisen johtamisen, suunnittelun, toteutuksen ja kehittämisen tulee perustua tietoon.
- Digitalisaatiota edistetään hyvinvointialueiden kaikilla toimialoilla.
- Hyvinvointialue toimii yhteistyössä lakisääteisten velvoitteiden toteuttamiseksi ja tavoitteiden saavuttamiseksi.
- Hyvinvointialueen tehtäviä tulee hoitaa paikallisesti, alueellisesti ja valtakunnallisesti ihmisten välisellä hyvällä yhteistyöllä.

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön sekä sisäministeriön asettamat tavoitteet ja niiden mittaaminen on esitetty tarkemmin talousarviokirjan liitteessä Hyvinvointialueiden tehtäviä koskevat valtakunnalliset tavoitteet vuosille 2025–2029 (liite 2).

5 Riskienhallinta ja sisäinen valvonta

Aluehallitus on päätöksellään 12.10.2022 § 217 hyväksynyt sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen. Ohjetta on päivitetty 9.2.2024 § 27. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on:

- Varmistaa hyvinvointialueen ja konsernin tehtävien häiriötön toteutuminen ja lainmukaisuus (lakien, määräysten ja sopimusten noudattaminen)
- Varmistaa asetettujen tavoitteiden saavuttaminen, toiminnan tuloksellisuus ja tehokkuus sekä hyvän hallintotavan mukaiset menettelyt
- Varmistaa omaisuuden ja voimavarojen turvaaminen
- Varmistaa taloudellisen ja toiminnallisen tiedon oikeellisuus, riittävyys, ajantasaisuus ja luotettavuus (tietojärjestelmät, raportointijärjestelmät).

Riski on haitallisen tapahtuman mahdollisuuden todennäköisyyden ja seurauksen yhdistelmä. Riskillä tarkoitetaan toimintatapoihin liittyviä puutteita ja / tai tapahtumia, mitkä voisivat toteutuessaan vaarantaa hyvinvointialueen tai sen yksikön perustehtävän laadukasta toteutumista, tavoitteiden saavuttamista, taloudellisen aseman, omaisuuden asianmukaisista hallintaa sekä hyvän hallintotavan toteutumista. Riski voi aiheuttaa vahinkoa, menetyksiä tai resurssien tuhlausta sekä vaikuttaa negatiivisesti hyvinvoin-

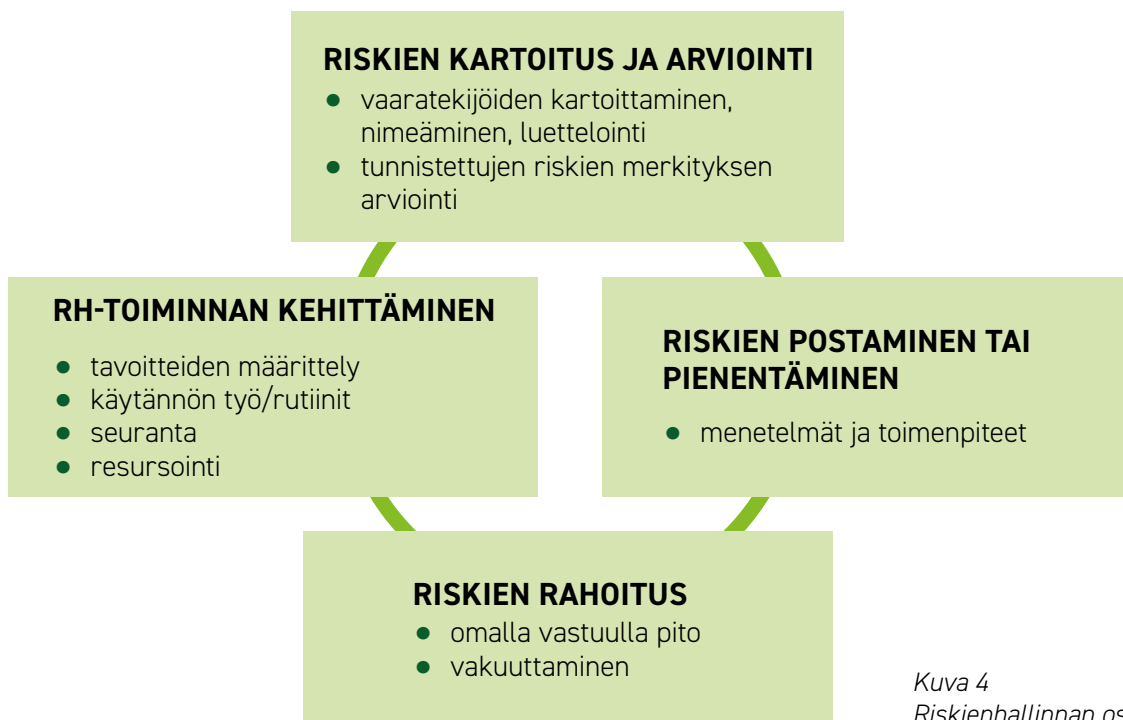
tialueen imagoon, asiakkaisiin, henkilöstöön tai muihin sidosryhmiin. Mahdollisuudella tarkoitetaan vahvuuksien, strategisten, toiminnallisten ja taloudellisten mahdollisuuksien aktiivista hyödyntämistä johtamisessa, päätöksenteossa ja toiminnan kehittämisessä. Riskit luokitellaan strategisiin, toiminnallisiin (operatiivisiin), taloudellisiin ja vahinkoriskeihin.

Hallinnon laadun parantamiseen liittyvänä tavoitteena todetaan, että kokouksissa tulee noudattaa hyviä kokouskäytäntöjä, asiat kirjata asianmukaisesti ja esitysten mukaisesti. Hallinnolle olisi syytä suorittaa sekä itsearviointia että tarvittaessa ulkopuolisen toteuttamaa arviointia, jotta pystymme kehittämään ja kehittämään myös hallinnon toimintaa.

5.1 Riskienhallintasuunnitelma

Riskienhallinnan prosessilla tarkoitetaan systemaattista toimintatapaa, jonka mukaisesti tunnistetaan, arvioidaan, hallitaan ja valvotaan olennaisia riskejä. Riskienhallintaan kuuluu myös toimintaympäristön muutosten systemaattinen ja säännöllinen tarkastelu sekä vahvuuksien ja mahdollisuuksien aktiivinen hyödyntäminen.

Suunnitelmalliseen riskienhallintaan kuuluvat seuraavat osa-alueet:

Kuva 4
Riskienhallinnan osa-alueet.

5.2 Turvallisuuden, varautumisen ja jatkuvuuden kehittäminen

Turvallisuusjohtamiseen sekä sisäiseen riskienhallintaan panostetaan siten, että turvallisuuskulttuuri paranee ja toiminnassa tunnistetaan strategiset-, taloudelliset-, toiminnalliset- ja vahinkoriskit. Hyvinvointialueen tulee toiminnassaan huolehtia siitä, että se on riittävällä tavalla ennakolta varautunut normaaliolojen häiriötilanteisiin sekä poikkeusoloihin. Hyvinvointialueen valmiussuunnitelmat ja toimintaohjeet pidetään mahdollisimman ajantasaisina huomioiden mahdolliset uhkatilanteet. Hallintosäännön mukaisesti nimetty hyvinvointialueen johtoryhmä toimii myös normaaliolojen häiriötilanteiden ja poikkeusolojen johtoryhmänä sekä vastaa hyvinvointialueen varautumisesta ja valmiussuunnittelusta.

Hyvinvointialueella ennaltaehkäistään kansallista turvallisuutta vaarantavaa toimintaa suojelupoliisin tekemien turvallisuusselvitysten, sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja koko henkilöstön oman työympäristön turvallisuusseurannan avulla. Selvityksillä suojataan myös hyvinvointialueen taloudellisia etuja ja turvallisuusjärjestelyjä.

5.3 Tietoturva ja tietosuoja (kyberturvallisuus)

Tietoturvalla tarkoitetaan tietojen, tietojärjestelmien ja tietoliikenteen luottamuksellisuuteen, eheyteen ja käytettävyyteen kohdistuvien riskien minimointia. Tietojärjestelmien menetelmäkuvauksilla varmistetaan sisäisen tarkkailun toimivuus. Tietojärjestelmät suojataan salasanoilla, palomuuereilla, käyttäjäkohtaisilla käyttäjätunnuksilla ja käyttöoikeuksilla. Esihenkilöt määrittelevät henkilöstön valtuudet tietojärjestelmien ja tiedostojen käyttämiseen. Ohjelmien pääkäyttäjät määrittelevät ohjelmistojen käyttöoikeudet esihenkilöiden päätösten mukaisesti. Käyttöoikeuksien hallinnassa käytetään käyttövaltuushallinnan järjestelmää. Tietojärjestelmien käyttöä valvotaan automaattisella lokien seurantajärjestelmällä. Tietoturvan osalta noudatetaan kansallisia ja kansainvälisiä tietoturvastandardeja ja lainsäädäntöä (esim. NIS2-direktiivi). Tietoturvan ja tietosuojan tilasta raportoidaan säännöllisesti organisaation johdolle ja viranomaisille. Kyberturvallisuutta valvotaan 24/7 periaatteella teknisesti.

Esihenkilöt vastaavat myös myönnettyjen käyttöoikeuksien purkamisesta henkilöiden poistuttua hyvinvointialueen palveluksesta tai vaihtaessa tehtäviä ilmoittamalla siitä ICT-yksikölle ja ohjelmien pääkäyttäjille kirjallisesti, mikäli käyttövaltuushallinnan järjestelmä ei tee automaattista ilmoitusta. ICT-yksikkö ja ohjelmien pääkäyttäjät huolehtivat vähintään vuosittain käyttäjäinventaarion teosta vastuullaan olevien ohjelmistojen käyttäjien osalta.

Asiakas- ja potilastietojen tietosuoja korostuu palvelutuotannon ulkoistamisen yhteydessä. Palvelujen hankintasopimuksissa on mainittava salassapito- ja tietoturvaolosuhteista sekä määriteltävä osapuolten oikeudet ja velvollisuudet palvelutuotannon ja tietoturvan toteuttamisessa. Henkilötietojen käsittelyn ehdot ja ohjeet sekä tietosuojaa koskeva vaikutustenarviointi (DPIA) on liitettävä hankintasopimuksen tietosuojaliitteeksi.

Hyvinvointialueen pitämistä tietojärjestelmistä laaditaan lainsäädännön edellyttämät luettelot, tietojärjestelmäselosteet ja/tai henkilörekisteriselosteet. Henkilötietojen rekisteröinnistä säädetään tietosuoja-asetuksessa (GDPR) ja tietosuojalaissa. Rekisteriselosteiden tulee olla yleisön saatavilla.

5.4 Omaisuus- ja rahoitusriskit

Aluehallitus huolehtii ja päättää omaisuuden ja vastuiden vakuuttamisesta. Viranhaltijoiden ja työntekijöiden velvollisuus on huolehtia siitä, että omaisuutta säilytetään turvallisesti ja se pidetään kunnossa. Eloisalla on käytössä kattava vakuutusmeklaripalvelu, jonka avulla osaltaan varmistetaan riittävä vakuutusturvan taso.

Rahoitusriskiin on varauduttu aluevaltuustossa 13.6.2023 § 38 hyväksytyllä kokonaisvarallisuuden hoidon sekä rahoitustoiminnan periaatteiden ohjeistuksella. Rahoitustoiminnan ja rahatoimen käytännön hoitamiseen on annettu tarkempaa ohjeistusta aluehallituksen 29.1.2024 § 26 hyväksymässä taloussäännössä. Hyvinvointialueen omaisuuden tuottavuudesta vastaa aluehallitus.

5.5 Hyvinvointialueen riskianalyysi

Hyvinvointialueella otetaan käyttöön tammikuussa 2026 Laatuportti-riskienhallintajärjestelmä, jonka avulla riskianalyysit tehdään jatkossa.

RISKI/MAHDOLLISUUS	ARVIOIMATTA	SEURANNASSA	VALMIS
Strategiset riskit/mahdollisuudet	11	0 %	82 %
Taloudelliset riskit/mahdollisuudet	7	0 %	100 %
Toiminnalliset riskit/mahdollisuudet	22	5 %	91 %
Vahinkoriskit/mahdollisuudet	3	0 %	67 %

Kuva 5 Hyvinvointialueen riskit ja mahdollisuudet.

6 Henkilöstö

Vuosi 2026 on hyvinvointialue Eloisan neljäs toimintavuosi. Kolmen ensimmäisen vuoden aikana on saatu paljon havaintoja ja kokemuksia organisaation toiminnasta tositilanteesta. Kriittisiä haasteita on kohdattu, esim. yhteistoimintaneuvotteluita on käyty yhteensä 30 viikkoa Eloisan toiminta-aikana. Eloisan organisaatiokulttuurin rakentaminen on ollut painopisteenä kolmena ensimmäisenä toimintavuotena ja jatkuu edelleen vuonna 2026. Kilpailu osaajista on edelleen kovaa, jolloin vetovoimaisen työnantajamaiseen rakentamista on jatkettava ja mahdollisuuksien mukaan myös tehostettava.

Henkilöstön vetovoiman lisäksi erityisen tärkeää on huolehtia myös pitovoimasta. Eloisa haluaa edistää hyvää henkilöstökokemusta ja vuoden 2025 aikana tämä kokemus on pysynyt hyvällä tasolla ja jonkin verran myös parantunut. Henkilöstökokemuksen mittaamista jatketaan edelleen vuonna 2026. Johtamisen laatu vaikuttaa keskeisesti henkilöstökokemukseen ja tältä osin vuonna 2024 aloitettu esihenkilöiden 360-arvioinnin tuloksia hyödynnetään. 360-arviointi toistetaan syksyllä 2026. Esihenkilöiden valmennusta Eloisan esihenkilön rooliin jatketaan edelleen. Eloisan esihenkilön roolikuvaus on valmistunut kesällä 2023. Roolikuvauksen mukaisesti Eloisan esihenkilö Vaikuttaa, Välittää ja Rohkaisee. Käynnissä olevaan esihenkilövalmennukseen osallistuvat kaikki Eloisan esihenkilöt.

6.1 Toiminnalliset tavoitteet

Strategian mukaisesti Eloisan selkeänä tavoitteena on, että meillä työskentelee tyytyväinen ja sitoutunut henkilöstö. Tämä edellyttää:

- Hyvää johtamista
- Osaavia työkavereita
- Molemmipuolista joustavuutta ja ketteryyttä

- Osallistumista oman ja yhteisen työn kehittämiseen
- Riittävästi hajautettuja esimiestyön vastuita.

Strategian toteutumista mitataan säännöllisellä pulssikyselyllä. Henkilöstökyselyn avulla seurataan Eloisan henkilöstökokemusta, työtyytyväisyyttä, työhyvinvointia ja johtamisen laatua. Kyselyyn vastataan säännöllisesti ja tuloksia käydään läpi yksiköissä, toimialoittain johtotiimeissä ja koko organisaation tasolla johtoryhmässä. Tavoitteena on positiivinen kehitys kaikilla kyselyn osa-alueilla, ml. suosittelevuusi. Tavoitteena on myös vastaajien määrä vähintään 40 % koko henkilöstöstä. Lisäksi tavoitteena on työhyvinvoinnin lisääminen siten, että terveysprosentti on kaikilla toimialoilla yli 50 (ei päivääkään poissa työstä sairauden takia).

Perustavoitteena on palveluiden tuottaminen ilman häiriöitä. Henkilöstön näkökulmasta tämä tarkoittaa tehtävien selkeyttä, laadukasta esihenkilötoimintaa, yhteistyön toimivuutta ja asioiden sujuvaa hoitamista. Tiukan taloustilanteen vuoksi tavoitteena tulee olla, että palveluita tuotetaan oman henkilöstön toimesta eikä ostopalveluhenkilöstöä käyttämällä. Tämä tarkoittaa myös sitä, että oman henkilöstön osamista ja viihtyvyyttä tehtävissään tulee edelleen parantaa.

6.2 Hyvinvointialueen henkilöstö toimialoittain

Alla olevassa taulukossa on henkilöstön lukumäärät toimialoittain (tilanne 11/2025, vakinaiset 6 367, määräaikaiset 891).

HYVINVOINTIALUEEN HENKILÖSTÖ TOIMIALOITTAIN	
Sosiaalipalvelut	1 511
Ikääntyneiden palvelut	1 948
Terveyspalvelut	3 210
Pelastus- ja turvallisuuspalvelut	130
Konsernipalvelut	669
Sopimuspalokuntalaiset	530 (ei mukana kokonaismäärässä)
YHTEENSÄ	7 468

Taulukko 6 Henkilöstön määrä toimialoittain marraskuussa 2025.

6.3 Henkilöstön kehittäminen ja henkilöstöetuudet

Vuonna 2026 henkilöstön osaamisen kehittämiseen varaudutaan käytössä olevien määrärahojen puitteissa siten, että koulutuksiin on mahdollista osallistua tasapuolisesti kaikissa ammattiryhmissä ja myös riittävän kattavasti. Sisäisiä koulutuksia eri aiheisiin liittyen järjestetään mahdollisuuksien mukaan hyvin kattavasti. Yhteistoimintaneuvottelujen lopputuloksena pitkien koulutusten palkalliset päivät puolitetaan kymmenestä päivästä viiteen. Strategian toteutuminen edellyttää Eloisan arvojen mukaista toimintaa kaikilla organisaation tasoilla. Arvojen ja myös strategian konkretisoimiseksi jatketaan vuonna 2025 aloitettua valmennusta johtamistehtävissä toimiville. Esihenkilön roolikuvauksen mukaisesti Eloisan esihenkilö Vaikuttaa, Välittää ja Rohkaisee. Esihenkilötyön laatua mitattiin loppuvuonna 2024 ensimmäisen kerran 360-arvioinnilla, tämä arviointi toistetaan syksyllä 2026. Johtamisen laatua mitataan myös säännöllisellä pulssikyselyllä. Samalla kyselyllä seurataan myös henkilöstökokemusta.

Henkilöstöetuudet 2026

Eloisan henkilöstöetuudet ovat saaneet hyvää palautetta henkilöstöltä ja myös organisaation ulkopuolelta. Hyvät etuudet edistävät Eloisan työnantajamainetta ja lisäävät osaltaan veto- ja pitovoimaa. Käytyjen yhteistoimintaneuvottelujen lopputuloksena joudutaan esittämään heikennyksiä henkilöstöetuuksiin vuodelle 2026. Käytettäväksi tulee 200 euron arvoinen Smartum-etu (liikunta-/kulttuuri-/hyvinvointipalvelut yhteensä n. 1,5 miljoonaa euroa), eläkemuitaminen (yhteensä n. 30 000 euroa) ja työsuuhdepyörä (hallinnointimaksu GoByBike 14 euroa/pyörä/kk, yhteensä n. 160 000 euroa). Kokonaisuutena etuihin varataan n. 1,7 miljoonaa euroa. Vuonna 2025 käytävissä ollut 300 euron Smartum-etu vähenee 100 eurolla, kahvit-teet-kaakaot työnantajan tarjoamina eivät ole ensi vuonna käytävissä. Työsuuhdepyörän osalta ei tehdä enää uusia sopimuksia vuonna 2026, vanhat sopimukset ovat edelleen voimassa ja niiden kustannus on n. 160 000 euroa.

6.4 Henkilöstösuunnitelma 2026

Lokakuussa 2025 päättyneet yhteistoimintaneuvottelut vaikuttavat vuoden 2026 aikana henkilöstön rekrytointiin. Neuvottelujen lopputuloksena irtisanomishenkilö kohdistuu 158 tehtävään. Irtisanomishenkilöiden alla oleville tarjotaan uusia tehtäviä, työnantajaa velvoittavan työn tarjoamisvelvoitteen mukaisesti.

Lähtökohtana on, että henkilöstö riittää tarvittavien palveluiden tuottamiseen. Vuoden aikana noudatetaan erittäin tiukkaa arviointia avoimeksi tulevien tehtävien täyttämiseen. Kaikkiin avoimeksi tuleviin tehtäviin vaaditaan täyttölupa. Täyttölupan myöntämisessä tulee huomioida sopeutustoimista aiheutuvat työn tarjoamisvelvoitteet sekä myös takaisinottovelvollisuus. Potilasturvallisuutta ei vaaranneta missään tilanteessa.

6.5 Henkilöstövaikutusten arviointi ja yhteistoimintamenettely

Vuoden 2026 aikana erityisen tärkeää on tavoitella optimaalista henkilöstömäärää siten, että palveluiden tuottamiseen on varattu riittävästi henkilöstöä. Optimaalisen henkilöstömäärän tavoittelemiseksi henkilöstösuunnittelussa huomioidaan lähivuosina kiihtyvä eläkepoistuma eri ammattiryhmissä. Eläkepoistuman kautta tai muulla tavalla avoimeksi tulevia tehtäviä hyödynnetään henkilöstökustannusten sopeutuksessa.

Talousarvioon sisältyvien henkilöstöön kohdistuvien sopeutustoimien takia on käyty loppuvuodesta 2025 yhteistoimintaneuvottelut. Neuvottelujen lopputuloksena koko organisaation osalta sopeuttamistoimilla saatava henkilöstökustannusten väheneminen ensi vuodelle on n. seitsemän miljoonaa euroa. Irtisanomishenkilöiden alle yhteistoimintaneuvottelujen lopputuloksena joutui 158 tehtävää, joista 130 hoiva- ja hoitoalan tehtäviä.

Käytyjen yhteistoimintaneuvottelujen johdosta työnantaja huomioi työsuopimuslain (55/2001) ja kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta säädetyn lain (304/2003) määräykset. Työsuopimuslaki 7 luku 3.1 §:n perusteella työnantaja saa irtisanomista työsuopimuksen, kun tarjolla oleva työ on taloudellisista, tuotannollisista tai työnantajan toiminnan uudelleenjärjestelyistä johtuvista syistä vähentynyt olennaisesti ja pysyvästi. Työsuopimusta ei kuitenkaan saa irtisanomista, jos työntekijä on sijoitettavissa tai koulutettavissa toisiin tehtäviin 4 §:ssä säädetyllä tavalla. Ks. myös viranhaltijalaki 37 §.

Työnantaja on kartoittanut yhteistoimintaneuvottelujen kuluessa ja kartoittaa myös irtisanomisprosessin aikana työsuopimuslain (55/2001) 7 luvun 4 §:n sekä viranhaltijalain (304/2003) 8 luvun 37 §:n mukaisesti mahdollisuudet työllistää henkilöt Etelä-Savon hyvinvointialueen organisaatioon.

7 Käyttötalousosa

Käyttötalousosassa on kuvattu toimialojen toiminnan sisältö, toiminnalliset tavoitteet, talousarvion määrärahat vertailutietoineen ja sekä toimialueen keskeiset tunnusluvut.

7.1 Sosiaalipalvelut

Toiminnan kuvaus

Etelä-Savon hyvinvointialueella sosiaalipalveluiden toimialan palvelualueet vuonna 2026 ovat aikuisten sosiaalipalvelut, vammaispalvelut, lapsiperheiden sosiaalipalvelut ja lastensuojelu. Organisaatorakenne ei muutu vuoteen 2025 nähden.

Vuonna 2026 sosiaalipalveluissa otetaan käyttöön uusi asiakastietojärjestelmä, johon siirtymään liittyy hallittu tietohuolto. Uudistus on merkittävä ja muutoksen odotetaan parantavan tiedolla johtamisen edellytyksiä.

Vuotta 2026 leimaa oman toiminnan vahvistaminen palvelutuotannossa. Palvelujen ostojen ennakoidaan vähenevän vuoden 2025 tilinpäätöksessä vuoteen 2024 verraten. Uusi lastensuojeluyksikkö Saimaanhelmi on täysimääräisesti toiminnassa vuoden alusta lukien. Vammaispalveluissa haetaan, niin ikään omaa toimintaa vakiinnuttamalla sekä toiminnallisia että kustannushyötyjä. Yhteisenä tavoitteena on kaikkien palvelualueiden entistä systemaattisempi, läpinäkyvämpi ja reaktiivisempi kustannusseuranta.

Sosiaalipalveluiden vuoden 2025 alkuperäinen talousarvio ylittyy. Kuitenkin ennustettu kustannusten kasvu vuosien 2024 ja 2025 välillä on vain 1,09 %.

Sosiaalipalveluille aluehallituksen asettamaan vuoden 2026 raamiin pääseminen merkitsee noin 10 miljoonan euron suuruista sopeuttamista vuonna 2026. Aiemmin päätettyjen ja vuodelle 2026 toimialaa ja palvelualueita sitovasti velvoittavien sopeutusten

määrä on 5,4 miljoonaa euroa. Sopeutus tulee toteuttaa lastensuojelussa (painopiste peruspalveluihin ja omaan toimintaan) sekä vammaispalveluissa henkilökohtaisen avun omaa toimintaa vahvistaen ja laitospalvelun käyttöä vähentäen.

Vuoden 2026 talousarvioon sisältyy uusia tavoitteita, joista on neuvoteltu koko organisaatiota koskevista, 29.10.2025 päättyneissä yt-neuvotteluissa.

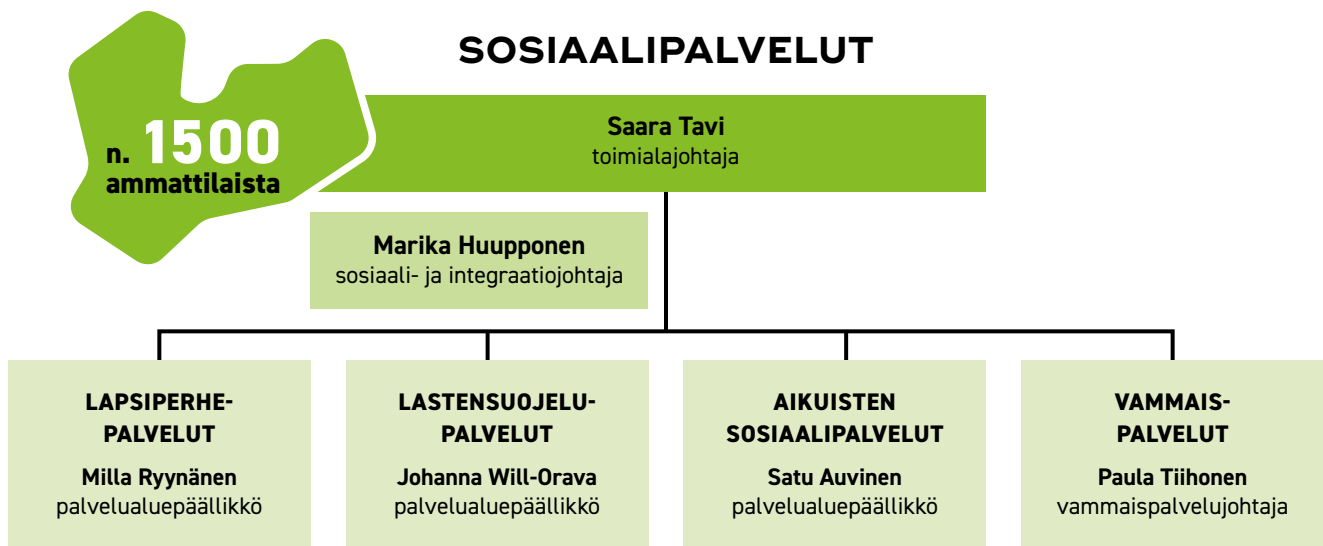
Yt-neuvottelun tuloksena esitetään noin 4,2 miljoonan euron suuruiset toimenpiteet. Vaativan moniammatillisen tuen laitospalveluihin esitetään yhteensä neljän yksikön lakkauttamista, koska muiden hyvinvointialueiden kysyntä palveluille on vähentynyt, mikä kasvattaa hyvinvointialueen riskiä. Laitoskuntoutuksen vähentäminen on myös kansallinen tavoite. Lisäksi esitetään vammaisten päivätoiminnan tiivistämistä ja vuonna 2027 toteutettavaksi suunniteltujen organisaatiouudistusten toimeenpanoa siltä osin, että lapsiperheiden ja lastensuojelun palvelualueiden johtamisrakenne tiivistetään jo vuoden 2026 alussa.

Valtion kanssa käytävissä rahoitus- ym. keskusteluissa keskeisenä teemana on vaativan moniammatillisen tuen laitospalvelun eli Vaalijalan osaamis- ja tukikeskuksen tulevaisuuden toimintamallin linjaaminen ja varmistaminen siten, että Vaalijalan asema osana kansallista erityisen vaativan tuen palvelun kokonaisuutta tunnustetaan ja vakiinnutetaan.

Sosiaalihuoltolainsäädäntöä ja sosiaalihuollon tehtäviä sekä lakia kuntouttavasta työtoiminnasta uudistetaan. Uusi vammaispalvelulaki tuli voimaan 1.1.2025. Laissa vammaispalvelut määritellään viimesijaisiksi erityispalveluiksi ja peruspalvelut ensisijaisiksi palveluiksi silloin, kun ne ovat asiakkaalle riittävät. Lastensuojelulakiin tulee muutoksia 1.1.2026 lähinnä laitoshoidon ja vuodelle 2027 valmistellaan muutoksia, joilla sosiaalihuollon palveluiden painotus lastensuojelulakiin nähden kasvaa.

Henkilöstömäärä			
Lastensuojelu	Aikuisten sosiaalipalvelut	Lapsiperhepalvelut	Vammaispalvelut
154	161	104	1092

Taulukko 7 Sosiaalipalvelujen henkilöstömäärä, tilanne 11/2025.

Kuva 6 Sosiaalipalvelujen organisaatiokaavio.

Lapsiperhepalvelut

Lapsiperhepalvelut muodostavat sosiaalihuollon palvelutehtävän, jonka keskeisenä tavoitteena on lapsiperheiden ja vanhemmuuden tukeminen sekä lasten yksilöllisen kasvun ja myönteisen kehityksen edistäminen. Toiminta painottuu sosiaalisten ongelmien ennaltaehkäisyyn ja varhaisen tuen tarjoamiseen. Lapsiperhepalveluiden sosiaalipalvelut ovat: perheneuvo, kasvatusta ja perheneuvonta, lapsiperheen kotipalvelu, perhetyö, sosiaalityö ja sosiaaliohjaus, lasten omaishoidon tuki, tukisuhdetoiminta sekä perheoikeudelliset palvelut.

Vuonna 2026 tavoitteena on vahvistaa palvelujen toimivuutta selkeyttämällä edelleen perustehtävää ja kohdentamalla käytettävissä olevat resurssit tarkoituksenmukaisesti. Toimintakulttuuria uudistetaan ja palvelujen sisältöjä tarkennetaan, jotta sosiaalihuollon porrasteisuus, palveluketjut sekä asiakas- ja palveluohjaus toimitsevat entistä tehokkaammin. Ennaltaehkäisevän työn ja varhaisen tuen vahvistaminen yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa on keskeinen keino hillitä menokasvua.

Sosiaaliohjauksen ja sosiaalityön asemaa sekä roolia vahvistetaan ja samalla kehitetään viranhaltijoiden hallinnollista osaamista. Asiakaspäätösten ja hankintojen osalta tunnistetaan keskeiset elementit ja reunaehdot, mikä tukee tavoitteita vähentää ostopalvelujen käyttöä. Palvelutarpeen arvioinnin yhteenvedon, asiakassuunnitelmien tavoitteiden ja päätösten laatua parannetaan ja pta-prosessin kestoa lyhennetään enintään kahteen kuukauteen.

Kaikki asiakastiedot kirjataan rakenteisina ja määrämuotoisina asiakirjoina, mikä parantaa tiedon saatavuutta, laatua ja vertailtavuutta sekä mahdollistaa tehokkaamman tietojohtamisen. Lapsen osallisuutta palvelutarvearvio-prosessissa vahvistetaan digipelin avulla, ja palveluiden saatavuutta parannetaan esimerkiksi etävastaanottojen keinoin. Asiakkaiden kokemuksia hyödynnetään osana kehittämistä, ja näyttöön perustuvia työmenetelmiä sekä ryhmämuotoisia toimintoja hyödynnetään ja lisätään. Yhteisvastaanottoja neuvolapalveluiden kanssa jatketaan, ja tukiperheiden määrää lisätään vastaamaan paremmin perheiden tarpeisiin.

Lastensuojelupalvelut

Lastensuojelun palveluita ovat lastensuojelun sosiaalityö ja -ohjaus, tehostettu perhetyö, tukisuhdetoiminta, avo-, sija- ja jälkihuolto sekä lasten ja nuorten koti Kuutti, Nuorten vastaanottoyksikkö Havurinne ja lastensuojeluyksikkö Saimaanhelmi.

Lastensuojelussa käytetään systeemistä työskentelymallia, jossa lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä on tukena moniammatillinen tiimi, johon kuuluvat myös perheterapeutit. Perheterapeuttien määrää on vahvistettu ja perheterapeutista työtä kehitetään edelleen.

Lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä voi laissa olevan henkilöstömitoituksen mukaan olla enintään 30 asiakasta (tavoite 25 lasta/sosiaalityöntekijä). Asiakasmitoituksen toteutumista seurataan jatkuvasti ja reagoidaan tarvittavin toimenpitein tarvittaessa.

Lastensuojelulle on asetettu merkittäviä tavoitteita kustannusten vähentämiseksi. Osa kehittämistoimista kohdentuu lapsiperhepalveluiden matalan kynnyksen ja varhaisen tuen toimintaan, jotta lastensuojelun palveluiden tarve vähenisi.

Kehittämisen painopisteet vuonna 2026 ovat avohuollon asiakasmäärän väheneminen, perhehoidon vahvistaminen ja perhesijoituksen tukityön kehittäminen, sijaishuollon aikainen tukityö sekä sijoitusten keston lyhentäminen.

Omassa laitospalvelussa toteutetaan uudenlaista soiteintegroitua toimintamallia. Lastensuojelun sijoituksissa tavoitetilana on vähintään 60 % perhehoidossa ja 40 % laitoshoidossa. Omat laitokset ensisijaisia.

Lastensuojelun kaikki palvelut on kilpailutettu. Sopimushallinnan ja sopimusvalvonnan tehokas toteuttaminen, tuottajaohjaus, palveluohjausyksikön juurruttaminen ovat talousarviovuoden tavoitteita.

Riski tavoitteiden toteutumiselle on suhteellisen nopeaksi suunniteltu tavoiteaikataulu ja toimintakulttuurin hidas muutos.

Tavoitteena on vaikuttavien palveluiden tuottaminen asiakasta osallistaen. FIT-mittarin käyttöönotto laajenee. Lastensuojelu on mukana Itä-Suomen yliopiston Fitfutura-tutkimushankkeessa. Sijaishuollon digipeli palautteen antamiseksi sähköisen sovelluksen avul-

la on otettu käyttöön. Kokemusasiantuntijatoimintaa kehitetään edelleen.

Lastensuojelussa toteutetaan vanhemmuuden vahvistamiseen tähtäävää kehittämishanketta yhdessä muiden toimijoiden kanssa.

Aikuisten sosiaalipalvelut

Aikuisten sosiaalipalvelut ovat aikuisten sosiaalityö ja -ohjaus, taloudellisen tuen palvelut, sosiaalinen luototus, kuntouttava työtoiminta, sosiaalinen kuntoutus, työllistymistä edistävät sosiaalipalvelut (TYM), maahanmuuttajien sosiaalipalvelut, sosiaalipäivystys, poliisissa tehtävä sosiaalityö ja -ohjaus, lähisuhdeväkivallan ehkäisytyö sekä turvakotipalvelu.

Työllisyyttä edistävien sosiaalipalvelujen tavoitteena on yhteensovittaa eri toimijoiden tekemä työ, jotta erityisesti heikossa työmarkkinatilanteessa olevien asiakkaiden palvelut voidaan turvata. Työttömiä terveystarkastukset, työkyvyn tuen palvelut, eläke-edellytysten selvittely, maahanmuuttajien kotouttaminen, TYM-toiminta, kuntouttava työtoiminta, sosiaalinen kuntoutus ym. nivotaan kokonaisuudeksi, jotta mahdollisuudet työllistyä ja työllisyysaste kasvavat.

Kunnilla on yleis- ja yhteensovittamisvastuu maahanmuuttajien ja kotoutuja-asiakkaiden kotoutumisen edistämisen suunnittelusta, kehittämisestä ja seurannasta paikallistasolla. Kotoutumista edistäviä toimenpiteitä ja palveluja järjestetään osana kunnallisia peruspalveluja, hyvinvointialueen sote-palveluja, työ- ja elinkeinohallinnon palveluja sekä muina kotoutumista edistävinä toimenpiteinä. Hyvinvointialueen on huolehdittava siitä, että sen palvelut soveltuvat myös maahanmuuttajille.

Hyvinvointialue vastaa sote-palvelujen tuottamisesta kiintiöpakolaisille, oleskeluluvan saaneille turvapaikanhakijoille, tilapäisen suojelun perusteella kotikunnan saaneille henkilöille sekä muille maahanmuuttajille. Hyvinvointialue vastaa alaikäisenä ilman huoltajaa maahan tulleiden, kotikunnan saaneiden lasten ja nuorten asumisen, hoivan ja huolenpidon järjestämisestä. Kotoutumisen edistämisen ja maahanmuuton yksikön asiakasmäärät ovat edelleen kasvussa johdettua Ukrainan sodan seurauksena alueelle jäävien henkilöiden määrästä.

Turvakotipalveluun THL kohdentaa erillisen 100 % rahoituksen.

Aikuisten sosiaalipalvelujen palvelujen uudistamisen tueksi on haettu ja myönnetty ESR+ -rahoitusta: ELOA - Eloisasti osallistuen kohti työelämää v.2025–2027 (kuntouttava työtoiminta ja sosiaalinen kuntoutus) sekä LÄHDE-lähisuhdeväkivaltatyön avainhenkilömalli v. 2025–2027 (THL:n kutsumana osatoteuttajana). Hankerahoitusta on haettu myös Asumisen Ankkuri- tukea ja osallisuutta - hankkeeseen v. 2026–2027, mutta rahoittaja (ESR+) ei ole tehnyt vielä rahoituspäätöstä.

Vammaispalvelut

Vammaispalvelut jakautuu avopalvelujen, asumispalvelujen ja perhehoidon sekä vaativien erityispalvelujen (Vaalijala) tulosalueisiin.

Vammaispalvelujen avopalveluihin kuuluu viranhaltijatyötä tekevä asiakasohjaus, joka toimii kolmessa tiimissä sekä henkilökohtaisen avun ja päivätoimin-

nan palvelutuotanto. Palvelutuotantosuunnitelman mukaisesti henkilökohtaisen avun oman toiminnan osuutta on kasvatettu viime vuosina ja muutos jatkuu edelleen. Uuden 1.1.2025 voimaantulleen vammaispalvelulain toimeenpano jatkuu, lain siirtymäajan kestäessä vuoden 2027 loppuun asti.

Eri tasoisia asumispalveluja tuotetaan 18 omassa yksikössä ja lisäksi palvelua ostetaan runsaasti. Ympäristörivurokautisessa palveluasumisessa ostopalvelujen osuus on 55 % palvelutuotannosta. Asumispalveluissa teetettiin syksyllä 2025 tuotantotapaselvitys, josta nousevat toimenpiteet konkretisoidaan vuonna 2026 ja aloitetaan toimeenpano.

Vaalijalan osaamis- ja tukikeskuksen laitospalvelun kysyntä muilta hyvinvointialueilta on vähentynyt ja se johtaa väistämättä palvelutuotannon supistamistoimenpiteisiin. Myös oman hyvinvointialueen laitoshoidon vähentäminen on tavoitteena koko vammaispalvelujen palveluprosessien kehittämisessä. Tavoitteena on vahvistaa jalkautuvia palveluja, joilla voidaan osaltaan vähentää laitospalvelun tarvetta.

Toiminnalliset tavoitteet			
Strategialinkitys	Toimialan tavoite	Käytettävä mittari	Tavoitearvo
Palvelumme vastaavat asukkaiden tarpeeseen Palvelumme ovat sujuvia, vaikuttavia ja laadukkaita	Asiakkaan oikeus palveluun pääsyyn toteutuu lain mukaisesti. Lapsiperhepalvelujen saavutettavuus	Asiakkaan pääsy palvelutarpeenarvioon. Varhaisen tuen asiakkuudet Ei erityisen tuen asiakkuudet Erityisen tuen asiakkuudet	Palvelutarpeenarviointi laadittu 3 kk:n aikana yhteydenotosta. Perheneuvon asiakasmäärä pysyy vuoden 2025 tasolla (asiakasmäärä 2024: 150) Sosionomien asiakasmäärä kasvaa (asiakasmäärä 2024: 263) Sosiaalityöntekijöiden asiakasmäärä pysyy ennallaan tai vähenee. (asiakasmäärä 2024: 577)
Palvelumme vastaavat asukkaiden tarpeeseen Palvelumme ovat sujuvia, vaikuttavia ja laadukkaita Palvelumme vastaavat asukkaiden tarpeeseen Palvelumme ovat sujuvia, vaikuttavia ja laadukkaita	Lapsiperheiden sosiaalityön ja lastensuojelun avohuollon asiakasmäärien suhteen muutos Laitospalvelun käyttö vähenee	Lapsiperheiden sosiaalityön ja lastensuojelun avohuollon käyttö Lastensuojelun sijaishuollon laitos- ja perhehoidon käyttö	Painopisteen siirtyminen peruspalveluihin Vuonna 2024 suhdeluku 60 % - 40 % (asiakasmäärä 840-579) Tavoite 2026: 70 % - 30 % (asiakasmäärä 882-550) Perhehoidon osuus sijaishuollon kokonaisuudesta säilyy tai kasvaa vuoden 2025 tasosta tavoite 60 % / 40 %
Teknologia- ja toimintakokeilujen sekä kehittämisaihoiden määrä ja laajuus	Etäasiointi on asiakaslähtöistä ja tarkoituksenmukaista	Digitaalisten kanavien käyttöönotto ja käyttöaste	Palvelujen käyttö digitaalisilla kanavilla kasvaa 50 % (chat: perheneuvo, aikuisten sosiaalipalvelut, sähköinen perhekeskus)

Taulukko 8
Sosiaalipalvelujen toiminnalliset tavoitteet.

TALOUS

SOSIAALIPALVELUT				
ULKOISET ERÄT, tuhansina euroina	TP 2024	TA-MUUTOSesitys 2025	TALOUSARVIO 2026	Muutos, %
Toimintatulot	57 254	52 321	51 499	-1,6
Toimintamenot	-175 939	-177 857	-173 127	-2,7
Toimintakate	-118 685	-125 536	-121 628	-3,1

Taulukko 9
Sosiaalipalvelujen talousarvio.

Lapsiperhepalvelut			
ULKOISET ERÄT, tuhansina euroina	TP 2024	TA-MUUTOSesitys 2025	TALOUSARVIO 2026
Toimintatulot	61	22	22
Toimintamenot	-9 480	-9 644	-9 387
Toimintakate	-9 419	-9 622	-9 365
Lastensuojelu			
ULKOISET ERÄT, tuhansina euroina	TP 2024	TA-MUUTOSesitys 2025	TALOUSARVIO 2026
Toimintatulot	5 694	3 141	3 243
Toimintamenot	-40 731	-41 184	-35 819
Toimintakate	-35 037	-38 043	-32 576
Aikuisten sosiaalipalvelut			
ULKOISET ERÄT, tuhansina euroina	TP 2024	TA-MUUTOSesitys 2025	TALOUSARVIO 2026
Toimintatulot	2 380	3 349	3 815
Toimintamenot	-8 370	-10 618	-12 186
Toimintakate	-5 990	-7 269	-8 371
Vammaispalvelut ja Vaalijalan osaamiskeskus			
ULKOISET ERÄT, tuhansina euroina	TP 2024	TA-MUUTOSesitys 2025	TALOUSARVIO 2026
Toimintatulot	48 239	45 808	44 419
Toimintamenot	-113 434	-116 411	-115 735
Toimintakate	-65 195	-70 603	-71 316

Taulukko 10
Sosiaalipalvelujen palvelualuekohtaiset talousarviotiedot.

Talousarvioon sisältyvät jo aiemmin päätetyt sopeutustoimenpiteet on esitetty kootusti talousarviokirjan liitteessä. Yhteistoimintaneuvotteluissa toimialan esittämät sopeutustoimet yhteensä (29.10.2025 päättyneet neuvottelut) on myös esitetty liitteessä.

7.2 Ikääntyneiden palvelut

Toiminnan kuvaus

Etelä-Savossa 75 vuotta täyttäneiden osuus kasvaa ennusteiden mukaan voimakkaasti tulevalla vuosikymmenellä. Väestön ikääntyessä, etenkin yli 85-vuotiaiden osuuden kasvaessa, palvelujen tarve kasvaa edelleen. Kaikki ennakoiva ja toimintakykyä edistävä toiminta, muukin kuin sote-palvelut, nousevat keskiöön. Jotta ikääntyvän väestön turvallisuus ja luottamus palveluihin säilyy, on palveluiden vastattava asiakkaiden tarvetta, odotuksia ja palvelut turvattava viivytyksettä. Palvelujen rakennetta on monipuolistettu ja sitä jatketaan edelleen.

75 vuotta täyttäneisiin suhteutetut kustannukset ovat olleet lähellä maan keskitasoa vuonna 2025 ja ikääntyneiden palvelujen reaaliset kustannukset ovat kasvaneet maan keskitasoa maltillisemmin (19 %, koko maa 25 %). Kustannusten kasvun hillitsemistä jatketaan edelleen osana palvelutuotantosuunnitelman toimenpiteitä.

Palvelutuotantosuunnitelmassa vuodelle 2026 on päätetty 4 miljoonan euron säästöt ja uutena toimenpiteenä pyritään saamaan 1,1–1,4 miljoonan euron lisäsopeuttamiset raamissa pysymiseksi. Mikkelin geriatrisen arviointiosaston toiminta päättyy maaliskuussa ja henkilöstö siirtyy rakentuvaan uuteen Mikkelin palvelutaloon. Jaksohoitoa ja lyhytaikaista asumista tulee tilalle lisää, jotta palveluketjut toimivat. Kiiskimäen päivätoiminta on siirtynyt erillisistä tiloista Mikkelissä palvelutalon yhteyteen ja vuokrasäästö realisoituu vuoden 2026 alussa (konsernipalvelujen säästö). Kotihoidossa vähennetään ostopalvelua sekä lisätään välitöntä työaika, mm. teknologian käytön myötä. Asumispalveluissa oma varahenkilöstö vähentää lisä- ja ylityön tarvetta ja Temporen käyttöä. Jokainen vapautuvan tehtävän rekrytoinnin tarkka harkinta jatkuu.

Vanhuspalvelulain tuleva uudistus koskee teknologian hyödyntämistä ikääntyneiden palveluissa, joka otetaan huomioon Eloisan palveluiden suunnittelussa. Esityksen mukaan teknologiaa voidaan huomioida asumispalveluissa 0,04 osalta mitoituksessa vähimmäismitoituksen yli menevältä osalta. RRP-hankkeen tuella asumispalveluissa tehtiin teknologiakartoitus. Sen pohjalta on tehty suunnitelma asumispalveluiden teknologia tarpeesta ja kehittämisestä. Asumispalvelujen yksiköissä pilotoidaan kaatumisen tunnistamiseen anturijärjestelmää, joka pohjautuu teko-

lyyn. Asumispalveluissa on vanhentuneita hoitajakutsujärjestelmiä, joita on tarve uudistaa. Kotiin annettavissa palveluissa hyödynnetään teknologiaa, jotta kotihoidon fyysisiin käynteihin riittää tekijät palvelutuotantosuunnitelman mukaisesti; käytössä etähoivantabletit, lääkeautomaatit, turvateknologiat sekä sähköinen ovenavaus. Lisäksi kotiin vietävissä palveluissa on tekoälyyn perustuva tukijärjestelmä asiakkaiden terveydellisten riskien tunnistamiseen ja ammattilaisen päätöksen tekoon. Teknologisia ratkaisuja käytetään ja kehitetään asiakkaan toimintakyvyn, turvallisuuden, osallisuuden ja hyvinvoinnin tueksi. Jotta teknologia hyödyntää sekä asumispalveluiden että kotiin vietävien palveluiden toiminnan tehostamista, henkilökuntaa tulee jatkuvasti kouluttaa teknologian käyttöön.

Ikääntyneiden palveluissa järjestö- ja kuntayhteistyö on olennainen osa palvelukokonaisuutta, tukien ennaltaehkäisevää työtä ja osallisuutta kustannustehokkaasti neljän kumppanuussopimuksen sekä alueellisten ver-kostojen kautta. Hyvinvointitarjotin parantaa palvelujen näkyvyyttä ja saavutettavuutta. Vuonna 2026–2027 Eloisa toimii päätoteuttajana Etelä-Savon muistipalvelupolku -hankkeessa, jonka tavoitteena on varhainen muistioireiden tunnistaminen ja oikea-aikainen tuki, mikä vähentää raskeampien palvelujen tarvetta ja hillitsee kustannuksia. Eloisa on lisäksi kumppanina Hyvän arjen avaimet -hankkeessa ja Savonlinnan Liikuntaneuvonnan palvelupolku -hankkeessa sekä saa hankerahoitusta ESEDU:n Työpolku -hankkeesta, joka tukee työvoiman saatavuutta. Hankkeiden viralliset rahoituspäätökset tulevat vuoden vaihteessa. Lisäksi vuonna 2025 uudistetut ammattilaisten roolikuvaukset juurutetaan koko ikäpalveluihin, mikä vahvistaa työn laatua ja veto- ja pitovoimaa.

Palvelua tuotetaan omana toimintana, ostopalveluna ja palvelusetelillä. Asumisen osto- ja palvelusetelipalveluihin on talousarviossa 2026 varattu yhteensä 60,2 miljoonaa euroa. Osto- ja palvelusetelipalvelujen hinnat nousevat 2,76 % edelliseen vuoteen verrattuna. Asumispalveluista oman palvelutuotannon osuus on noin 45 % ja osto- ja palvelusetelipalvelun osuus noin 55 %. Kotiin annettavat palvelut ovat pääosin omaa tuotantoa. Ostolääkärisopimuksista luovutaan kokonaan, kun virkalääkäreitä on riittävästi. Talousarviossa 2026 on varauduttu 22 virkalääkärin ja

kahden erikoistuvan lääkärin kustannuksiin. Lääkäripalvelujen ostoihin ei ole varattu määrärahaa. Lääkäripalveluja ostetaan vain niissä tilanteissa, jos virkalääkäreitä ei saada palkattua riittävästi, jolloin ostopalvelukustannukset katetaan säästyvistä henkilöstömenoista. Ikääntyneiden palveluissa lääkäri toimii potilaidensa omalääkärinä ja vastaa heidän hoidostaan kokonaisuutena. Tavoitteena on, että kaikille ikääntyneiden palvelujen piirissä oleville potilaille tehdään ennakoiva hoito ja kuntoutumissuunnitelma, joka turvaa potilaan oikea-aikaisen hoidon tarkoituksenmukaisimmassa hoitopaikassa. Sairaanhoidon lääkäri työparityötä kehitetään eteenpäin.

Säännöllisten palveluiden piirissä on vuosittain noin 12 650 asiakasta, joista alle 65-vuotiaita on noin 4–5 %. Suurin asiakasmäärä on arjentu- ja etäpalveluissa ja kotiin annettavissa palveluissa strategian mukaisesti.

Ikääntyneiden palveluissa toimii kansallisen mallin mukaisesti keskitetty asiakasohjaus. Asiakas- ja palveluohjauksen kautta varmistetaan, että tarvittavat palvelut saadaan viivytyksettä ja seurataan palvelurakenteen ja asiakastarpeen kehittymistä. Ennakoivat ja ennaltaehkäisevät, toimintakykyä ja arkea tukevat palvelut ovat ensisijaisia. Omaishoitoa ja omaishoitajuutta tuetaan. Perhehoitoa ja yhteisöllistä asumista lisätään, jotta ympärivuorokautiset paikat riittävät muistisairaille asiakkaille. Jaksohoito ja arviointi- ja kuntoutusjaksot tukevat arjessa selviytymistä.

Palvelualueet

Arjentu- ja etäpalvelut sisältävät ensisijaisia palveluita, kuten kotiin annettavat tukipalvelut, ennakoivat palvelut, ikäneuvola, gerontologinen sosiaalityö, omais- ja perhehoito, veteraanipalvelut sekä asiakas- ja palveluohjaus. Tähän palvelualueeseen kuuluu myös varahenkilöstö, joka tukee kaikkia muita palvelualueita.

Kotiin annettavat palvelut sisältävät kotihoidon ja arkikuntoutuksen. Kotisairaanhoidon tarjotaan kaikenikäisille ja yhteistyö terveyspalvelujen liikkuvan sairaalan kanssa on tiivistä.

Asumispalvelut kattavat jaksohoidon, yhteisöllisen asumisen ja ympärivuorokautisen asumispalvelun. Eloisan omat asumisyksiköt ovat ns. hybridiyksiköitä eli saman katon alla on eritasoista asumista, jak-

sohoittoa ja osassa on myös päivätoimintaa arjentu- ja etäpalvelun järjestämänä.

Geriatrinen osastopalvelu tarjoaa terveydenhuoltolain alaista geriatriasta arviointia Kangasniemellä, Mikkelissä maaliskuun 2026 asti, Mäntyharjulla ja Savonlinnassa. Geriatriset osastopalvelut ovat kuntouttavia arviointiosastoja, joissa kuntoutetaan ja arvioidaan asiakkaiden/potilaiden jatkohoidon tarvetta ja arjessa selviytymistä.

Henkilöstöä on noin 2 000, ja pääpaino on asiakastyötä tekevissä työntekijöissä. Henkilöstörakennetta on monipuolistettu eri osaamisella ja koulutustaustalla. Palvelualuepäälliköiden alaisuudessa toimii noin 54 esihenkilöä. Hallinnollinen rakenne on matala, ja kaikilla palvelualuepäälliköillä on laajat vastuualueet. Lähiesihenkilöiden työn merkitys korostuu Eloisan strategian mukaisesti. Lakisääteiset mitoitukset ja asiakkaiden tarpeet ohjaavat henkilökunnan määrää ja tarvetta. Asumisessa noudetaan lakisääteistä henkilöstömitoitusta ja seurataan mitoituksen toteutumista. Kotihoidossa resurssitarve muodostuu asiakkaiden palvelun tarpeesta ja palvelusuunnitelmasta.

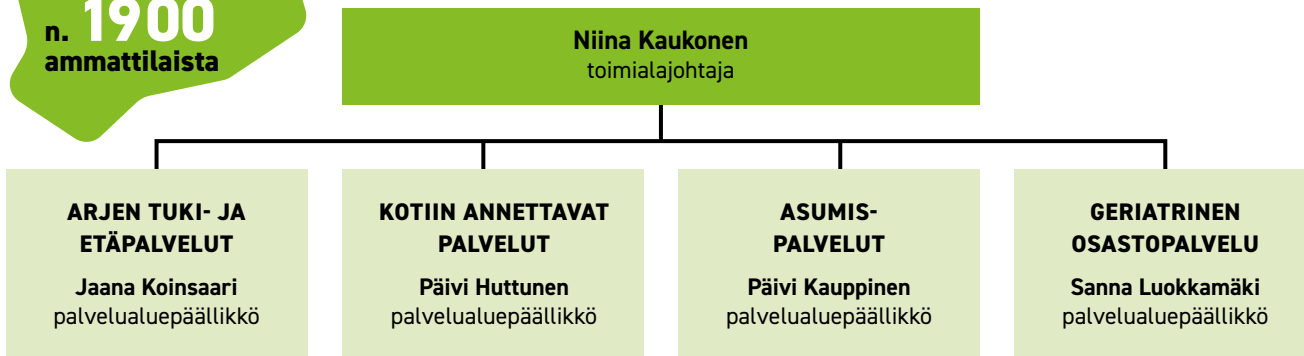
Kansainvälisen rekrytoinnin kautta on tullut noin 60 hoiva-avustajaa, joista osa on jo valmistunut lähihoitajaksi. KV-rekrytoinnilla varaudutaan mm. eläköitymiseen, vuonna 2026 eläkeiän täyttää 45 henkilöä. Uusia kv-rekrytointeja ei tehdä. Oppisopimusopiskelijoita otetaan harkinnan ja tarpeen mukaan.

Ikäohjelman mukaisesti tehdään tiivistä yhteistyötä kuntien, kolmannen sektorin, seurakuntien ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Lisäksi vapaaehtoisia toimijoita on koulutettu, ja heitä on noin 2 000 Eloisan alueella. Vapaaehtoiset eivät tee lakisääteisiä työtehtäviä, vaan tarjoavat asiakkaille ja asukkaille mm. viiriketoimintaa.

Tiedolla johtamisen avulla viedään konkretiaan yhdenvertaisia ja vaikuttavia palveluita ja varmistetaan strategian, palvelutuotantosuunnitelman ja tavoitteiden viemistä konkretiaan. Ammattilaiset sitoutuvat sovittuihin tavoitteisiin ja vaikuttavuus tapahtuu asiakas-ammattilainen-kontaktissa. Asiakaskokemuksen hyödyntäminen on ensiarvoisen tärkeää ja sen tiedon hyödyntäminen asiakaskohtaamisissa. Palvelujen vaikuttavuutta seurataan useilla eri mittareilla ja myös kansallisesti.

IKÄÄNTYNEIDEN PALVELUT

Kuva 7 Ikäntyneiden palvelujen organisaatiokaavio.

Henkilöstömäärä			
Arjen tuki- ja etäpalvelut	Kotiin annettavat palvelut	Asumisalvelut	Geriatrinen osastopalvelu
256	790	792	110

Taulukko 11 Ikäntyneiden palvelujen henkilöstömäärät, tilanne 11/2025.

Arjen tuki- ja etäpalvelut

Asiakas- ja palveluohjaus: Keskitetyssä asiakasohjauksessa on tavoitteen mukaan asiat ratkaistu yli 90 %: sesti yhdellä yhteydenotolla, tämä on tavoitteena myös vuonna 2026. Vain 8–10 % yhteydenotoista johtaa tarkempaan palvelutarpeen arviointiin. Vuositasolla asiakasohjaukseen tulee n. 21 000 yhteydenottoa, joista sähköisiä on reilut 4 000. Kaikkiin ikäntyneiden palveluihin tullaan palvelutarpeen arvioinnin kautta. Sujuvan palvelun näkökulmasta ja lain vaatimissa määräajoissa asiakkaiden hakemusten käsittelyt, palvelutarpeen arvioinnit toteutetaan pääsääntöisesti 7 arkipäivän sisällä, joissain tilanteissa aika saattaa ylittyä, jos riittäviä tietoja ei saada ajoissa. Tavoitteena on jatkossakin, että palvelut aloitetaan viimeistään kolmen kuukauden, eli 90 vuorokauden kuluessa asian vireilletulosta. Tänä vuonna esim. asumispalveluissa on palvelut alkaneet vireille tuloista keskimäärin 45 vuorokauden kuluessa. Palveluiden alkamisen viivästyminen yli kolmen kuukauden saattaa johtua siitä, että asiakas ei ota tarjottua asumispalvelupaikkaa vastaan. Asiakasmaksutiimi vastaa hyvinvointialueella ikäntyneiden palvelujen asiakkaiden tasapuolisesti lasketuista asiakasmaksuis-

ta ja tarvittaessa maksuhojennuksista. SAS-tiimin (suunnittele, arvioi, sijoita) vastuulla on huolehtia asiakkaiden sijoittamisesta asumispalveluihin huomioiden ensisijaisesti kevyemmät asumismuodot koko hyvinvointialueella.

Ikäneuvola toimii koko alueella liikkuvana lähipalveluna. Ikäneuvolan toiminta on ennaltaehkäisevää ja tarkoitettu kaikille + 65-vuotiaille, jotka eivät ole min-kään säännöllisen palvelun piirissä. Ikäneuvolan palveluissa käy kuukausitasolla keskimäärin n. 400 asiakasta. Ikäneuvolan asiakasmäärät ovat jääneet melko vähäisiksi, minkä vuoksi toimintaa kehitetään niin, että se saavuttaa paremmin ikäntyneen väestön.

Kotiin annettaviin tukipalveluihin kuuluvat: turvapalvelut, ateriapalvelut, kauppa- ja asiointipalvelu, siivouspalvelu sekä kuljetus- ja saattajapalvelu. Palveluita tuotetaan omana toimintana, ostopalveluna ja palvelusetelillä. Turvapalveluista on vastannut kesäkuusta 2024 alkaen kokonaisuudessaan Tunstall Oy. Turva-auttajakäynnit hoitaa pääsääntöisesti kotihoidon yöpartio. Turvapalvelussa asiakkaita on n.

2 900. Turvapalveluissa työskentelee tällä hetkellä 6 työntekijää eri nimikkeillä ja tehtävillä. Vuoden 2025 alusta alkaen tehtävät yhtenäistettiin hyvinvointiteknologia-asentaja nimikkeelle ja tehtävät muuttuivat laaja-alaisemmiksi. Hyvinvointiteknologia-asentajia tarvitaan koko alueelle yhteensä 5. Muita tukipalveluita koordinoi yksi palvelukoordinaattori.

Etäpalvelu on kustannustehokasta, siinä voidaan samassa ajassa palvella yli kaksinkertainen määrä asiakkaita verrattuna fyysisiin kotihoidon käynteihin. Etäkäynti on fyysistä käyntiä edullisempi. Tavoitteena on että 10 % kaikista kotihoidon asiakkaista on etähoivan asiakkaita ja kaikista kotihoidon fyysisistä käynneistä on 10 % etäkäyntejä. Tällä hetkellä kaikista kotihoidon asiakkaista 8,4 % on etähoivan asiakkaita joko kokonaan tai osittain ja kaikista kotihoidon käynneistä 5,3 % tehdään etäkäynteinä. Lisäksi käytössä olleet 300 lääkeautomaattia ovat vähentäneet kotihoidon fyysisiä käyntejä. Etäpalveluihin kuuluu myös kotihoidon toiminnanohjaus. Etäpalveluista ja toiminnanohjauksesta vastaa yksi esihenkilö.

Etätuki- ja koordinaatio toimintamallia eli ETKO-toimintaa on kehitetty ja jalkautettu osana RRP-hanketta ja valtionavustus projektia 311 ja se jää pysyväksi toiminnaksi palvelun koko ikääntyneiden palveluja. ETKO-toiminnan tavoitteet nousivat Eloisan strategisista tavoitteista. Tavoitteina on sujuvampi ja yhtenäisempi palvelutuotanto ja sisäiset prosessit, teknologian käyttöönoton edistäminen asiakkaan paremman palvelukokemuksen saamiseksi ja kustannusten hillintä. ETKO-toiminta jakautuu asiakkaisille ja ammattilaisille suunnattuihin palveluihin ja se edistää tekoälyn ja robotiikan käyttöönottoa toiminnan tukena. Yhtenä esimerkkinä on Gillie-ohjelman käyttöönotto, jolla seurataan kotihoidon asiakkaan tilannekuvaa ja herätteitä, kuten kohonneesta kaatumisriskistä. Ohjelman avulla lisätään asiakasturvallisuutta ja ehkäistään turhia päivystyskäyntejä. Etähoiva, toiminnanohjaus, turvapalvelut ja hyvinvointiteknologiaratkaisut ovat jatkossa osana ETKO-toimintaa.

Kuntouttava päivätoiminta toimii lähipalveluna koko alueella. Päivätoimintaa on siirretty tilojen tiivistämisen myötä asumispalveluyksiköihin osassa alueista, näin myös niissä asuvat asiakkaat ovat voineet osallistua päivätoimintaan. Päivätoimintaa järjestetään osassa kuntia myös osavuorokautisen perhehoidon yhteydessä. Yhteistyötä tehdään järjestöjen ja yhdistysten kanssa, jotka toteuttavat ja tarjoavat myös päivätoiminnan tyyppistä ryhmätoimintaa ammattimaisesti tai vapaaehtoisvoimin. Etäpäivätoimintaa on ke-

hitetty ja pilotoitu RRP-hankkeen johdolla. Etäpäivätoiminta tulee jäämään palveluvalikkoon ja se tulee olemaan vaihtoehto asiakkaille, jotka eivät jostain syystä pääse tai halua osallistua fyysiseen päivätoimintaan. Etäpäivätoiminta voi myös olla jatkumona fyysisen päivätoimintajakson jälkeen.

Gerontologisen sosiaalityön asiakkaiden määrä on pysytellyt 300 molemmin puolin tämän vuoden aikana. Gerontologisen sosiaalityön asiakkaita ovat erityistä tukea tarvitsevat ikääntyneet.

Perhehoito: Kiertäviä perhehoitajia on yli 200 ja heidän käyttöönsä on tehostettu mm. omaishoidon tukena. Perhekoteja alueella on kaikkiaan 25, niissä tarjotaan pitkäaikaista, lyhytaikaista ja osavuorokautista perhehoitoa. Perhehoitoa koordinoi perhekotikoordinaattori, yksi palveluohjaaja ja yksi palvelusihteeri.

Ikääntyneiden omaishoidossa asiakkaita on keskimäärin 760 kuukausitasolla, suurin osa I palkkio-luokassa. Vuodelle 2026 hallitus on päättänyt nostaa I palkkionluokkaa 530 euroon kuukaudessa (v. 25; 508,56 euroa). Omaishoidon palkkion lisäksi tärkeitä ovat tukipalvelut. Toimintaa koordinoi yksi palveluohjauksen koordinaattoreista.

Tällä hetkellä arjen tuki- ja etäpalveluissa työskentelee yhteensä 250 ammattilaista, joista 6 on määräraikaisia.

Kotiin annettavat palvelut

Kotiin annettavat palvelut sisältävät kotihoidon ja kotisairaanhoidon palveluihin liittyvän oman toiminnan ja siihen liittyvät kustannukset, palvelujen ostot sekä palvelusetelillä järjestetyn kotihoidon palvelun. Kotihoidon kilpailutettua ostopalvelua käytetään tilanteissa, jolloin loma-aikojen tai henkilöstön saata- vuusongelmien vuoksi välttämättä tarvitaan lisäresurssia kotihoidon palveluiden turvaamiseksi.

Kotiin annettavaa palvelua tuotetaan ympärivuorokautisesti. Palveluun kuuluvat asiakkaiden hoito ja hoiva sekä asiakkaan toimintakyvyn ylläpitoon liittyvä kuntoutus. Kotiin annettava palvelu voi olla tilapäistä tai säännöllistä kotihoitoa. Asiakkaan säännöllisen kotihoidon tarve arvioidaan kuntouttavalla arviointijaksolla. Henkilöt, joilla säännöllisen kotihoidon tarve näyttää todennäköiseltä, siirtyvät kotihoidon arviointijaksolle. Arviointijakso kestää muutamasta päivästä neljään viikkoon tavoitteena asiakkaan kuntoutuminen ja säännöllisten /raskaampien

palvelujen siirtäminen tai välttäminen. Jakso voidaan toteuttaa myös arkikuntoutusjaksona. Palveluihin ei ole jonoa vaan palvelut pyritään aloittamaan viimeistään vuorokauden kuluessa yhteydenotosta. Säännöllisessä kotihoidossa on tällä hetkellä 2100 ja tilapäisessä kotihoidossa 675 asiakasta. Henkilöstöä on reilu 800, joista 81 % on vakituisissa tehtävissä. Kotihoidon varahenkilöstön avulla paikataan henkilöstön poissaoloja ja tehdään tiivistä yhteistyötä myös asumisen varahenkilöstön kanssa.

Kotihoidossa on ollut pilottina päivystävän sairaanhoitajan malli, jonka kokeilua jatketaan toukokuun 2026 loppuun saakka. Toimintaa arviointiin elokuussa ja tulokset ovat olleet hyviä. Säännöllisen kotihoidon 75 vuotta täyttäneiden asiakkaiden päivystyksensä alkaneiden sairaalajaksojen määrä on laskenut edelliseen kvartaaliin verrattuna. Etähoiva ja lääkeautomaatit ovat aktiivisesti käytössä ja täydentämässä kotihoidon palveluita. Toiminnan edelleen selkiyttämiseksi myös kotihoidon tiimien kokoja ja alueiden rajoja arvioidaan, koska asuinalueilla on tapahtunut muutoksia mm. rakentamisen myötä ja jotkut alueet ovat kasvaneet asiakasmäärässä toisia alueita nopeammin. Tavoitteena on jakaa kotihoidon alueita tasaisemmiksi, jolloin asiakas saa tarvitsemansa palvelun vielä tehokkaammin. Tämä on oleellista, koska asiakasmäärät tulevat ennusteiden mukaan kasvamaan. Myös käytössä olevat toiminnanohjausjärjestelmät tulevat selkiytymään, kun käyttöön tulee koko alueelle yksi järjestelmä. Tällä on vaikutusta käyntien suunnittelun selkeyteen ja yhdenmukaisiin toimintakäytäntöihin.

Kotihoidossa niin kuluvana vuonna kuin ensi vuonnakin korostuu henkilöstön riittävyyden hallinta suhteessa kustannuksiin ja kasvavaan asiakasmäärään. Kaikkia alueita kehitetään koko Eloisan strategian ja yhteisten toimintakäytäntöjen mukaisesti esihenkilötyöhön panostaen. Näin Eloisan kotiin vietäviä palveluita käyttävät asiakkaat saavat yhdenmukaista tarvitsemaansa palvelua kotikunnasta riippumatta.

Asumispalvelut

Asumispalvelussa tuotetaan asiakastarpeeseen perustuvaa asumispalvelua ympärivuorokautista, yhteisöllistä sekä jaksohoitoa tarvitseville ikääntyneille asukkailla laajasti eri Eloisan alueella. Palvelua tuotetaan omana toimintana ja ostopalveluna sekä palvelusetelillä.

Asumispalveluissa on 25 Eloisan omaa yksikköä, 18 palveluesimiestä ja n. 800 vakinaista ja määräaikaista työntekijää. Minimimitoitus ympärivuorokautisessa hoivassa on 0,6 hoitajaa /asiakas.

Vuoden 2026 aikana palvelun kehittämistä ohjaa vuoden 2025 aikana tehty Asumispalvelusuunnitelma. Sen mukaan yhteisöllistä asumista tulee lisätä ja ympärivuorokautista asumista kohdentaa ja varata ensisijaisesti vaikeasti muistisairaille ikääntyneille. Jaksohoitoa tulee kehittää niin, että se vastaa osamisen ja sisältönsä puolesta ikääntyneiden tarpeeseen tehokkaammin. Tämän vuoksi jaksohoitoa keskitetään entistä enemmän tiettyihin yksiköihin. Asiakkaiden sijoittumista toimintakykyään vastaaviin yksiköihin kehitetään yhdessä asiakassijoittelusta vastaavan palveluohjauksen kanssa.

Mikkelin keskusta maaliskuussa valmistuu uusi asumisen yksikkö. Yksikkö on hybridiyksikkö, jossa on 59 asuntoa ympärivuorokautiseen sekä yhteisölliseen asumiseen. Uuden yksikön myötä varaudutaan asiakasmäärän kasvuun ja riittävään Eloisan palvelutuotantoon.

Asumispalvelun varahenkilöstö jatkaa toimintaansa ja keskittyy ensisijaisesti paikkaamaan asumispalvelujen äkillisiä poissaoloja. Yhteistyötä tehdään kotihoidon varahenkilöstön kanssa.

Asumispalveluja tuotetaan oman toiminnan lisäksi myös ostopalveluin sekä palvelusetelillä. Vuoden 2025 alusta siirryttiin nk. dynaamiseen hankintaan (DPS) ja asumispalvelujen ostoille asetettiin vuorokausittainen kattohinta. Dynaamisen hankintajärjestelmän sisäinen kilpailutus toteutettiin syksyllä 2025, jolloin kattohintoja korotettiin 1.1.2026 alkaen sopimuksessa määritellyn mukaisesti 2,76 % verrattuna edelliseen vuoteen.

Geriatrinen osastopalvelu

Geriatrisessa osastopalvelussa toteutetaan ympärivuorokautista moniammatillista geriatria arviointia ja kuntoutusta koko Etelä-Savon hyvinvointialueen asukkaille. Geriatriset arviointiosastot sijaitsevat Kangasniemellä, Mäntyharjulla, Savonlinnassa ja Mikkelissä (maaliskuuhun 2026 asti). Mikkelin geriatrisen arviointiosaston toiminta päättyy maaliskuun 2026 aikana. Henkilöstö siirtyy maaliskuussa 2026 valmistuvaan uuteen palvelutaloon.

Työntekijöitä geriatrisessa osastopalvelussa on noin 110 sisältäen vakituiset ja määräaikaiset työntekijät. Kerimäen lyhytaikaisyksikön muutoksen Savonlinnan geriatriseksi arviointiosastoksi myötä työntekijämäärä on laskenut 5 työntekijällä vuoteen 2024 verrattuna (2,5 htv vähennys kohdistuu vuodelle 2026). Mikkelin geriatrisen arviointiosaston toiminnan päätymisen jälkeen työntekijämäärä geriatrisessa osastopalvelussa on noin 80, joista esihenkilöitä on 3.

Muutoksena vuonna 2026 lääkäripalveluilla on oma kustannuspaikka keskitetysti geriatrisen osastopalvelun alla. Kotiin annettavista palveluista ja asumispalveluista siirretty lääkäripalveluihin liittyviä kustannuksia yhteensä noin 2,8 miljoonaa euroa. Osa lääkäripalvelujen liittyvistä kustannuksista oli jo geriatrisen osastopalvelun alla.

Toiminnalliset tavoitteet			
Strategialinkitys	Toimialan tavoite	Käytettävä mittari	Tavoitearvo
Palvelumme vastaavat asukkaiden tunnistettuun tarpeeseen	Yhden yhteydenoton periaate toteutuu, viivytyksetön palvelutarpeen arviointi ja päätöksenteko. Palvelut on järjestetty tarvetta vastaavasti.	Etulinjassa 80 %:iin puheluita vastataan alle 5 minuutin aikana.	80 % < 5 min.
Palvelumme vastaavat asukkaiden tunnistettuun tarpeeseen	Palvelutarpeen arviointi vireilletulosta yli 75 v osalta toteutuu viivytystä tai 7 arkipäivän sisällä. Palvelut saadaan vireille tulosta lain määrittelemissä määräajoissa.	Palvelutarpeen arviointi. RAI-arvioidut 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, (%) vastaavan ikäisestä väestöstä.	100 % palvelutarpeen arvioinnista tapahtuu 7 arkipäivän sisällä. Oman toiminnan säännöllisten palvelujen piirissä (kotiin annettavat palvelut, asumispalvelut) olevat asiakkaat on 80 % RAI arvioitu.
Palvelumme vastaavat asukkaiden tunnistettuun tarpeeseen Katamme taloudellista alijäämää v.2026 alkaen	Tarpeenmukainen ja monipuolinen palvelurakenne.	Kotona asuvien 75- vuotia ja 85 vuotta täyttäneiden %-osuus vastaavan ikäisestä väestöstä.	Vähintään 94–95 % yli 75- asuu kotona. (v.2025 asui 93,9 %). 85-vuotiaiden kotona asuvien osuus pysyy samana tai lisääntyy (v. 2025 asui 85,3 %).
Palvelumme vastaavat asukkaiden tunnistettuun tarpeeseen Katamme taloudellista alijäämää v.2026 alkaen	Kotiin annettavan ja ympärivuorokautisen asumisen väliin tulee lisää yhteisöllisen asumisen paikkoja nykytilanteeseen nähden.	Yhteisöllisessä asumisessa asuvien 75 v täyttäneiden osuus kasvaa.	Vähintään 2–3 % yli 75-vuotiaista asuu yhteisöllisessä palveluasumisessa. (v. 2025 asui 1.6 %)
Teknologia- ja toimintakokeilujen sekä kehittämisaihoiden määrä ja laajuus	Kotihoidon ja asumispalveluiden tuottavuuden ja palveluprosessien sujuvuuden turvaamiseksi laajennetaan olemassa olevia ja uusia kotona asumista tukevia teknologisia ratkaisuja. Teknologiaa hyödynnetään ja otetaan osaksi ympärivuorokautisen palveluasumisen mitoituksen laskentaa.	Etähoivan asiakkaiden ja käyntien osuus säännöllisen kotihoidon asiakkaista ja käynneistä Kuinka monessa yksikössä teknologiaa käytetään siten, että mitoituksista korvataan 0,04 teknologialla 0,6 ylittävältä osalta	Etähoivan asiakkaiden osuus (%) säännöllisen kotihoidon asiakkaista 10 % Etähoivan käyntien osuus säännöllisen kotihoidon käynneistä (%) 6–7 % Kaikissa oman tuotannon yksiköissä teknologialla korvataan 0,04 mitoituksista, mikäli ylittää 0,6 mitoituksen.
Meillä työskentelee tyytyväinen ja sitoutunut henkilöstö	Henkilöstömitoituksen toteutuminen	Henkilöstömitoitus ympärivuorokautisessa asumisessa. Säännöllisten kotihoidon asiakkaiden myönnettyjen palvelutuntien toteutuminen.	Ympärivuorokautisen palveluasumisen lakisääteinen mitoitus (0,6) ja palvelutarpeen mukainen mitoitus toteutuu. Eloisassa säännöllisen kotihoidon myönnetty palvelutunnit toteutuvat 100 %:sti.

Taulukko 12 Ikääntyneiden palvelujen toiminnalliset tavoitteet.

TALOUS

Vuoden 2026 raami on tiukka ja jo päätettyjä sopeuttamisia (4 miljoonaa euroa) on sisällytetty raamiin ja ne viedään toimeenpanoon. Uutena sopeuttamistoimena, jotta raamissa pysytään, tavoitellaan 1 136 538–1 406 539 euroa sopeuttamista. Mikkelin Mannerheimintien-palvelutalon (59 paikkaa) uuden rekrytointitarpeen turvaamiseksi, tehdään noin 20–24 htv:n tehtävien uudelleen järjestelyä, jotta ulkopuoliselta rekrytoinneilta vältytään, (esihenkilö, asiantuntija ja työntekijätaso). Tilojen tiivistämistä jatketaan edelleen, luovutaan pienistä ja kalliista toimistotiloista ja etsitään korvaavat, kustannuksiltaan edullisemmat tilat. Joidenkin asiantuntijatehtävien uudelleen järjestelyä tehdään ja integroimista toimialojen välil-

lä (sosiaalityöntekijät sosiaalipalveluihin ja kotiutuskoordinaattorit, jotka työskentelevät sairaalan osastoilla integroidaan osaksi terveystaloutta).

Palveluasumisen ja jaksohoidon uudelleen organisointia jatketaan ja jaksohoitoa lisätään, kun Mikkelin arviointiosaston toiminta päättyy maaliskuussa aikaisemman päätöksen mukaisesti. Osa toimenpiteistä on sellaisia, missä ei suoranaisesti ole htv vaikutusta, mutta on eurossäästöä, kuten ateriapalvelujen muutos; lämpimät ateriat jäävät pois ja siirrytään kylmäateria kuljetukseen, omaishoidon OIMA-järjestelmän tilalle toinen edullisempi järjestelmä ja kotihoidossa siirrytään mahdollisesti vuorokohtaisiin puhelimiin.

IKÄÄNTYNEIDENPALVELUT				
ULKOISET ERÄT, tuhansina euroina	TP 2024	TA-MUUTOSesitys 2025	TALOUSARVIO 2026	Muutos, %
Toimintatulot	39 378	38 825	39 479	1,7
Toimintamenot	-188 609	-189 078	-195 371	3,3
Toimintakate	-149 231	-150 253	-155 892	3,8

Taulukko 13
Ikääntyneiden palvelujen talous.

Arjen tuki- ja etäpalvelut			
ULKOISET ERÄT, tuhansina euroina	TP 2024	TA-MUUTOSesitys 2025	TALOUSARVIO 2026
Toimintatulot	5 436	4 507	3 755
Toimintamenot	-32 955	-31 068	-32 031
Toimintakate	-27 519	-26 561	-28 276
Kotiin annettavat palvelut			
ULKOISET ERÄT, tuhansina euroina	TP 2024	TA-MUUTOSesitys 2025	TALOUSARVIO 2026
Toimintatulot	8 145	8 438	8 993
Toimintamenot	-44 048	-46 989	-44 947
Toimintakate	-35 903	-38 551	-35 954
Asumispalvelut			
ULKOISET ERÄT, tuhansina euroina	TP 2024	TA-MUUTOSesitys 2025	TALOUSARVIO 2026
Toimintatulot	24 810	24 860	25 840
Toimintamenot	-104 306	-103 490	-108 764
Toimintakate	-79 496	-78 630	-82 924
Geriatrinen osastopalvelu			
ULKOISET ERÄT, tuhansina euroina	TP 2024	TA-MUUTOSesitys 2025	TALOUSARVIO 2026
Toimintatulot	987	1 020	890
Toimintamenot	-7 300	-7 532	-9 629
Toimintakate	-6 313	-6 512	-8 739

Taulukko 14
Ikääntyneiden palvelujen palvelualuekohtaiset talousarviotiedot.

Talousarvioon sisältyvät jo aiemmin päätetyt sopeutustoimenpiteet on esitetty kootusti talousarviokirjan liitteessä. Yhteistoimintaneuvotteluissa toimialan esittämät sopeutustoimet yhteensä (29.10.2025 päättyneet neuvottelut) on myös esitetty liitteessä.

7.3 Terveyspalvelut

Toiminnan kuvaus

Maan keskitasoa korkeampi sairastavuus ja alueen ikääntynyt väestö lisäävät terveyspalvelujen tarvetta. Vastaavasti nuorempien ikäluokkien pieneneminen ja väestön kokonaismäärän lasku haastavat alueen palvelujen muutostarvetta. Terveyspalveluissa on tarve jatkaa ja nopeuttaa erityisesti erikoissairaanhoidon muutosta vastaamaan alueen nykyistä ja tulevaa tarvetta. Lisäksi on tarve vahvistaa perustason palveluita, tiivistää palveluverkkoa ja keventää palvelurakennetta.

Palveluihin ja hoitoon pääsy on Etelä-Savossa erinomaisella, maan parhaalla, tasolla. Tavoitteena on edelleen hyvä hoitopääsy perusterveydenhuollossa ja erikoissairaanhoidossa. Sotekeskusverkosto on alueellisesti kattava ja lähipalvelut turvataan. Säästöjä haetaan erityisesti vuokra- ja muista kiinteistä kustannuksista vähentämällä tiloja. Tavoitteena on tiivistää alueen suun terveydenhuollon palveluverkkoa. Liikkuvaa ja digitaalista palvelua lisätään koko alueella turvaten hoidon saatavuutta ja saavutettavuutta.

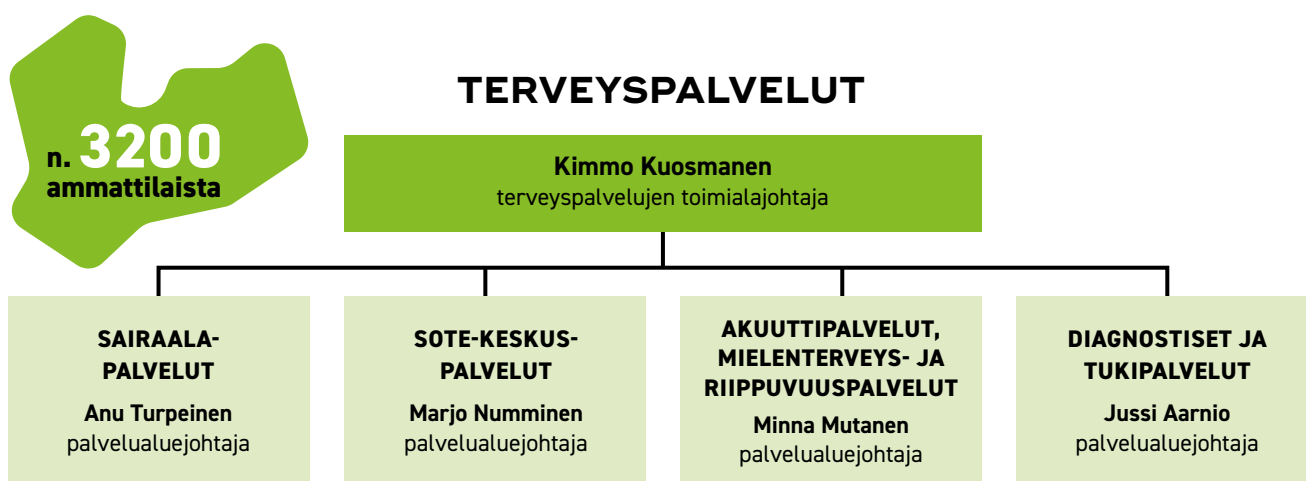
Toimialalla jatkaa neljä palvelualueetta: sairaalapalvelut, sotekeskuspalvelut, akuuttipalvelut, mielen-terveys- ja riippuvuuspalvelut ja diagnostiset ja tukipalvelut.

Vuonna 2025 Savonlinnassa sairaala- ja päivystyspalveluissa tehtiin merkittäviä muutoksia terveydenhuoltolain muutosten takia. Etelä-Savossa jatkuu kaksi ympärivuorokautista päivystyspistettä. En-

sihoidon tehtävät ovat edelleen vähentyneet vuonna 2025 edelliseen vuoteen verrattuna. Leikkaustoiminta keskitetään pääosin Mikkelin keskussairaalaan. Savonlinnassa jatketaan yhteistyötä yksityisen toimijan kanssa päiväkirurgisessa leikkaustoiminnassa. Etelä-Savossa on merkittävästi enemmän erikoissairaanhoidon osastopaikkoja yhteistoiminta-alueen keskiarvoon ja tarpeeseen verrattuna. Erikoissairaanhoidon paikkoja vähennetään Savonlinnan sairaalassa. Perusterveydenhuollon vuodeosastot on keskitetty onnistuneesti Mikkeliin, Savonlinnaan ja Pieksämäelle.

Kokeilemme rohkeasti uutta ja kehitämme palveluita yhdessä henkilöstön kanssa. Perusterveydenhuollossa pilotoimme omalääkärimallia Savonlinnassa. Aloitamme ennaltaehkäisevän terveydenedistämisen hankkeen ensimmäisenä hyvinvointialueena yhdessä Nightingale Health Oyj:n kanssa. Tukipalveluissa tuomme tekoälyä parantamaan kirjaamista. Rekrytointiin panostetaan ja tavoitellaan oman henkilöstön lisäämistä ja tavoitteellisesti vähennetään ostopalvelua. Henkilöstö- ja asiakastytyväisyyden nostaminen ovat strategisia tavoitteita.

Talousarviossa menot laskevat 1,7 % vuoden 2025 tasoon verrattuna, mikä edellyttää rakenteellisia muutoksia ja henkilöstön vähentämistä, jotka tulevat näkymään asukkaiden palveluissa. Suurimmat riskit talousarviossa kohdistuvat asiakaspalvelujen ostoihin.

Kuva 8 Terveyspalvelujen toimialan organisaatiokaavio.

Henkilöstömäärä			
Sairaalapalvelut	Sotekeskus-palvelut	Akuuttipalvelut, mielenterveys- ja riippuvuuspalvelut	Diagnostiset ja tukipalvelut
1 046	919	785	460

Taulukko 15 Terveyspalvelujen henkilöstömäärä, tilanne 11/2025.

Sairaalapalvelut

Sairaalapalveluissa on kaksi tulosaluetta, operatiivinen ja konservatiivinen alue. Erikoissairaanhoidon järjestetään sekä Mikkelin keskussairaalassa että Savonlinnan sairaalassa, ja perustason (yleislääketieteen) osastohoidon Mikkelin ja Savonlinnan ohella Pieksämäellä. Sairaalapalveluiden tavoitteena on järjestää alueen erikoissairaanhoidon ja perustason osastohoidon laadukkaasti, kustannusvaikuttavasti ja yhdenvertaisesti. Palveluita myydään muille hyvinvointialueille, mikäli ostotarvetta muiden alueiden taholta ilmenee.

Talouden tasapainottamiseksi olemme supistaneet osastopaikkoja ja karsineet lääkäreiden ostopalvelua. Näistä toimista huolimatta olemme pystyneet hoitamaan väestömme hyvin, ja muihin yhteistointialueen sairaaloihin verrattuna meillä on edelleen paljon erikoissairaanhoidon vuodeosastopaikkoja. Hoitojonomme ovat Suomen lyhyimpiä, ja pyysimme hoitotakuussa pääsääntöisesti erinomaisesti. Tietyillä erikoisaloilla on ollut puutetta virkalääkäreistä, ja kiireettömien potilaiden pääsy polikliniselle kontrollikäynnille voi olla jonkin verran viivästynyt. Olemme kuitenkin pystyneet lisäämään omien lääkäreiden osuutta toiminnassa ilahduttavasti. Operatiivisella tulosalueella olemme kehittäneet erityisesti lyhytjälkihoitoista kirurgiaa. Leikkaushoito on keskittynyt enemmän Mikkelin keskussairaalaan. Savonlinnan sairaalassa tehdään edelleen lyhytjälkihoitois-

ta ja päiväkirurgiaa, ja lisäksi siellä pilotoidaan uudenlaista leikkaustoiminnan yhteistyömallia yksityisen toimijan kanssa nykyisen lain sallimissa rajoissa. Konservatiivinen alue kantaa päävastuun laajasta osastohoidon kehittämisprojektista. Kehitettävien asioiden listalla ovat edelleen yhteiset hoitoprosessit ja leikkausjonot sekä digitaaliset hoitomahdollisuudet. Olemme uudistamassa organisaatio- ja johtamisrakennettamme selkeämmäksi ja paremmin toimintaa kuvaavaksi. Vastaavat ylilääkärit ovat tulleet tulosaluepäälliköiden rinnalle tukemaan nimenomaan lääkäreiden työtä ja jakamaan talousvastuuta. Työntantajamainemme ja myös työntekijöiden suositteluindeksi ovat vähintään kohtuullisia. Teemme hyvää yhteistyötä myös muiden toimialueiden, erityisesti ikäpalveluiden, kanssa.

Sairaalapalveluihin kohdistuu jatkossakin edelleen runsaasti säästöpainetta. Jatkuva toiminnan kriittinen arviointi, hoitoprosessien kehittäminen ja yhteistyö muiden toimijoiden, kuten päivystyksen, liikkuvan sairaalan ja ikäpalvelujen kanssa ovat tekijöitä, joilla arvioimme pystyvämme jatkossa toimimaan. Lisäksi pyrimme kehittämään ja lisäämään molempinpuolista yhteistyötä YTA-alueen sairaaloiden välillä. Talouden ja toiminnan seurantatyökalujen kehittäminen on tärkeää, jotta pystymme sairaalapalveluissa seuraamaan ajantasaisesti isoja kulueriä, kuten palvelujen ostoja muilta.

	Paikkaluku 2025	Kuormitus% 5-10/2025	Paikkaluku 2026
YLE-osastot yhteensä	112-117	98	124-129
Pieksämäen yle-osasto	25-30	95	25-30
Mikkelin yle-osastot	37	100	49
Savonlinnan yle-osastot	50	98	50
Mikkelin esh-osastot yhteensä	153		143
- konservatiivinen osasto	44	94	44
- operatiivinen osasto	45	84	45
Savonlinnan esh-osastot yhteensä	48		32
- 2A (operatiivinen osasto)	16	69	10
- 4A (konservatiivinen osasto)	20	68	12

Taulukko 16
Sairaalapalvelujen osastopalvelut maakunnassa.

Kuva 9 Erikoissairaanhoidoa yli 6 kuukautta odottaneiden osuus hoitoa odottaneista syyskuussa 2025.

Diagnostiset ja tukipalvelut

Diagnostiset ja tukipalvelut muodostuu kahdesta tulosalueesta, apteekki- ja diagnostisten palveluiden tulosalueesta ja terveydenhuollon tukipalveluiden tulosalueesta. Palvelualueeseen kuuluu lisäksi yhteisten diagnostisten tukipalveluiden yksikkö sekä tilannekeskus. Palvelualue palvelee koko hyvinvointialuetta yli toimialarajojen, ja palvelualueen henkilöstöä työskentelee usealla eri kampuksella.

Palvelualueen toimet talouden tasapainottamiseksi käsittävät erilaisia toimenpiteitä, joilla turvataan kansalaisten palvelut mahdollisimman hyvinä samanlaisesti tavoittaen hyvinvointialueella asetettuja taloudellisia säästötavoitteita. Keinoja tähän ovat esimerkiksi puheentunnistusteknologian laajentaminen lääkäreiden saneluissa, ostopalvelusopimusten hintojen alentaminen diagnostisissa palveluissa ja ostopalvelusta luopuminen sanelunpurussa, sekä resursin tarkastelu ruumishuoneen -, klinisen neurofysiologian -, aulapalvelun - ja kuvantamisen toiminnoissa. Palvelualueella tarkastetaan myös lääkehuollon johtamisrakennetta ja apteekin toimipisteiden tehtäviä, sekä kehitetään terveyspalveluiden varahenkilöstön käytettävyyttä.

Tasapainotustoimilla pyritään kansalaisten palveluiden turvaamiseen, mutta ne sisältävät myös toiminnallisia ja taloudellisia riskejä. Puheentunnistuksen käytön merkittävä laajennus tarkoittaa hyvinvointialueella olevan tekstinkäsittelytoiminnon merkittävää pienentämistä, mikä voi ruuhkauttaa potilastekstien valmistumisen, jos puheentunnistuksen käyttöönotto ei etene pienentämisen tahdissa. Kuvantamisen ostopalvelun hinnanalennus on jo saatu voimaan kilpailutusten kautta, mutta hinnanalennus voi jäädä vain sopimuskauden mittaiseksi, tai yritykset eivät saa ammattilaisia tuottamaan palvelua merkittävästi alennetuilla hinnoilla. Kansallisesti käynnissä oleva hyvinvointialueiden talouksien sopeuttaminen on ajanut ostopalvelumarkkinan muutokseen, ja se voi palata entiseen hintatasoon, kun hyvinvointialueiden säästöpainotus hellittävät.

Palvelualueen toiminnoissa jää edelleen kehitettävää. Ostopalvelun osuus on edelleen suuri, ja erilaisilla positiivisilla toimilla on sitä mahdollisuus vielä pienentää. Esimerkiksi rekrytointien kautta on saatavissa potentiaalia, millä on mahdollista pienentää taloudellista taakkaa ja kehittää työnantajamielikuvaa edelleen paremmaksi.

Sotokeskuspalvelut

Eloisan sotokeskuspalvelut jakaantuvat viiteen tulosalueeseen: avoterveydenhuollon palvelut, lasten- ja nuorten terveyspalvelut, digitaaliset palvelut, kuntoutuspalvelut ja suun terveydenhuollon palvelut. Kaikki tulosalueet toimivat hyvinvointialueen laajuisesti. Kuntoutuspalvelut ja digitaaliset palvelut ovat toimialaa läpileikkaavia palveluita. Tiimien toiminnan perusta on moniammatillisuudessa. Organisaation arvojen mukaisesti toimintamme perustuu yhdenvertaisuuteen, vaikuttavuuteen ja asiakaslähtöisyyteen.

Avoterveydenhuollon palvelut tarjoavat monipuolisia terveyspalveluita kaikille kuntalaisille. Tavoitteenamme on edistää terveyttä ja hyvinvointia sekä ehkäistä sairauksia ja terveysongelmia. Strategisiin tavoitteisiimme kuuluu palveluiden integraation parantaminen, jotta potilaat voivat saada saumattomasti hoitoa eri palveluiden välillä. Lisäksi keskitymme terveyden edistämiseen ja sairauksien ennaltaehkäisyyn, erityisesti pitkäaikaissairauksien osalta. Kehitämme henkilöstön osaamista ja työhyvinvointia, jotta voimme tarjota korkealaatuisia ja vaikuttavia palveluita. Perusterveydenhuollon avosairaanhoidon lääkärin kiirettömän käynnin hoitoon pääsyn toteutamme hoitotakuun mukaisesti. Ensimmäisen hoitotapahtuman toteutuminen ikäryhmittäin alle 23-vuotiaille viimeistään 14 vuorokauden kuluessa ja 23 vuotta täyttäneille viimeistään 3kk kuluessa kuitenkin sairauden tai oireen kiireellisyys huomioiden. Hoidon jatkuvuutta parannetaan työjärjestelyillä ja digitaalisesti tuetun hoidon jatkuvuusmallin avulla.

Lasten ja nuorten terveyspalvelut keskittyvät tarjoamaan ennaltaehkäisevää hoitoa, joka tukee fyysistä, henkistä ja sosiaalista hyvinvointia. Tavoitteenamme on varmistaa, että jokainen lapsi ja nuori sekä lasta odottavien perheet saavat tarvitsemansa tuen ja hoidon oikea-aikaisesti. Strategisiin tavoitteisiimme kuuluu palveluiden vaikuttavuuden parantaminen ja siten tiiviin yhteistyön jatkaminen ja kehittämisen edistäminen yhdessä perheiden, oppilaitosten, varhaiskasvatuksen, mielenterveyspalveluiden ja sosiaalipalveluiden kanssa. Pyrimme edelleen laajentamaan digitaalisten palveluiden käyttöä, jotta voimme tarjota joustavampia, osallistavia, laadukkaita ja saavutettavampia hoitovaihtoehtoja. Oikea-aikaisen ja helposti saavutettavan psykososiaalisen tuen yhteiskeshittämistä monialaisesti jatketaan.

Digitaaliset terveystalvet vastaavat yhteydensaamista perusterveydenhuoltoon eli kiireellisen ja kiireettömän hoidon tarpeen arvioinnista eri kanavissa koko hyvinvointialueella, ympäri vuorokauden. Laajimmat talvet ovat terveysneuvonnan ja päiivystysavun puhelinpalvelut sekä chat- ja digilääkäripalvelut. Ensilinjan palvelujen kautta kulkee noin 250 000 kontaktia vuosittain. Lisäksi etäpalveluiden avulla tuetaan myös muuta sotekeskusten ja -asemien toimintaa. Hoidon tarpeen arviointi toteutetaan moniammatillisesti ja toimintatapa yhdistää eri asiointikanavat ja palvelut.

Tavoitteena on edelleen kehittää turvallisia ja helpokäyttöisiä digitaalisia asiointimahdollisuuksia sekä omahoitomahdollisuuksia ilman reaaliaikaista yhteyttä ammatillaiseen. Lisäksi kehittämme sisäisiä toimintamalleja, jotta toiminta on tehokasta ja ihmiset ohjautuvat tarkoituksenmukaisille ammatillisille hoitoon. Prioriteetteja ovat hoidon jatkuvuuden tukeminen, omahoidon tukeminen sekä ammatillaisen osaamisen kehittäminen ja työn tehokkuuden tukeminen järjestelmien ja tekoälyn mahdollisuuksia hyödyntämällä.

Osana omaa perustoimintaa tulosalue tukee koko terveystalvetujen toimialaa digitaalisten palvelujen hyödyntämisessä ja laajentamisessa.

Kuntoutus toimii poikkileikkaavana palveluna terveystalvetuissa tukien perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon toimintoja. Tulosalueella toimii terapeutteja, kuntoutusohjaajia, lääkäreitä ja muita alan ammatillaisia. Kuntoutuksen vahva rooli toipumisen edistämässä sekä ennaltaehkäisevässä työssä on merkittävä väestön toimintakyvyn tukemisessa ja muiden palveluiden kuormittumisen vähentämisessä. Fysioterapeutin suoravastaanottopalvelu on jo vakiintunut osa toimintaa ja tukee merkittävästi hoidon oikea-aikaista aloittamista tuki- ja liikuntaelinvaivoissa. Eri puolilla toimialaa kuntoutuksen talvet pyritään liittämään osaksi tiimejä.

Suun terveydenhuollon toiminta keskittyy väestön suun terveyden edistämiseen ja ylläpitämiseen koko hyvinvointialueella. Tavoitteena on tarjota laadukkaita ja saavutettavia palveluja kaikille ikäryhmille, painottaen ennaltaehkäisevää hoitoa ja varhaista puuttumista suun terveysongelmiin. Hoidotakuu toteutuu alueella, mutta sen käytännön toteutuksessa on edelleen haasteita, erityisesti kiireettömän hoidon saatavuudessa. Toimintaa ohjaa jatkuva laadun ja vaikutavuuden kehittäminen, uusimman tutkimustiedon ja

teknologian hyödyntäminen sekä henkilöstön osaamisen vahvistaminen. Keskeistä on myös tiivis yhteistyö muiden terveydenhuollon toimijoiden ja sidosryhmien kanssa.

Palvelualue sopeuttaa toimintaansa palveluverkkoa tiivistämällä ja toimintamalleja kehittämällä. Ostopalvelua pyritään edelleen vähentämään. Tavaroiden ja tarvikkeiden varastointia ja logistiikkaa kehitetään edelleen. Resurssilaskentaa ja raportointia tarkennetaan.

Akuuttitalvet, mielenterveys- ja riippuvuustalvet

Akuuttitalvet, mielenterveys- ja riippuvuustalvetujen palvelualue muodostuu kahdesta tulosalueesta akuuttitalvetuista sekä mielenterveys- ja riippuvuustalvetuista.

Akuuttitalvetujen tulosalue sisältää päiivystys- ja ensihoidon talvet sekä liikkuvan sairaalan talvet. Päiivystystalvet tuotetaan kahdesta ympärivuorokautisesta yksiköstä Mikkelissä ja Savonlinnassa.

Ensihoitotalvet on suunniteltu ja toteutetaan yhteistyössä päiivystävien terveydenhuollon toimipisteiden kanssa. Ensihoito, päiivystykset sekä muut sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaan kotona annettavat päiivystykselliset lähitalvet yhdessä muodostavat alueellisesti toiminnallisen kokonaisuuden. Ensihoitotalvetuun sisältyy ensivastetoiminta, ensihoito perus- ja hoitotasolla sekä ensihoidon kenttäjohtaminen. Hyvinvointialueella on ensihoidosta vastaava lääkäri. Yhteistyöalueen ensihoitokeskus järjestää ympärivuorokautisen ensihoitolääkäripäiivystyksen.

Lisäksi ensihoitotalvetujen tulosalueeseen kuuluu hyvinvointialueen liikkuvan sairaalan yksiköt Mikkelissä, Savonlinnassa ja Pieksämäellä. Liikkuva sairaala tuottaa sairaalatasoista ja lääkärijohtoista hoitoa kotona. Liikkuvan sairaalan hoidon tarpeen käynti on vaihtoehto päiivystykseen hakeutumiselle tai ensihoidon käynnille. Liikkuva sairaala korvaa osastohoidon.

Akuuttitalvetujen toiminnan kehittämisen painopisteenä ovat päiivystystoiminnan sekä liikkuvan sairaalan kehittäminen. Kehittämistyö tapahtuu kiinteästi ensihoidon sekä sairaalapalvelujen kanssa. Tavoitteena on turvata laadukkaat 24/7 päiivystystalvet lain edellyttämällä tavalla Savonlinnassa (rajattu ympärivuorokautinen erikoissairaanhoidon päiivystys) ja

Mikkelissä (monierikoisalainen ympärivuorokautinen päivystys).

Mielenterveys- ja riippuvuuspalvelujen kokonaisuus muodostuu lasten ja nuorten sekä aikuisten ja asu-
mispalveluiden tulosalueista. Lasten ja nuorten sekä
aikuisten palveluissa on perustason sekä erikoissai-
raanhoidon palveluita; niin avopalveluita kuin osasto-
palveluita. Tällä tavoitteellaan vahvaa palveluiden inte-
graatiota monella tasolla, esimerkiksi palvelujen pe-
rustasolla sekä erikoistasolla, kuin myös terveyden-
huollon ja sosiaalipalvelujen integraatiota.

Mielenterveys- ja riippuvuuspalvelujen palve-
lualueen tavoitteena on tuottaa palvelut asiakasläh-
töisesti, joustavasti ja kustannustehokkaasti hoitota-
kuun rajoissa. Palveluja tuotetaan moniammatillisesti
siten, että ne edistävät väestön hyvinvointia. Mie-
lenterveys- ja riippuvuuspalveluissa avainasemassa
ovat matalan kynnyksen palvelut sekä niiden kehittä-
minen ja toimintamallien yhtenäistäminen.

Mielenterveys- ja riippuvuuspalveluja kehitetään
Eloisan tavoitteiden ja strategian mukaisesti, pai-
nopisteet ovat peruspalvelujen vahvistamisessa ja
asiakkaiden asumisessa omassa kodissa turvallis-
ta, hyvää ja omannäköistä elämää eläen. Näissä on-
nistutaan oikea-aikaisilla palveluilla. Mielenterveys-
ja riippuvuuspalvelujen kehittämistä tehdään pitkä-
jänteisesti ja johdonmukaisesti. Kehittämistyö vaa-
tii monialaisen yhteistyön lisäksi myös taloudellista
panostusta, jotta edellä mainitulla työllä on kansan-
terveydellinen merkitys ja vaikutukset ovat näkyviä.

Yhteistoimintaneuvottelujen tulokset vaikuttavat ko-
ko palvelualueen henkilöstöön sekä palvelutuotan-
non sopeuttamiseen yhteensä 1 420 000 euron ver-
ran. Akuuttipalvelujen sekä mielenterveys- ja riippu-
vuuspalvelujen palvelualue sopeuttaa toimintaa ke-
hittämällä toimintamalleja, palvelurakennetta keven-
tämällä sekä tiivistämällä palvelutuotantoa erityises-
ti akuuttipalveluissa.

Toiminnalliset tavoitteet

Toimialan yhteisinä toiminnallisina tavoitteina ovat asiakas- ja henkilöstötyytyväisyys.

Toiminnalliset tavoitteet			
Strategialinkitys	Toimialan tavoite	Käytettävä mittari	Tavoitearvo
Palvelumme ovat suju- via, vaikuttavia ja laa- dukkaita	Asiakastytyytyväisyys on hyvällä tasolla.	NPS-luku vaihtelee -100 ja +100 välillä. Yleisesti yli 50 lukua pide- tään hyvänä.	60
Palvelumme vastaavat asukkaiden tunnistet- tuun tarpeeseen	Perusterveydenhuollon avosairaanhoi- don lääkärin kiireettömän käynnin hoi- toon pääsy hoitotakuun mukaisesti.	Ensimmäisen hoitotapah- tuman toteutuminen ikä- ryhmittäin kuluvaan vuo- den aikana (THL).	
Palvelumme vastaavat asukkaiden tunnistet- tuun tarpeeseen		Alle 23-vuotiaat	14 vrk tai alle
		23 vuotta täyttäneet	3 kk tai alle
Palvelumme vastaavat asukkaiden tunnistet- tuun tarpeeseen	Hoitotakuun toteutuminen esh:ssa	Hoidon tarpeen arvio 3 kk, hoitoonpääsy 6 kk, lähet- teet 21 vrk	Ylitys 0 %
Palvelumme vastaavat asukkaiden tunnistet- tuun tarpeeseen	Lasten ja nuorten mielenterveyspalve- lut, psykiatrian erikoisalot yhteensä, hoi- toon pääsy paranee.	Yli 90 vrk odottaneet, %.	Alle 10
Meillä työskentelee tyy- tyväinen ja sitoutunut henkilöstö	Henkilöstötytyytyväisyys paranee.	NPS-luku vaihtelee -100 ja +100 välillä.	30

Taulukko 17

Terveyspalvelujen toiminnalliset tavoitteet.

TALOUS

TERVEYSPALVELUT				
ULKOISET ERÄT, tuhansina euroina	TP 2024	TA-MUUTOSESITYS 2025	TALOUSARVIO 2026	Muutos, %
Toimintatulot	47 368	53 774	50 528	-6,0
Toimintamenot	-379 317	-391 820	-385 231	-1,7
Toimintakate	-331 949	-338 046	-334 703	-1,0

Taulukko 18
Terveyspalvelujen talous.

Sairaalapalvelut			
ULKOISET ERÄT, tuhansina euroina	TP 2024	TA-MUUTOSESITYS 2025	TALOUSARVIO 2026
Toimintatulot	20 382	22 354	22 052
Toimintamenot	-171 890	-175 836	-167 295
Toimintakate	-151 508	-153 482	-145 243
Diagnostiset ja tukipalvelut			
ULKOISET ERÄT, tuhansina euroina	TP 2024	TA-MUUTOSESITYS 2025	TALOUSARVIO 2026
Toimintatulot	939	922	879
Toimintamenot	-31 385	-32 715	-32 734
Toimintakate	-30 446	-31 793	-31 855
Sotekeskuspalvelut			
ULKOISET ERÄT, tuhansina euroina	TP 2024	TA-MUUTOSESITYS 2025	TALOUSARVIO 2026
Toimintatulot	10 672	11 762	10 579
Toimintamenot	-91 717	-93 332	-93 510
Toimintakate	-81 045	-81 570	-82 931
Akuuttipalvelut, mielenterveys- ja riippuvuuspalvelut			
ULKOISET ERÄT, tuhansina euroina	TP 2024	TA-MUUTOSESITYS 2025	TALOUSARVIO 2026
Toimintatulot	15 375	18 737	17 018
Toimintamenot	-84 324	-89 937	-91 692
Toimintakate	-68 949	-71 200	-74 674

Taulukko 19
Terveyspalvelujen palvelualuekohtaiset talousarviotiedot.

Talousarvioon sisältyvät jo aiemmin päätetyt sopeutustoimenpiteet on esitetty kootusti talousarviokirjan liitteessä. Yhteistoimintaneuvotteluissa toimialan esittämät sopeutustoimet yhteensä (29.10.2025 päättyneet neuvottelut) on myös esitetty liitteessä.

7.4 Pelastus- ja turvallisuuspalvelut

Toiminnan kuvaus

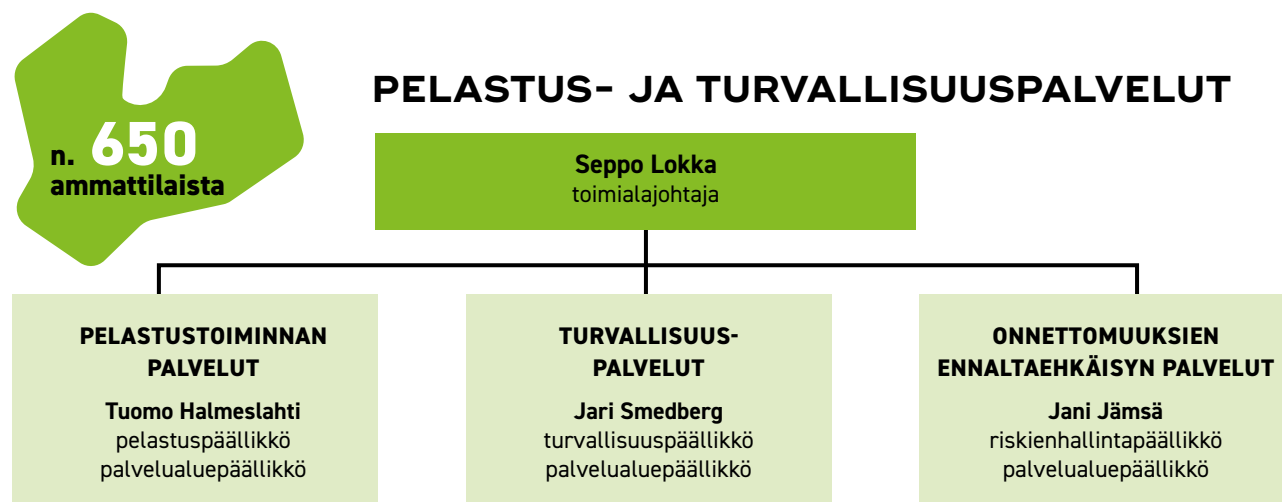
Hyvinvointialueen pelastus- ja turvallisuuspalvelut huolehtivat alueen pelastustoiminnasta, onnettomuuksien ennaltaehkäisystä ja turvallisuuspalveluista. Onnettomuuksien ehkäisy, pelastustoiminta, varautuminen ja väestönsuojelu muodostavat pelastustoimen kokonaisuuden, jonka valmius kattaa kaikki onnettomuustapaukset päivittäisistä onnettomuuksista suuronnettomuuksiin asti. Pelastustoiminnan ja onnettomuuksien ennaltaehkäisyn palvelualueiden toiminta perustuu pelastustoimen palvelutasopäätökseen.

Hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutason tulee vastata kansallisia, alueellisia ja paikallisia tarpeita ja onnettomuusuhkia ja muita uhkia. Pelastustoimi seuraa aktiivisesti palvelutasopäätöksen toteutumista ja ottaa toiminnassaan huomioon valtakunnalliset sisäministeriön suositukset ja aluehallinto-

viraston (1.1.2026 alkaen Lupa- ja valvontavirasto) asiantuntija-arviot palvelujen tilasta ja viraston antamat määräykset puutteiden ja epäkohtien korjaamiseksi. Omavalvontaohjelma sekä omavalvontaohjelman toteutumisen seurantaan perustuvat havainnot ja niiden perusteella tehtävät toimenpiteet julkaitaan julkisessa tietoverkossa ja muilla niiden julkisuutta edistävillä tavoilla.

Palvelujen johtamisen keinoin varmistetaan palvelujen laatu, toiminnan jatkuva parantaminen, palvelutuotannon systemaattinen kehittäminen sekä palvelutason jatkuva hallinta ja monitorointi.

Turvallisuuspalveluiden keskeinen tehtävä on huolehtia ja koordinoita vartiointipalveluita, kiinteistöjen turvallisuutta ja työsuojeluorganisaatiota ja työturvallisuutta.

Kuva 10 Pelastus- ja turvallisuuspalvelujen organisaatiokaavio.

Henkilöstömäärä			
Pelastustoiminnan palvelut	Onnettomuuksien ennaltaehkäisyn palvelut	Turvallisuuspalvelut	Sopimuspalokunta
121	7	2	530

Taulukko 20 Pelastus- ja turvallisuuspalvelujen henkilöstömäärät, tilanne 11/2025.

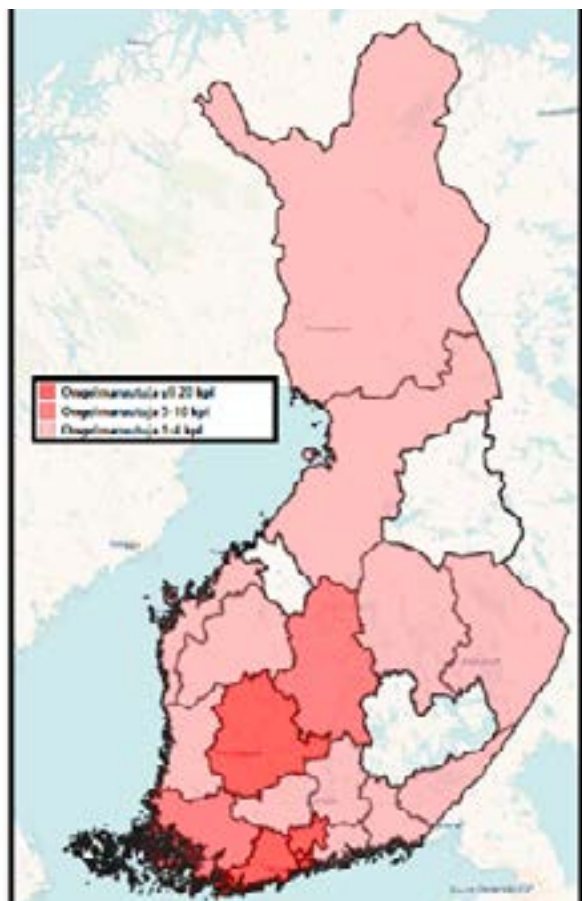
Pelastustoiminnan palvelut

Pelastustoimen palvelutuotannon pääasiallisen säädösperustan muodostavat pelastustoimen järjestämisestä säädetty laki (613/2021) ja pelastuslaki (379/2011). Hyvinvointialueen pelastustoimi vastaa pelastustoimen palvelutasosta ja pelastuslaitoksen toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Pelastuslaitokselle osoitetut tehtävät on suunniteltava ja toteutettava siten, että ne voidaan hoitaa mahdollisimman tehokkaalla ja tarkoituksenmukaisella tavalla ja että onnettomuus- ja vaaratilanteissa tarvittavat toimenpiteet voidaan suorittaa viivytyksettä ja tehokkaasti. Olosuhteiden vaatiessa tehtävät on asetettava tärkeysjärjestykseen. Pelastuslaitos on varautunut hoitamaan tehtävänsä päivittäisissä onnettomuuksissa, normaaliajan häiriötilanteissa, poikkeusoloissa ja väestönsuojelutilanteissa.

Tehokas pelastustoiminta edellyttää, että pelastusmuodostelmat saavuttavat onnettomuuskohteen riittävän nopeasti. Pelastustoiminnassa tarvittavien voimavarojen tarve on mitoitettu Etelä-Savon alueellisen riskinarvion ja sen perusteella laaditun pelastustoimen riskianalyysin yhteydessä tehdyn valtakunnallisen riskialuejaon sekä paikallisen tarkastelun perusteella. Sisäasiainministeriön pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohje määrittelee riskiruuduille toimintavalmiusajan, jossa pelastusmuodostelmat on oltava onnettomuuspaikalla hälytyksestä. Toimintavalmiuden suunnitteluohjeen mukaan riskiruudut jaetaan I–IV-riskiluokkiin. Pelastustoiminnan painopiste vuonna 2026 on edelleen varautuminen poikkeusoloihin ja väestönsuojelutehtäviin.

Toimintavalmiusajat Etelä-Savon alueella vuonna 2024		2021–2023 keskiarvo	Koko maa 2024
1. yksikön TVA mediaani	10:10	10:24	07:30
Pelastustoiminnan TVA mediaani	17:12	16:10	11:22
Pelastusjoukkueen TVA mediaani	27:11	25:42	15:07

Kuva 11 Toimintavalmiusaikatavoitteiden täyttyminen.

Kuva 12
Toimintavalmiuspuutteet pelastuslaitoksittain vuonna 2024.

[illegible]

Taulukko 21 Kunnan alueella tapahtuneiden tehtävien lukumäärä.

Onnettomuuksien ennaltaehkäisy

Etelä-Savon hyvinvointialueen pelastustoimen onnettomuuksien ennaltaehkäisyssä on käytössä riskiperusteinen valvonta. Pelastustoimen on laadittava pelastuslain 79 § mukainen valvontasuunnitelma valvontatehtävien toteuttamisesta. Valvonnan on perustuttava riskien arviointiin ja sen tulee olla laadukasta, säännöllistä ja tehokasta. Valvontasuunnitelma ohjaa pelastustoimen käytännön valvontatyötä. Valvontasuunnitelmassa määritetään säännöllisen valvonnan ohjeelliset välit ja muut valvontatehtävien toteuttamiseen vaadittavat toimenpiteet. Valvontasuunnitelman laatimisessa on huomioitu pelastuslaitoksen riskianalyysi ja palvelutasopäätös. Valvontasuunnitelma päivitetään vuosittain. Pelastuslain 96 § mukaan pelastuslaitos voi periä maksun valvontasuunnitelman mukaisen palotarkastuksen tai muun valvontatoimenpiteen suorittamisesta. Maksujen suuruus päätetään Etelä-Savon hyvinvointialueen hyvinvointialuejohtajan viranhaltijapäätöksellä hyväksytyssä hinnastossa. Vuosittaisen valvontasuunnitelman hyväksynnän tekee pelastusjohtaja viranhaltijapäätöksen. Toteutunut valvonta raportoidaan Etelä-Savon hyvinvointialueen pelastustoimen tilinpäätökseen ja omavalvontaohjelman mukaiseen raporttiin, mitkä hyväksytään aluehallituksessa. Hyväksytty valvontasuunnitelma toimitetaan tiedoksi Itä-Suomen Aluehallintovirastolle. Valvontasuunnitelma on julkinen asiakirja ja se on saatavilla Etelä-Savon hyvinvointialueen www-sivuilla. Valvontakohteita informoidaan valvontaväleistä ja käytännöistä valvontakäyntien yhteydessä.

Onnettomuuksien ehkäisyn toiminnot kattavat myös pelastustoimen laajan ohjaus, neuvonta ja turvallisuusviestintätyön, yhteistyön eri viranomaisten ja sidosryhmien kanssa, vaarallisten kemikaalien valvonnan, palontutkinnan sekä alueen onnettomuuskehityksen seurannan. Onnettomuuksien ennaltaehkäisyn palveluihin kuuluu myös pelastustoimen varautuminen, valmiussuunnittelu ja väestönsuojelu, sekä maakunnan varautumisen ohjaaminen ja sopimuksiin perustuva varautumisen yhteistyö kuntien kanssa. Pelastus- ja turvallisuuspalvelut koordinoivat ja yhteensovittavat osaltaan myös hyvinvointialueen varautumista. Terveystieteiden, sosiaalitoimen ja pelastustoimen viranomaiset vastaavat oman vastuualueensa osalta varautumisesta häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin.

Vuoden 2026 aikana jatketaan robotiikan ja tekoälyn käytön selvittämistä ja kokeilua onnettomuuksien ehkäisytyön tukena. Keskeinen tavoite vuodelle 2026 on uuden onnettomuuksien ennaltaehkäisyn tietojärjestelmän, ns. OE-sovelluksen käyttöönotto ja data-migraatio vanhasta palotarkastusohjelmasta Merlotista. Käyttöönotto tulee vaatimaan merkittävästi resursseja valmisteluun, testaukseen, tietojen siirtoon, käyttöönoton ohjaamiseen ja koko päätoimisen henkilöstön koulutukseen.

Etelä-Savon pelastuslaitos Lokkei 2022/23 9.2.2023		Valvontatehtävät vuosittain																pront	
Valvontatehtävät (pääluokat)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035	2036	Yhteensä	
Palotarkastukset	1 947	1 535	1 225	1 062	911	1 002	785	686	581	547	772	686	687	0	12 536				
Asiakasvalvonta	3 433	3 568	3 494	3 194	3 706	3 654	410	456	470	3 314	3 791	4 721	3 168	0	38 743				
Kemikaaliturvallisuuden rojalla tehtävät tarkastukset ja pidoitukset	307	231	222	266	296	317	306	250	249	251	266	260	216	0	3 545				
Asiantuntijapalvelut	432	377	333	330	373	300	291	285	274	323	265	236	273	0	4 524				
Käsitellyt postitusturvallisuussehtykset	8	8	19	28	38	33	18	11	14	13	15	14	15	0	232				
Yhteensä	5 327	5 309	5 495	5 186	5 328	4 786	1 860	1 649	1 598	4 748	5 069	5 885	4 358	0	54 579				

Käytetty pronnta-ohjelma
Pelastustoimen alue = Etelä-Savo
Vuosi = 2024, 2023, 2022, 2021, 2020, 2019, 2018, 2017, 2016, 2015, 2014, 2013, 2012

Taulukko 22 Valvontatehtävät vuosittain. Vuoden 2025 tiedot päivittyvät tilinpäätöksen yhteydessä.

Turvallisuuspalvelut

Turvallisuuspalvelujen tehtävänä on huolehtia yhteistyössä eri toimialojen kanssa hyvinvointialueen oman organisaation riskienhallinnasta, valmiudesta – ja varautumisesta, huoltovarmuudesta, organisaatioturvallisuudesta ja turvallisuus- ja kriisiviestinnästä. Toiminnassa korostuvat hyvinvointialueen kaikki toimialat läpäisevä palveluprosessi ja eri asiantuntijoiden tiivis yhteistyö. Turvallisuuspalveluihin kuuluu myös työsuojelu. Etelä-Savon hyvinvointialueen perustehtävänä on tuottaa sosiaali- ja terveys- sekä pelastustoimen palveluita. Turvallisuustoiminnalla turvataan päätehtävien suorittamista ja hyvinvointialueen strategiassa asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Turvallisuustoiminta kattaa Etelä-Savon hyvinvointi alueen toiminnot kaikissa toimipisteissä ja tietoverkossa hyvinvointialueella. Turvallisuustoiminnan tavoitteena on tunnistaa, ennaltaehkäistä, reagoida ja torjua hyvinvointialueen organisaatioon, henkilöstöön, asiakkaisiin ja asukkaisiin kohdistuvia turvallisuusriskejä sekä tukea toipumista onnettomuus-, häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Turvallisuustoiminnan lähtökohtana on laaja kokonaisturvallisuuden hallinnan näkökulma yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Lisäksi turvallisuuspalvelut järjestää erilaisia koulutuksia yksiköihin, esimerkiksi turvallisuuskävelyjä, poistumisharjoituksia sekä uhka- ja väkivaltatilanteiden hallintaa.

Kokonaisturvallisuuden hallinta on hyvinvointialueen toiminnan kannalta laadullinen tekijä, joka on osa hyvinvointialueen kilpailukykyä. Hyvinvointialueen turvallisuusjohtamista ja –kulttuuria kehitetään pitkäjänteisesti jatkuvana prosessina poikkihallinnollisesti yhteistyössä. Turvallisuustoiminnalla pyritään luomaan sellaiset olosuhteet, että Etelä-Savon hyvinvointialue on luotettava ja haluttu yhteistyökumppani myös muille turvallisuuden toimijoille.

Turvallisesti yhdessä – Työturvallisuuskulttuurin kehittäminen Etelä-Savon hyvinvointialueella

Etelä-Savon hyvinvointialue käynnistää turvallisuuskulttuurin kehittämishankkeen, jonka tavoitteena on

siirtyä reaktiivisesta turvallisuustyöstä kohti ennakkoivaa ja osallistavaa toimintakulttuuria. Hankkeessa rakennetaan työyhteisöä, jossa jokainen työntekijä kokee olevansa osa turvallisuuden kehittämistä ja ylläpitämistä.

Hanke keskittyy henkilöstön osallistamiseen, esihenkilöiden turvallisuusjohtamisen vahvistamiseen sekä turvallisuuskäytäntöjen juurruttamiseen osaksi arjen työtä. Tavoitteena on parantaa turvallisuustietoisuutta, ehkäistä riskejä ja vähentää työtapaturmia. Turvallinen työympäristö tukee henkilöstön hyvinvointia, vähentää poissaoloja ja parantaa palveluiden laatua. Hankkeelle haetaan työsuojelurahaston kehittämistukea.

Työsuojelu

Etelä-Savon hyvinvointialueen työsuojelun kohteena on koko työympäristö. Hyvällä työympäristöllä tarkoitetaan työturvallisuuden ja työterveyden lisäksi henkistä ja sosiaalista hyvinvointia. Lisäksi hyvä työympäristö tukee sekä työtä, että työntekijöitä mahdollistaen täysipainoisen ja laadukkaan työnteon toteutumisen. Työsuojelu kattaa henkilöstön, työympäristön, työn ja työyhteisön. Työsuojelussa on kyse jatkuvasta prosessista, jossa työympäristön tilaa tarkkaillaan, muutoksien vaikutuksia ennakoidaan ja epäkohtia korjataan. Etelä-Savon hyvinvointialueella työsuojelun tehtävänä on ylläpitää ja edistää työntekijöiden turvallisuutta, terveyttä sekä työ- ja toimintakykyä. Työsuojelun tarkoituksena on myös ehkäistä työtapaturmia ja ammattitauteja työympäristössä. Etelä-Savon hyvinvointialueen yhtenä strategisena tavoitteena on nolla tapaturmaa. Nolla tapaturmaa-ajattelun perustana on, että tapaturmat eivät ole vahinkoja tai sattumaa eikä yhtään tapaturmaa tule hyväksyä. Perusajatuksena on, että kaikki tapaturmat voidaan estää, jos ei heti niin ajan kanssa. Kaikista tapahtuvista vaara ja lähetä piti-tilanteista tulee oppia ja nolla tapaturmaa ajattelu koskee jokaista hyvinvointi alueen työntekijää, koska jokaisen vastuulla on huolehtia omasta ja muiden turvallisuudesta.

Etelä-Savon hyvinvointialueen nolla tapaturmaa tavoite pyritään saavuttamaan varmistamalla, että:

- Vaarat on tunnistettu ja arvioitu sekä niiden perusteella on tehty korjaavia toimenpiteitä.
- Henkilöstö on perehdytetty ja koulutettu, myös vaarojen osalta.
- Turvallisuushavaintoja tehdään aktiivisesti ja niihin tehdään korjaavia toimenpiteitä.
- Tapaturmat ja vaaratapahtumat tutkitaan perinpohjaisesti. Etsitään aidot juurisyyt ja tehdään korjaavat toimenpiteet.
- Ylläpidetään avointa ja keskustelevaa kulttuuria työturvallisuusasioista, jolloin tiedonkulku on avointa.
- Esihenkilöt ja työntekijät tuntevat vastuunsa ja velvoitteensa.
- Epäkohtiin puututaan välittömästi.
- Ohjeistukset ovat kunnossa ja niitä noudatetaan.
- Tarvittavia suojaimia ja suojavälineitä käytetään asianmukaisesti ja niiden käyttöä valvotaan.
- Ajoneuvot, koneet ja laitteet ovat asianmukaisesti huollettu ja tarkastettu.
- Koko organisaatio on sitoutunut työturvalliseen työskentelyyn.
- Yhteistyö myös eri toimijoiden ja yhteistyökumppaneiden välillä on luontevaa ja työturvallisuusasioista keskustellaan avoimesti sekä ne ovat kaikkien tiedossa.

Toiminnalliset tavoitteet			
Strategialinkitys	Toimialan tavoite	Käytettävä mittari	Tavoitearvo
Palvelumme vastaavat asukkaiden tunnistettuun tarpeeseen Palvelumme ovat sujuvia, vaikuttavia ja laadukkaita	Pelastustoimen palveluta- so toteutuu yhdenvertaisesti ja laadukkaasti sekä valtakunnallisesti että alueellisesti	Riskinarvio päivitetään vuosittain ja otetaan huomioon toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset. Muutokset huomioidaan valmiussuunnittelussa ja muussa toiminnassa. Onko tehty kyllä/ei.	Toteutuu
	Pelastustoimella on välitön kyky toimia suunnitellusti kaikissa turvallisuustilanteissa, ja se säilyy turvallisuuden lähipalveluna	Tehtävämäärät pelastustoiminta, toimintavalmiustilastot (Palvelutasopäätöksessä tarkemmat tavoitteet	Pelastustoiminnan toimintavalmiusaikatavoite toteutuu vähintään 50 % kiireellisistä tehtävistä I-III riskiruuduissa.
	Pelastustoimen onnettomuuskärsien ehkäisy on järjestetty riskiperusteisesti, yhdenmukaisesti ja vaikuttavasti	Pelastustoiminnan ensimmäisen yksikön keskimääräinen toimintavalmiusaika vuosittain tarkasteltuna.	Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaikatavoite (mediaani) minuutteina ja sekunteina kaikissa kiireellisissä tehtävissä, riskiluokista riippumatta 13:00
	Työsuojeluorganisaatio toimii hyvin.	Pelastustoimen valvontatehtävät valvontasuunnitelman mukaisesti.	Toteutuu
		Vaarojen- ja riskinarvio tehty turvallisuushavainnot ja työtaturmat käsitelään.	Toteutuu TTT suunnitelmassa määritellyn määräaikaan mennessä.
		Työtaturmien määrä.	Vähenee, tavoite nolla tapaturmaa.
		Työpaikkaselvitykset toteutuvat tehdyn suunnitelman mukaisesti.	Toteuma
		Vakavien vaaratapahtumien määrä	Vähenee
Olemme luotettava ja osallistava kumppani	Jokainen on tietoinen ja kantaa vastuunsa omasta ja yhteisönsä turvallisuudesta ja ympäröivästä turvallisuudesta.	Turvallisuusviestinnän toteuma.	12 % alueen asukkaista tavoitetaan vuosittain.
	Pelastustoimen alueellinen ja valtakunnallinen valmius sekä varautumisen mahdollistavat väestön suojaamisen kaikissa olosuhteissa.	Häiriötilannekeskus-toimintamalli yhteistyössä kuntien kanssa. Toiminta on vakiinnutettu.	Toteutuu

Taulukko 23

Pelastus- ja turvallisuuspalvelujen toiminnalliset tavoitteet.

TALOUS

PELASTUS- JA TURVALLISUUSPALVELUT				
ULKOISET ERÄT, tuhansina euroina	TP 2024	TA-MUUTOSESITYS 2025	TALOUSARVIO 2026	Muutos, %
Toimintatulot	242	276	47	-83,0
Toimintamenot	-14 573	-14 353	-15 198	5,9
Toimintakate	-14 331	-14 077	-15 151	7,6

Taulukko 24

Pelastus- ja turvallisuuspalvelujen talous.

Pelastustoiminnan palvelut			
ULKOISET ERÄT, tuhansina euroina	TP 2024	TA-MUUTOSESITYS 2025	TALOUSARVIO 2026
Toimintatulot	146	168	7
Toimintamenot	-12 888	-12 579	-12 873
Toimintakate	-12 742	-12 411	-12 866
Onnettomuuksien ennaltaehkäisyn palvelut			
ULKOISET ERÄT, tuhansina euroina	TP 2024	TA-MUUTOSESITYS 2025	TALOUSARVIO 2026
Toimintatulot	47	108	40
Toimintamenot	-619	-572	-592
Toimintakate	-572	-464	-552
Turvallisuuspalvelut			
ULKOISET ERÄT, tuhansina euroina	TP 2024	TA-MUUTOSESITYS 2025	TALOUSARVIO 2026
Toimintatulot	49	0	0
Toimintamenot	-1 129	-1 201	-1 733
Toimintakate	-1 080	-1 201	-1 733

Taulukko 25

Pelastus- ja turvallisuuspalvelujen palvelualuekohtaiset talousarviotiedot.

Talousarvioon sisältyvät jo aiemmin päätetyt sopeutustoimenpiteet on esitetty kootusti talousarviokirjan liitteessä. Yhteistoimintaneuvotteluissa toimialan esittämät sopeutustoimet yhteensä (29.10.2025 päättyneet neuvottelut) on myös esitetty liitteessä.

7.5 Konsernipalvelut

Toiminnan kuvaus

Konsernipalvelujen toimiala koostuu kuudesta palvelualueesta, jotka ovat tila- ja tukipalvelut, hankinta- ja talouspalvelut, henkilöstöpalvelut, digitaaliset ja tietopalvelut, viestintäpalvelut sekä päätöksenteon tuen palvelut.

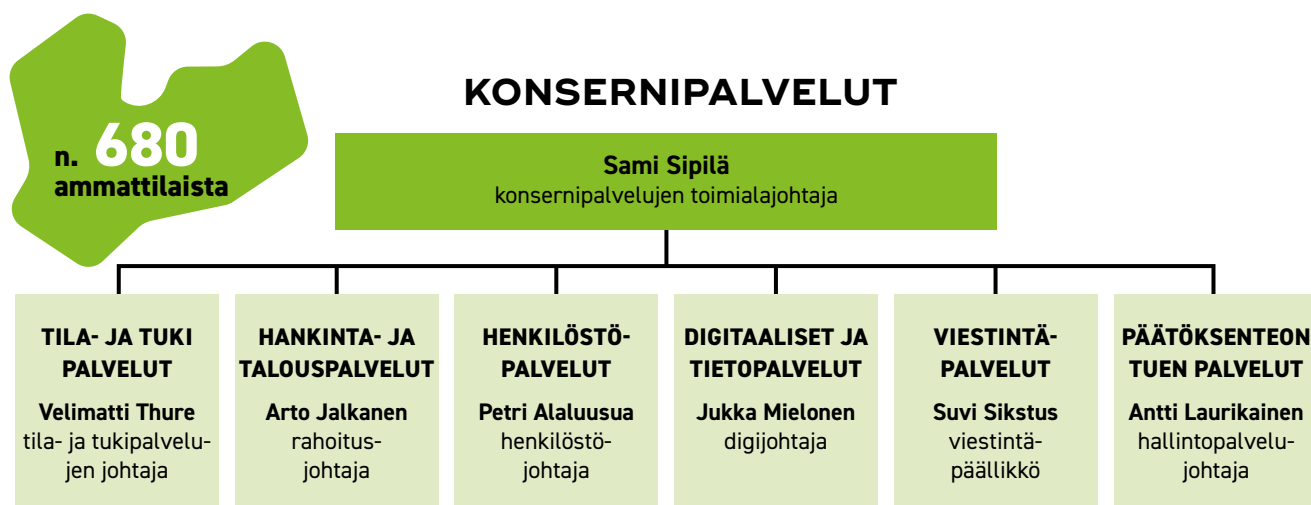
Konsernipalvelujen toimiala vastaa järjestämislain mukaisen hyvinvointialueen järjestämistehtävän tuesta sekä hyvinvointialueelle tuotettavista tukipalveluista. Lisäksi konsernipalveluissa valmistellaan hyvinvointialueorganisaatiota koskevat yhteiset ohjeistukset, jotka ovat osa strategian toimeenpanoa ja toiminnan sekä talouden ohjausta. Tärkeä osa konsernipalvelujen toimintaa on myös päätöksenteon sujuvuuden varmistaminen. Konsernipalveluihin on keskitetty asiantuntijaresurssit hyvinvointialuetasoisesti, mikä mahdollistaa muiden toimialojen keskittymisen omiin perustehtäviinsä ja vahvojen asiantuntijatiimien muodostamisen. Konsernipalveluihin on keskitetty myös esimerkiksi koko organisaation vuokra-kustannukset ja ICT-kustannukset, jotta niiden koordinaatio ja optimointi mahdollistuu.

Konsernipalveluilla on vahvaa omaa tuotantoa mm. talouspalveluissa, ruoka- ja puhtauspalveluissa ja henkilöstöpalveluissa. Tuleviin tuotantomalliratkaisuihin vaikuttavat toisaalta muuttuva lainsäädäntö esimerkiksi hankintalainsäädännön osalta ja toisaalta analyttinen tarkastelu oman toiminnan ja ostopalvelujen välisestä kustannustehokkuudesta. Strategisesti on ollut erittäin viisas ratkaisu, että esimerkiksi

talouden ja palkanlaskennan palvelut on alusta saakka tuotettu itse. Näiden osalta oma tuotanto jatkuu ja kustannustehokkuutta yhä parannetaan määrätietoisilla kehittämistoimilla. Sen sijaan ruoka- ja puhtauspalvelujen osalta ostettujen palvelujen osuus on kasvamassa. ICT-palvelujen osalta vuoden 2026 aikana arvioidaan oman tuotannon vahvistamisen mahdollisuudet kustannustehokkuuden lisäämiseksi. Tähän ajaa myös hankintalainsäädännön mahdolliset muutokset.

Vuoden 2026 aikana konsernipalvelujen toimintaan vaikuttavat merkittävästi ydintoimialoilla tapahtuvat palvelurakenteen ja -verkon muutokset. Konsernipalvelut tukee tässä muutoksessa ja toisaalta sopeuttaa omaa toimintaansa muuttuviin tarpeisiin. Säästöjen ja sopeutusten keskellä on tärkeää panostaa myös kehittämiseen ja tulevaisuustyöhön. Suurten hankkeiden päättyessä on tärkeää pyrkiä saamaan ulkopuolista rahoitusta Eloisan alueelle tukemaan esimerkiksi digitalisaation ja tekoälyn seuraavia etenemisaskelia.

Eloisan onnistumisen avain on laadukas esihenkilötyö ja eloisamainen organisaatiokulttuuri. Molempiin teemoihin investoidaan merkittävästi myös vuonna 2026. Sitä kautta onnistutaan rankkojen sopeutustenkin aikana pysymään yhtenäisenä ja eteenpäin katsovana organisaationa. Se on välttämätöntä, jotta alueellinen itsemääräämisoikeus säilyy pitkälle 2030-luvulle saakka.

Kuva 13 Konsernipalvelujen organisaatiokaavio.

Henkilöstömäärä					
Päätöksenteon tuen palvelut	Hankinta- ja talouspalvelut	Viestintäpalvelut	Tila- ja tuki-palvelut	Henkilöstö-palvelut	Digitaaliset ja tietopalvelut
74	36	6	437	76	40

Taulukko 26

Konsernipalvelujen henkilöstömäärä, tilanne 11/2025.

Päätöksenteon tuen palvelut

Yleishallinnon palvelut

Päätöksenteon tuen palvelut tuottaa hallinnon ja päätöksenteon tuen- ja kehittämispalveluita läpi leikkaavasti ja toimialariippumattomasti. Palvelualue pyrkii ottamaan kaikessa tarjoamassaan palvelussa huomioon taloudellisen ja toiminnallisen vaikuttavuuden sekä hyödyntämään ennakkoluulottomasti digitalisaation mahdollistamia uusia toimintatapoja. Palvelualue jakautuu yleishallinnon palvelujen ja strategiapalvelujen tulosalueisiin.

Assistenttipalvelut tarjoavat luottamus- ja vaikuttamistoimielinten toiminnan kannalta tarvittavat koukushallinnon palvelut sekä tukee viranhaltijoiden työskentelyä mm. asiakirjavalmistelun, tiedonhankinnan ja vaikutusten ennakoarvioinnin tehtävillä.

Oikeudelliset palvelut antavat laaja-alaista oikeudellista tukea ja neuvontaa toimialoille, edustaa hyvinvointi aluetta tuomioistuimissa sekä avustaa mm. tietosuojaan, hankintoihin ja sopimuksiin liittyvissä asioissa. Oikeudelliset palveluiden oma palvelutuotanto ei pysty kaikissa tilanteissa vastaamaan laajaan palvelutarpeen määrään, joten tarvittaessa oikeudellisia palveluita hankitaan myös kilpailutetuilta sopimuskumppaneilta.

Sosiaali- ja potilasasiavastaavapalvelut edistävät asiakkaiden ja potilaiden oikeuksia ja niiden toteutumista antamalla neuvoja ja ohjausta asiakas- ja potilaslain soveltamiseen liittyvissä asioissa ja tietoja asiakkaan ja potilaan oikeuksista. Sosiaali- ja potilasasiamies toimii myös asiakkaiden ja potilaiden oikeuksien edistämiseksi ja toteuttamiseksi.

Sote-valvontatiimin asiantuntijat toteuttavat valvontaa, joka kohdistuu hyvinvointialueen omaan palvelutuotantoon sekä erilaisiin yksityisiin palveluntuotajiin ja yksiköihin Etelä-Savon alueella sekä kaikkiin niihin yksiköihin, joihin hyvinvointialue on sijoittanut asiakkaita.

Asiakirjahallintapalveluiden kokonaisuuteen kuuluvat kirjaamo- ja arkistopalvelut sekä asiakirjahallinnon johtamis- ja koordinoitavien tehtävien ja tiedonhallinnan tehtävät. Ne vastaavat asianhallintaprosessin koordinoinnista ja kehittämisestä, asiakirjoja koskeva rekisteröinnistä (n. 10 000 rekisteröityä asiaa vuodessa), tietopalvelusta (n. 20 000 käsiteltyä tietopyyntöä vuodessa) sekä sähköisten ja manuaalisten arkistojen (paperi- ja mikrofilmimuodossa oleva aineisto) hallinnoinnoista. Päätearkistot sijaitsevat Mikkeliissä, Savonlinnassa ja Pieksämäellä ja sisältävät yhteensä yli 5 hyllykilometriä asiakirja-aineistoa.

Lisäksi yleishallinnon palvelut vastaavat taloutta ja toimintaa koskevan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan prosessin koordinoinnista, neuvonnasta ja ohjauksesta.

Valtuustoryhmien toimintaedellytyksien parantamiseksi tarkoitettua ryhmärahaa esitetään vähennettäväksi 500 euroa aluevaltuutettua kohden. Tällöin ryhmärahaksi aluevaltuutettu kohden jää 500 euroa ja kustannussäästökseksi on yhteensä 29 500 euroa.

Strategiapalvelut

Strategiapalvelut tukevat organisaation järjestämistehtävää ja seuraavat organisaation strategian toteutumista tukien sitä tiedolla johtamisen tiimin työllä sekä yhteistyössä toimi- ja palvelualueiden kanssa sekä koordinoivat Eloisan kehittämistoimintaa. Strategiapalvelut vastaavat myös Eloisan toimintaa tukevien strategisten kumppanuuksien hoitamisesta, osallisuustyöstä sekä lakisääteisten vaikuttamistoimielimien (nuorisovaltuusto, vanhus- ja vammaisneuvosto) toiminnasta, yhteisölähtöisen auttamisen yhteistyöstä sekä hyvinvoinnin ja terveydenedistämistyöstä hyvinvointialueella. Vuoden 2025 aikana jatketaan kumppanuustyötä kuntien sekä muiden strategisesti merkittävien kumppaneiden kanssa. Kumppa-

Vuoden 2026 ulkorahoitteisten hankkeiden osuus pienenee merkittävästi, talousarvion laadintahetkellä hankesalkun suuruus on 1,8 miljoonaa euroa. Uudet valtionavustus- ja muut ulkoisen rahoitushaut kohdistetaan strategian mukaiseen operatiivisen toiminnan kehittämiseen. Eloisan kehityshankkeita rahoitetaan eri rahoitusvälineiden kautta, joita ovat EU:n rahastojen lisäksi Euroopan sosiaalirahasto ESR+, työ- ja elinkeinoministeriö TEM:in rahastot, STM:n valtio-

Järjestöjen toimintaedellytykset pyritään säilyttämään ennallaan. Järjestöavustuksia kohdennetaan kuitenkin 50 000 euroa uudelleen niin, että resursseja, jolla pyritään saamaan lisää ulkopuolista hankerahoitusta, vahvistetaan. Tämä on välttämätöntä suurten ministeriöhankeiden päätyttyä.

Kuva 14 Etelä-Savon hyvinvointialueen hankkeet 2025–2028.

STRATEGIALINKITYS	MITTARI	ARVIO	Vastuuhenkilö
Palvelumme ovat sujuvia, vaikuttavia ja laadukkaita	HOPP (hoitotyön potilaspalaute)	Tavoite 4,5 (asteikko 1–5)	Johtajaylihoitaja
	Muistutukset ja kantelut	Muistutus- ja kantelukäsittelyn läpimenoaika; käsittelyn läpimenoaika 4 vko Muistutusten kappalemäärä / asioineet asiakkaat terveydenhuollossa Muistutusten kappalemäärä / asioineet asiakkaat sosiaalihuollossa Saapuneiden kantelujen kappalemäärä / asioineet asiakkaat terveydenhuollossa	Johtajaylilääkäri, sosiaali- ja integraatiojohtaja
	Potilasvahinkoilmoitukset/lääkärikäynnit (sis. digitaaliset käynnit) 1 x vuodessa	Ratkaistut potilasvahinkotapaukset ja todetut ja korvatut potilasvahinkotapaukset % kaikista lääkärikäynneistä Potilaskorvauskeskus (PVK) tuottaa vuosittain koko Suomen kattavan tilaston potilasvahinkoilmoituksista.	Johtajaylilääkäri
	Tietopalvelupyynnöt	Potilasasiakirjoja koskevien tietopyyntöjen käsittelyaika (määrä- ja tavoiteajassa pysyminen)	Asianhallintapäällikkö
	Määräajan säilytettävien asiakirjojen hävittäminen ajantasaisesti	Hävitykset suoritettu / suorittamatta	Asianhallintapäällikkö
	Suunnitelmalliset sote-valvontakäynnit	75 käyntiä vuodessa	Hallintopalvelujohtaja

Taulukko 27

Päätöksenteon tuen palveluiden mittareita.

Hankinta- ja talouspalvelut

Hankinta- ja talouspalvelut -palvelualue vastaa hyvinvointialueen keskitettyjen julkisten hankintojen palveluista sekä taloushallinnon, laskutuksen, controller-toimintojen ja rahoituksen palvelujen tuottamisesta kaikilla talouden osa-alueilla. Talouden toiminta rakentuu neljän itseohjautuvan asiantuntijatiimin ympärille: controller-tiimi, kirjanpito- ja maksuliikennetiimi, laskutustiimi sekä ostoreskontraktiimi. Hankintapalvelut tuotetaan yhden hankintoihin erikoistuneen asiantuntijatiimin toimesta.

Hankintapalvelut toimii julkisten hankintojen asiantuntijayksikkönä vastaten keskitetysti kaikista hyvinvointialueen hankinnoista, kuten laite-, tarvike- ja palveluhankintojen toteutuksesta noudattaen sekä julkisia hankintoja koskevaa lainsäädäntöä että hyvinvointialueen oman hankintaohjeen ja hankintastrategian mukaisesti. Kilpailutukset toteutetaan omien asiantuntijoiden toimesta tiiviissä yhteistyössä toimialojen kanssa, jotta hankintojen sisältö ja laajuus

vastaa tarpeita. Lisäksi hyödynnetään tarpeenmukaisesti erilaisia yhteishankintoja, joita Hankintapalvelut koordinoi. Yksikkö huolehtii myös sopimushallintajärjestelmän ylläpidosta hyvinvointialueen sopimusohjeen mukaisesti sekä järjestelmään ja prosesseihin liittyvästä kehittämistyöstä.

Talouspalvelut tuottaa tai hankkii yhteistyökumppanilta hyvinvointialueen tarvitsemat taloushallinnon ja laskentatoimen palvelut sekä tuottaa taloudellista tietoa päätöksenteon tueksi. Talouspalvelut vastaa talousarvion ja toiminta- ja taloussuunnitelman valmisteluprosessista, talouden seurantaraportoinnista, tilinpäätöksestä sekä organisaation sisäisestä laskennasta ja seurantatietojen raportoinnista yhdessä toimialueiden kanssa. Osana talouden peruspalvelu- ja talouspalvelut huolehtii rahoituksesta, maksuvalmiudesta, omaisuuden hallinnasta, laskutuksesta ja rahaliikenteestä sekä talouden prosesseihin liittyvien lakisääteisten tehtävien hoitamisesta, kuten kir-

janpidosta, talouden viranomaisraportoinnista, perinnän tehtävistä ja vero- ja vakuutusasioista sovittun työnjaon mukaisesti. Ostoreskontran kautta kiertää vuodessa noin 120 000 laskua. Ostoreskontrassa laskujen käsittelyssä käytetään apuna tekoälyä, joka käsittelee tällä hetkellä n. 1 500 laskua kuukaudessa, tavoitteena n. 3 000 laskua kuukaudessa vuoden 2026 aikana.

Laskutuksessa yhteistyökumppanina on Ropo Oy, jonka elinkaaripalveluun sisältyy koko prosessi laskun välityksestä maksuvalvontaan ja muistutus- ja perintäpalveluun asti. Ropo Oy vastaa myös laskujen maksamiseen, eräpäiväsiirtoihin, maksusuunnitelmiin ja perintää liittyvästä asiakaspalvelusta sovitujen reunaehtojen mukaisesti. Laskutuspalvelut tuottaa Ropo Oy:lle vuositasolla n. 450 000 laskun aiheiston lähetettäväksi asiakkaille.

Hankinta- ja talouspalveluiden toimintaa on vuoden 2024 aikana tehostettu mm. organisatorisilla muutoksilla sekä prosesseja ja työskentelytapoja tarkastelemalla. Tehostamistoimia on jatkettu vuonna 2025 ja tullaan jatkamaan myös vuonna 2026. Vuoden 2026 aikana hankinta- ja talouspalveluiden toimintaa kehitetään edelleen strategisten tavoitteiden mukaisesti. Palvelualue varautuu hallitusohjelmakirjauksen mukaisesti kansallisen julkisten hankintojen tietovarannon perustamisen ja julkisyhteisöjen ostolaskutietojen julkaisemisen hankkeeseen ennakkoivasti. Palvelualueella vahvistetaan tiedolla johtamista visualisoimalla ostolaskudataa ja tuottamalla analytiikkaa päätöksenteon tueksi.

Hankintapalvelut valmistautuu tulevaan hankintalain muutokseen ja sen vaikutukseen toiminnassa. Samalla varmistetaan organisaation valmiudet mahdollisen uuden lainsäädännön mukaisiin prosesseihin ja toimintamallimuutoksiin. Hankintastrategia jalkautetaan aluehallituksen käsittelyn jälkeen ja toimintaa ohjataan sen mukaiseksi. Varmistetaan strategian mukainen toiminta sekä sen seuranta. Yhteishankintoja pyritään hyödyntämään tarpeenmukaisesti kustannustehokkuus huomioiden. Sopimushallintaa kehitetään, henkilöstöä koulutetaan tehtävien vaatimalla tavalla. Lisäksi vuorovaikutusta kehitetään sidosyksikköjen, yhteishankintayksikköjen, verkostojen ja muiden kumppaneiden kanssa.

Vuoden 2026 aikana on tavoitteena nostaa laskutuksen sähköisyysastetta 35 %:sta 50 %:iin eri somekampanjoilla. Sähköisen laskun hyötyjä ovat mm. lyhyemmät maksuviiveet, nopeampi kassankierto, parempi seurattavuus, ympäristöystävällisyys, mahdol-

listaa sähköisen muistuttamisen, paremman asiakaskokemuksen sekä paperisten laskujen postituskulujen alentaminen.

Tekoälyn hyödyntämistä kehitetään laskutuksen ja Ropo Oy:n välillä mm. laskutus- ja kirjanpitoaineistojen tarkistamisessa, jonka tavoitteena on vähentää manuaalista työtä.

Viestintäpalvelut

Viestintäpalvelut rakentaa hyvää sisäistä ja ulkoista mainetta oikea-aikaisella, avoimella ja monikanavaisella viestinnällä. Tekemisen keskiössä ovat Eloisan strategiset tavoitteet, joiden mukaisesti viestinnän tekemistä priorisoidaan henkilöstö-, media- ja asiakasviestinnässä. Tiimi pitää myös yllä ja kehittää hyvinvointialueen viestintäkanavia ja -järjestelmiä, joita ovat verkkopalvelu etelasavonha.fi, henkilöstön intranet, sosiaalinen media (Facebook, Instagram, LinkedIn, Youtube) videotallennuspalvelu sekä pelastuslaitoksen oma verkkosivusto ja somekanavat. Viestintäpalvelut tulee edelleen vahvistamaan Eloisan brändinäkyvyyttä sekä erottuvaa ja vetovoimasta työnantajamielikuvaa yhdessä rekrytinnin kanssa.

Viestintäpalveluissa kehitetään edelleen tiimin sisäistä tiedonjakoa ja ennakkoivaa viestinnän suunnittelua. Myös strategian mukaista priorisointia töissä tehdään yhä enemmän, sillä tekijöiden määrä vähenee. Vuoden 2025 loppuun saakka Eloisassa on ollut hankkeiden viestinnässä hankerahoituksella yksi viestintäasiantuntija. Isojen hankerahoitusten päättyessä tätä resurssia ei ole käytössä enää vuonna 2026. Viestintäpalveluissa on säästöjen vuoksi myös yksi täyttämättä jätetty sijaisuus. Sijaisuuden täyttö tulee säästöpainoiden salliessa huomioida.

Talousarviovuonna viestinnän painopisteinä on edelleen paras ja joustavin työnantaja tavoite. Sen eteen tehdään hyvää ja ajantasaista henkilöstöviestintää ja jatketaan vetovoimaisen työnantajamielikuvan rakentamista yhdessä rekrytinnin kanssa. Vetovoimainen työnantajamielikuva on tärkeä parhaiden osaajien houkuttelussa ja vuokratyövoiman käytön vähentämisessä.

Haluttu ja osallistava tavoitetta toteutetaan etenkin mediaviestinnässä – viestintäpalveluille media on kriittisen tärkeä kumppani. Panostamme hyvään ja luotettavaan mediaviestintään ja sujuvaan yhteistyöhön. Omassa porukassamme ja läpi Eloisan haluamme vahvistaa hyvää tiimihenkeä.

Työ kestävän talouden eteen jatkuu edelleen kilpailuttamalla viestinnän järjestelmiä edullisimpiin yhdessä infrapalvelujen kanssa.

Sujuvien ja oikea-aikaisten palvelujen eteen teemme työtä kehittämällä palvelujen löydettävyyttä ja saatavuutta verkkopalvelussa etelasavonha.fi sekä viestimällä ja vuorovaikuttamalla sosiaalisessa mediassa.

Etenkin ikääntyneimpiä asukkaita huomioiden teemme asukaslehden sekä painettua viestintää puhelinnumeroista ja asiointikanavista. Postin jakeluista kuitenkin luovutaan kokonaan kallistuneiden maksujen vuoksi. Tapoja korvaaville jakelutavoille käynnistettiin jo vuonna 2025.

Talousarviovuonna turvallisuus-, kriisi- ja valmiusviestintään panostetaan edelleen. Viestintäpalvelut osallistuu muun muassa Papu- paikallispuolustus-harjoitukseen syksyllä 2026.

Tila- ja tukipalvelut

Tila- ja tukipalvelut tuottaa hyvinvointialueen ruoka-, puhtaus-, puhelinvaihe-, välinehuolto-, lääkintälaittehuolto-, logistiikka- ja kiinteistöhuoltopalvelut sekä vastaa tilojen vuokrauksesta, tilainvestoinneista sekä toimialansa hankinnoista ja sopimuksista. Tila- ja tukipalvelujen palveluja tuotetaan sekä omana toimintana että ostopalveluina. Pääosin ulkoistettuja palveluja ovat ulkoiset kuljetuspalvelut, vuokratilojen kiinteistöhuoltopalvelut, lääkintälaittehuolto ja puhelunvälitys. Ruoka- ja puhtauspalveluissa ostopalveluiden osuus on myös merkittävä. Tila- ja tukipalvelujen palveluja tuottaa n. 450 ammattilaista.

Valmistuskeittiöissä tuotetaan ruokaa sairaaloihin, kotipalvelun asiakkaille, palvelutaloihin, kuntouttavaan työtoimintaan ja päivätoimintaan yhteensä noin 5 200 annosta päivittäin. Erityisaterioiden osuus aterioista on noin 40 %. Lisäksi MKS:n ravintokeskus huolehtii äidinmaitokeskuksen toiminnasta. Ateriat laaditaan sairaalaruokasuosituksen mukaan ravitsemushoidon laatuksiteerit huomioiden. Ruokapalvelujen säästötavoitteessa on vuodelle 2026 vielä merkittävä säästötavoite nykyiseen tasoon verrattuna ja siihen sisältyy taloudellinen riski vuoden 2026 osalle.

Eloisan puhtauspalvelut tuottavat siivouspalveluja erilaisiin toimintaympäristöihin ja keskeinen tehtävä on hygieniatasosta huolehtiminen. Omana toimintana tuotettava siivouspalvelu kohdistuu pääosin omistettuihin kiinteistöihin sekä vuokrattuihin asumispa-

velukohteisiin. Suurimmat kohteet ovat sairaalat, palvelutalot ja Nenonpelto. Siivouspalveluissa käytetään valtakunnallisesti hyväksyttyjä siivoustaajuuksia ja -menetelmiä, näitä noudattamalla myös siivoustannukset pidetään hallinnassa. Sairaalaasiivoukseen sisältyy myös potilaan ruokailuun ja vuodehuoltoon liittyviä tehtäviä, joiden osuus on osastotyössä keskimäärin 45 % laitoshuoltajan työajasta.

Eloisan välinehuollon palvelut tuotetaan kokonaisuudessaan omana palveluna. Toiminta on keskitetty pääosin Savonlinnan ja Mikkelin keskussairaaloihin sekä Pieksämäen sosiaali- ja terveystalokeskukseen. Välinehuolto on terveydenhuollon kriittinen tukipalvelu, jonka toiminnan häiriö heijastuu välittömästi potilastyöhön mm. leikkaustoimintaan ja hammashuoltoon.

Logistiikkaan kuuluu materiaali- ja palvelutalot ja keskusvarastotoiminta. Toiminnot on keskitetty Mikkelin sekä Savonlinnan keskussairaalaan, lisäksi Nenonpellossa on pieni varasto. Logistiikan tehtävänä on varastojärjestelmän tuotteiden tilaaminen, varastointi ja toimittaminen Mikkelin, Savonlinnan ja Nenonpellon alueella. Asiakkaitamme ovat alueiden sisäiset sekä ulkoiset toimijat. Mikkelin ja Savonlinnan logistiikassa toimii myös varastojen täyttöpalvelu, jonka piirissä on 41 asiakasta ja 74 varastoa. Logistiikka vastaa täyttöpalvelun toimitusketjusta kokonaisuudessaan. Logistiikka vastaa sisäisistä kuljetuksista Mikkelin keskussairaalaan, Savonlinnan keskussairaalaan sisälogistiikka on osin kiinteistöhuollon vastuulla.

Tila- ja tukipalvelut vastaavat hyvinvointialueen tarvitsemien tilojen vuokrauksesta ja mahdollisista tilojen ulosvuokrauksista palvelutuottajille ja osallistuu kaikkien tilainvestointien valmisteluun ja toteutukseen. Toimitiloihin tulee merkittäviä muutoksia ja käytössä olevien kohteiden määrä laskee 2026 ja edelleen 2027. Vuoden 2026 aikana päästään tilojen kokonaismäärässä selvästi alle 300 kohteeseen. Lisäksi hyvinvointialueen käytössä on n. 40 asuntoa asiakas- sekä henkilöstökäyttöön.

Toimitiloista suurimmat ovat sairaalat, palvelutalot, hyvinvointikeskukset sekä paloasemat, joiden osuus kaikista tiloista on n. 85 %. Tarkka tilojen kokonaismäärä ratkeaa valtuuston linjausten myötä joulukuussa 2025.

Etelä-Savon hyvinvointialueen käytössä olevien määrä on asukasluvuun suhteutettuna maan korkein (läh. 2,61 m²/asukas). Kunnilta vuokrattujen tilojen osuus on n. 37 % kaikista tiloista. Tiloista on tavoit-

te saada kustannussäästöjä 4–5 miljoonaa euroa vuoden 2026 aikana. Tilojen määrää nostaa kahdella kampuksella toimiva sairaala ja valtakunnallisesti merkittävä erityishuollon yksikkö.

Hyvinvointialue vuokraa tiloja vähäisessä määrin (alle 2 % tiloista) myös muille toimijoille. Suurimmat vuokralaiset ovat Islab, Mikkelin kaupunki (sairaala-koulu), Savonlinnan kaupunki (eläinlääkintähuollon tilat) sekä Sateenkaaren koulu.

Vuoden 2026 on tarkoitus käynnistää useita merkittäviä investointeja, jotka ovat kestoltaan useammalle vuodelle jakautuvia. Keskeiset kohteet ovat Piekämäen sote- ja pelastusasema –kokonaisuus, Mikkelin sairaalan D ja E – osien peruskorjaus, SKS:n ABL- osan korjaus- ja muutostyöt sekä Rantasalmen paloasema

Henkilöstöpalvelut

Henkilöstöpalvelut-palvelualue vastaa hyvinvointialueen henkilöstöpolitiikan ohjauksesta, HR-neuvottelu- ja työnantajatoiminnasta, yhteistoiminnasta, palkkaus- ja palvelussuhdeasioista ml. palkanlaskenta, rekrytoinnin ja osaamisen kehittämisestä sekä työhyvinvoinnin edistämisestä. Henkilöstöpalvelut vastaavat hyvinvointialueen strategian toteutumisesta yhteistyössä toimialojen kanssa. Henkilöstöpalveluiden HR-palvelutiimit tukevat toimialojen toimintaa kumppanuusperiaatteella. Jokaisella toimialalla on käytettävissään ko. toimialalle nimetyn HR-palvelutiimin asiantuntijat. Toimialakohtaisen HR-palvelun lisäksi henkilöstöpalvelut tarjoavat työhyvinvointipalveluita sekä rekrytoinnin ja osaamisen kehittämisen palveluita.

Henkilöstön työhyvinvoinnin ylläpidosta ja edistämisestä sekä rekrytoinnin ja osaamisen kehittämisestä vastaavat omat nimetyt asiantuntijat yhteistyössä muun henkilöstöjohtoon ja toimialajohtoon kanssa. Hyvinvointialueen henkilöstön palkanlaskenta hoidetaan omana toimintana henkilöstöpalveluissa. Henkilöstöpalveluiden tehtävänä on osaltaan varmistaa hyvinvointialueen strategian ja arvojen mukainen toiminta organisaation kaikilla tasoilla sekä muodostaa ja edistää Eloisan uutta toimintakulttuuria ja työnantajakuva.

Henkilöstöpalveluiden osalta palkanlaskennan isona ja aikapaineisena perustoimintona tulee olla kustannustehokasta, laadukasta ja sujuvaa. Eloisan oma palkkahallinto todettiin varsin kustannustehokkaaksi ulkoisen selvittäjän toimesta, tarvetta palkkahallin-

non ulkoistamiseen ei ole. Palkkahallinnossa jatketaan useita kehitystoimia vuoden 2026 aikana.

Henkilöstöpalvelut ovat keskeisessä roolissa kehittäessä Eloisan organisaatiokulttuuria ja erityisesti johtamisen laatua. Loppuvuonna 2025 julkaistun organisaatiokulttuurikäsikirjan jalkautusta jatketaan vuonna 2026, käsikirja sisältää Eloisan toimintaperiaatteita eri osa-alueilla, mm. johtamisessa ja vuorovaikutuksessa. Käsikirja antaa hyvät edellytykset Eloisalaisen organisaatiokulttuurin edistämiseen.

Organisaatiokulttuurin edistämisessä tärkeä rooli on johtamisen laadulla. Johtamisen laatua Eloisassa mitataan säännöllisellä pulssikyselyllä sekä 360-arvioinnilla. Vuonna 2025 aloitettua esihenkilövalmennusta jatketaan edelleen vuonna 2026. Lisäksi syksyllä 2026 uusitaan vuonna 2025 tehty esihenkilöiden 360-arviointi.

Työhyvinvointi-, rekrytointi- ja osaamisen kehittämisen tiimit toimivat aktiivisesti ja tavoitteellisesti. Sairastavuuden osalta on vuoden 2025 aikana havaittu hienoista vähenemistä, tavoitteena on omilla toimilla vaikuttaa siihen, että sairastavuus edelleen laskee. Rekrytoinnin osalta vuonna 2026 ulkoinen rekrytointi todennäköisesti on pienempää kuin aiempina vuosina, johtuen käydyistä yt-neuvotteluista, joissa useita hoiva- ja hoitohenkilöstön työntekijää joutui irtisanomisuhan alle. Vuoden 2026 aikana painopiste rekrytoinnissa tulee asettumaan enemmän irtisanomisuhan alla olevien uudelleen sijoituksiin ja työntarjoamiseen, lisäksi huolehdittavaksi tulee irtisanomisen toteuduttua takaisinottovelvoite. Osaamisen kehittämistä jatketaan käytössä olevat määrärahat huomioiden, taloustilanteen takia on jouduttu rajoittamaan pitkien koulutusten palkallisia päiviä.

Digitaaliset ja tietopalvelut

Digitaaliset- ja tietopalvelut on keskeinen osa konsernipalveluita, jonka tehtävänä on tukea Eloisan strategiaa ja toiminnan kehittämistä tieto- ja viestintätekniologian keinoin. Se vastaa hyvinvointialueen tietojärjestelmäinfrastruktuurista, kattaen infrapalvelut, sovelluspalvelut ja digipalvelut sekä tietojohdantamisen järjestelmät. Tietosuojasta ja tietoturvasta huolehtiminen kuuluu myös palvelualueen vastuisiin.

Palveluiden tekninen perusta koostuu IT-järjestelmistä ja prosesseista, jotka tukevat liiketoiminnan päivittäistä toimintaa. Digitaaliset- ja tietopalvelut hallinnoi loppukäyttäjäpalveluita ja liiketoimintarat-

kaisuja, jotka muodostavat hyvinvointialueen aineetoman käyttöomaisuuden. Tavoitteena on taata toimintatehokkuus tarjoamalla luotettavia, turvallisia ja skaalautuvia palveluita muille palvelualueille. Palveluiden jatkuvuuden turvaaminen on ensiarvoisen tärkeää: palveluja on tuotettava keskeytyksettä ja tietojärjestelmien saatavuus on oltava luotettava ajasta ja paikasta riippumatta. Digitaaliset- ja tietopalvelut varmistaa, että hyvinvointialueen henkilöstöllä ja asukkailla on käytössään kattavat ja helppokäyttöiset digitaaliset palvelut, ja digitalisaation mahdollisuudet hyödynnetään täysimääräisesti.

Sovelluspalvelut muodostavat keskeisen osan Digitaalisia- ja tietopalveluita ja vastaavat useista kriittisistä projekteista, joilla on merkittävä vaikutus koko hyvinvointialueen toimintaan. Vuonna 2026 sovelluspalvelujen rooli korostuu entisestään, kun käynnistyy useita laajoja kehityshankkeita, kuten uuden asiakastietojärjestelmän- ja kotihoidon järjestelmän käyttöönotto, jonka on tarkoitus olla käytössä koko Eloisan alueella vuoden 2026 aikana. Lisäksi alueen potilastietojärjestelmään päivitetään uusi leikkaushoidon ohjelmisto sekä lakisääteisiä ominaisuuksia sisältävä vuosiversio. Projektien onnistunut toteutus on elintärkeää organisaation toiminnalle, ja asiantuntijaresurssien niukkuus suhteessa projektien laajuuteen tuo edelleen haasteita tuotannon aikaiselle laadunhallinnalle. Tämä voi johtaa yksittäisten työntekijöiden ylikuormitukseen ja vaarantaa projektien laadun ja aikataulut, ellei resursointia vahvisteta.

Digitaaliset palvelut integroitiin osaksi sovelluspalveluita keväällä 2025. Tiimin tehtävänä on ylläpidon lisäksi uusien digitaalisten ratkaisujen kehittäminen, ammattilaisten tukeminen ja kansalaisten palvelukokemuksen parantaminen. Vuonna 2026 painopisteenä on digitaalisen asiointialustan kehittäminen, joka tukee sekä kansalaisia että ammattilaisia entistä paremmin. Digituen prosessia pilotoidaan ja vakiinnutetaan osaksi palvelurakennetta, ja tavoitteena on tarjota saavutettavia, turvallisia ja käyttäjälähtöisiä digipalveluja kaikille asiakasryhmille. Lisäksi panostetaan automaation ja tekoälyn hyödyntämiseen palveluprosessien tehostamisessa sekä tiedonhallinnan kehittämisessä.

Palvelualue vastaa myös hyvinvointialueen kriittisen ICT-infrastruktuurin varmistamisesta, mikä kattaa tietojärjestelmät, laitteet, verkot ja palvelut, jotka ovat välttämättömiä alueen toiminnalle ja turval-

lisuudelle. Häiriöt kriittisessä ICT-infrastruktuurissa voisivat aiheuttaa vakavia seurauksia alueen asukkaille, taloudelle tai yhteiskuntajärjestykselle. Digitaaliset- ja tietopalvelut huolehtii infrastruktuurin suunnittelusta, toteutuksesta, ylläpidosta, valvonnasta ja kehittämisestä. Palvelualue varautuu uhakuviin, kuten kyberhyökkäyksiin ja luonnonkatastrofeihin, ja toimii yhteistyössä turvallisuuspalveluiden kanssa varmistaakseen, että kriittinen ICT-infrastruktuuri on resilienssi ja palautuu häiriöistä nopeasti.

Tietoturva on olennainen osa kriittisen ICT-infrastruktuurin turvaamista. Tietoturvatimet suojaavat alueen tietoja luvattomalta käytöltä, muuttamiselta ja häviämiseltä, ja kattaa tekniset ja hallinnolliset toimenpiteet, joilla estetään tietomurtoja, tietovuotoja ja tietojen väärinkäyttöä. Tietoturvakoulutusta lisätään vuonna 2024 voimaan astuneen NIS2-direktiivin mukaisesti, ja henkilöstön tietoisuutta ja osaamista vahvistetaan. Digitaaliset- ja tietopalvelut noudattaa kansallisia ja kansainvälisiä tietoturvastandardeja ja lainsäädäntöä ja raportoi tietoturvan tilasta säännöllisesti johdolle ja viranomaisille. Palvelualueen tavoite on parantaa jatkuvasti tietoturvasoaa ja varmistaa, että hyvinvointialueen tiedot säilyvät luottamuksellisina, eheinä ja saatavilla kaikissa olosuhteissa.

Vuoden 2026 alkupuolella toteutetaan Savonlinnan sairaalakampanuksen verkon uudistus laitteiden elinkaaren päättyessä ja arkkitehtuurin yhtenäistämiseen liittyen. Alueverkkopalvelu on kilpailutettu vuonna 2025 ja uuden alueverkkoratkaisun käyttöönotto tulee kestäämään koko vuoden 2026 ajan. Kulunvalvontajärjestelmien yhtenäistämistä ja uudistamista toteutetaan Isteikin palvelun kautta vuoden 2026 aikana ja käyttöönottoprojekti tulee kestäämään vuoteen 2027 asti. Kameravalvontajärjestelmien uudistus ja kehitysprojekti aloitetaan vuoden 2026 alussa. Hoitajakutsu- ja henkilöturvajärjestelmiin toteutetaan kehitystä ja yhtenäistämistä sekä vaihdetaan järjestelmän toimittajaa. Ohjelmistorobotiikan käyttöönottoa laajennetaan käyttövaltuushallinnan ratkaisuun sekä muihin toteutuksiin. Lisenssien optimoitiprojektilla tavoitellaan kustannussäästöjä Microsoft-lisensseissä tuleville vuosille.

Tietoturvan ja tietosuojaan kehittämistä jatketaan vuonna 2026, mm. rakenteettoman tiedon kartoituksella, verkon tietoturvan valvontajärjestelmän ja 802.1x autentikointiprotokollan käyttöönotolla.

TALOUS

KONSERNIPALVELUT				
ULKOISET ERÄT, tuhansina euroina	TP 2024	TA-MUUTOSESITYS 2025	TALOUSARVIO 2026	Muutos, %
Toimintatulot	18 367	15 407	8 674	-43,7
Toimintamenot	-139 476	-140 875	-132 224	-6,1
Toimintakate	-121 109	-125 468	-123 550	-1,5

Taulukko 28
Konsernipalvelujen talous.

Päätöksenteon tuen palvelut			
ULKOISET ERÄT, tuhansina euroina	TP 2024	TA-MUUTOSESITYS 2025	TALOUSARVIO 2026
Toimintatulot	3 538	3 300	645
Toimintamenot	-7 724	-8 301	-5 861
Toimintakate	-4 186	-5 001	-5 216
Hankinta- ja talouspalvelut			
ULKOISET ERÄT, tuhansina euroina	TP 2024	TA-MUUTOSESITYS 2025	TALOUSARVIO 2026
Toimintatulot	33	8	0
Toimintamenot	-2 485	-2 866	-2 722
Toimintakate	-2 452	-2 858	-2 722
Viestintäpalvelut			
ULKOISET ERÄT, tuhansina euroina	TP 2024	TA-MUUTOSESITYS 2025	TALOUSARVIO 2026
Toimintatulot	1	6	0
Toimintamenot	-677	-699	-795
Toimintakate	-676	-693	-795

Tila- ja tukipalvelut			
ULKOISET ERÄT, tuhansina euroina	TP 2024	TA-MUUTOSesitys 2025	TALOUSARVIO 2026
Toimintatulot	5 183	6 045	4 338
Toimintamenot	-78 744	-77 736	-73 113
Toimintakate	-73 561	-71 691	-68 775
Henkilöstöpalvelut			
ULKOISET ERÄT, tuhansina euroina	TP 2024	TA-MUUTOSesitys 2025	TALOUSARVIO 2026
Toimintatulot	2 534	4 011	3 511
Toimintamenot	-11 684	-13 330	-12 850
Toimintakate	-9 150	-9 319	-9 339
Digitaaliset ja tietopalvelut			
ULKOISET ERÄT, tuhansina euroina	TP 2024	TA-MUUTOSesitys 2025	TALOUSARVIO 2026
Toimintatulot	7 078	2 037	180
Toimintamenot	-38 163	-37 942	-36 882
Toimintakate	-31 085	-35 905	-36 702

Taulukko 29

Konsernipalvelujen palvelualuekohtaiset talousarviotiedot.

Talousarvioon sisältyvät jo aiemmin päätetyt sopeutustoimenpiteet on esitetty kootusti talousarviokirjan liitteessä. Yhteistoimintaneuvotteluissa toimialan esittämät sopeutustoimet yhteensä (29.10.2025 päättyneet neuvottelut) on myös esitetty liitteessä.

8 Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelma kuvaa hyvinvointialueen yleiskatteisen rahoituksen riittävyyttä palvelutuotannon nettomenoihin (toimintakate), rahoituskuluihin sekä kirjanpidon poistoihin. Tuloslaskelman välituloksena esitetään toimintakate, vuosikate ja tilikauden tulos. Tuloslaskelma päättyy tilikauden ylijäämään tai alijäämään.

Toimintakate on toimintatuottojen ja toimintakulujen erotus, joka osoittaa, kuinka paljon käyttötalouden kuluista jää katettavaksi hyvinvointialueiden rahoituslain mukaisella palvelujen järjestämiseen tarkoitettulla yleiskatteisella valtion rahoituksella. Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainanlyhennyksiin.

Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien suunnitelman mukaisten poistojen suuruinen, hyvinvointialueen tulorahoitus on riittävällä tasolla. Talousarvion 2026 vuosikate on 26,3 miljoonaa euroa, ja se riittää kattamaan 19,5 miljoonan euron suunnitelman mukaisten poistojen määrän. Vuosikate riittää poistojen kattamiseen myös suunnitelmavuosina 2027 ja 2028.

Alijäämäiseksi ennustetun vuoden 2025 jälkeen kääntyy vuoden 2026 talousarvio merkittävien sopeutustoimien avulla noin 7,1 miljoonaa euroa ylijäämäiseksi. Sopeutusten myötä vuoden 2026 toimintamenojen arvioidaan laskevan noin 12,8 miljoonalla eurola palkankorotuksista ja muusta yleisestä kasvavasta kustannuskehityksestä huolimatta. Talousarvio on siis voimakkaasti leikkaava.

Suunnitelmavuodet päättyvät 21,8 ja 19,9 miljoonan euron ylijäämiin, sillä myös suunnitelmavuosiin kohdistuu kappaleessa 2.5 tarkemmin kuvatulla tavalla huomattavia sopeutustoimenpiteitä. Positiiviseksi kääntyvästä vuosittaisesta käyttötaloudesta huolimatta taseessa on jäljellä kumulatiivista alijäämää

noin 42,5 miljoonaa euroa taloussuunnitelmakauden päättyessä 2028 loppuun. Kumulatiiviset alijäämät eivät tule katettua hyvinvointialuelain edellyttämällä tavalla vuoden 2026 loppuun mennessä.

Vuosi sitten talousarvion valmisteluvaiheessa ei ollut valtiovarainministeriön julkisuuteen antamissa kommentteissa viitteitä lakimuutoksesta tai muusta sääntelystä alijäämien kattamisperiaatteista Lainsäädäntö mahdollistaa kuitenkin ministeriölle harkintavallan arviointimenettelyn käynnistämisen suhteen, ja tämän ovat myös ministeriön edustajat eri yhteyksissä tuoneet esiin. Tapauskohtaisen harkinnan perusteella valtiovarainministeriö voi siis myös jättää arviointimenettelyn käynnistämättä, vaikka lain mukaiset kriteerit täyttyisivätkin. Harkinnanvaraa sitovat hyvän hallinnon vaatimukset, kuten tarkoitussidonnaisuuden ja suhteellisuuden periaatteet. Menettelyn käynnistämättä jättämiselle on kuitenkin pystyttävä esittämään objektiivisesti arvioiden uskottavat, vahvat perusteet. Tällaisia voisivat olla esimerkiksi hyvinvointialueen vahvat, todennettavissa olevat näytöt talouden sopeuttamistyön onnistumisesta, toiminnan uudistamisesta ja talouden kehityssuunnan kääntämisestä, vaikka alijäämien kattaminen lain mukaiseen määräaikaan mennessä ei olisikaan onnistunut.

Vuoden 2026 talousarvion valmisteluvaiheessa on ollut lausunnolla luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi hyvinvointialueesta annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta (kohdennettu alijäämän kattamista koskevan määrä ajan jatkaminen). Tässä esitetään, että mikäli hyvinvointialueelle ei muodostu uutta alijäämää vuoden 2025 aikana, voisi valtionvarainministeriö tietyin edellytyksin myöntää aiemmin syntyneiden alijäämien kattamiseen lisää aikaa näille hyvinvointialueille vuoden 2027 tai vuoden 2028 loppuun mennessä. Myös investointisuunnitelmien toimittamiselle ministeriöiden suuntaan esitetään lisää aikaa.

TULOSLASKELMA

Tuloslaskelma						
Valtuustoon nähden sitovat erät						
Tuhansina euroina	TP2024	Alkup. TA2025	TPE/MTA 2025	TA 2026	TS 2027	TS 2028
Toimintatuotot	162 609	157 691	160 588	150 226	152 961	153 810
Myyntituotot	69 628	71 579	70 634	66 435	67 702	67 056
Maksutuotot	57 154	60 466	62 339	61 505	62 735	63 990
Tuet ja avustukset	23 739	14 819	15 972	9 657	9 705	9 754
Muut toimintatulot	12 088	10 827	11 644	12 629	12 818	13 011
Toimintamenot	-897 913	-892 313	-913 970	-901 152	-912 195	-927 537
Henkilöstömenot	-435 636	-467 031	-458 914	-473 559	-480 318	-489 728
Palvelujen ostot	-344 998	-311 975	-339 179	-317 172	-321 687	-326 338
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-60 046	-57 840	-59 362	-58 233	-58 980	-60 250
Avustukset	-20 215	-19 573	-19 313	-19 025	-19 215	-19 407
Muut toimintamenot	-37 019	-35 894	-37 203	-33 163	-31 994	-31 814
Toimintakate	-735 304	-734 622	-753 382	-750 925	-759 234	-773 727
Valtion rahoitus	709 564	757 084	757 573	781 687	803 110	815 071
Rahoitustuotot ja -kulut	-2 180	-3 900	-2 200	-4 500	-3 900	-4 300
Korkotuotot	1 117	400	400	400	400	400
Muut rahoitustuotot	238	200	200	200	200	200
Korkokulut	-3 518	-4 500	-2 800	-5 100	-4 500	-4 900
Muut rahoituskulut	-17	0	0	0	0	0
Vuosikate	-27 920	18 562	1 992	26 262	39 975	37 045
Poistot ja arvonalentumiset	-14 771	-18 500	-17 000	-19 500	-18 500	-17 500
Suunnitelman mukaiset poistot	-14 771	-18 500	-17 000	-19 500	-18 500	-17 500
Tilikauden tulos	-42 690	62	-15 008	6 762	21 475	19 545
Poistoeron lisäys (-) / vähennys (+)	446	339	339	339	339	339
Tilikauden yli-/alijäämä	-42 244	401	-14 669	7 101	21 814	19 884
Tunnusluvut						
Toimintatuotot / toimintamenot, %	-18,1 %	-17,7 %	-17,6 %	-16,7 %	-16,8 %	-16,6 %
Vuosikate / poistot ja arvonalent. %	-189 %	100 %	12 %	135 %	216 %	212 %
Vuosikate, euroa / asukas	-214,02	142,29	15,27	201,32	306,44	283,97
Kumulatiivinen alijäämä (1000 €)	-76 642	-79 727	-91 312	-84 210	-62 396	-42 512
Kumulat. alijäämä euroa / asukas	-587,52	-611,17	-699,97	-645,53	-478,31	-325,89

Asukasmäärä 31.12.2023

130 451

Taulukko 30 Tuloslaskelma.

Tilastokeskuksen ennakkoluku, jota on käytetty v. 2023 tilinpäätöksessä.

Hyvinvointialueen poistosuunnitelma

PYSYVÄT VASTAAVAT

ESHVA

Aineettomat hyödykkeet

Kehittämismenot	2 v. tasapoisto
Aineettomat oikeudet	5 v. tasapoisto
Liikearvo	2 v. tasapoisto
Muut pitkävaikutteiset menot	
Atk-ohjelmistot	3 v. tasapoisto
Osallistuminen toisen yhteisön hankkeisiin	
Osake- ja vuokrahuoneistojen perusparannusmenot	5 v. tasapoisto
Muut	3 v. tasapoisto

Aineelliset hyödykkeet

Maa- ja vesialueet	ei poistoaikaa
--------------------------	----------------

Rakennukset ja rakennelmat

Hallinto- ja laitosrakennukset	30 v. tasapoisto
Talousrakennukset	20 v. tasapoisto
Vapaa-ajan rakennukset	20 v. tasapoisto
Asuinrakennukset	30 v. tasapoisto
Kallioluolat ja -tunnelit, väestönsuojat	30 v. tasapoisto

Kiinteät rakenteet ja laitteet

Maa- ja vesirakenteet	15 v. tasapoisto
Putki- ja kaapeliverkot	15 v. tasapoisto
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	15 v. tasapoisto
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	15 v. tasapoisto

Koneet ja kalusto

Rautaiset alukset	
Puiset alukset ja muut uivat työkoneet	
Muut kuljetusvälineet	5 v. tasapoisto
Muut liikkuvat työkoneet	5 v. tasapoisto
Muut raskaat koneet	10 v. tasapoisto
Muut kevyet koneet	5 v. tasapoisto
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet	5 v. tasapoisto
Atk-laitteet	3 v. tasapoisto
Muut laitteet ja kalusteet	5 v. tasapoisto

Muut aineelliset hyödykkeet

Luonnonvarat	käytön mukainen poisto
Arvo- ja taide-esineet	ei poistoaikaa

Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	ei poistoaikaa
--	----------------

Pysyvien vastaavien sijoitukset

Osakkeet ja osuudet	ei poistoaikaa
---------------------------	----------------

Taulukko 31 Poistosuunnitelma.

9 Investointiosa

Hyvinvointialuelain 16 §:n mukaan hyvinvointialueen on vuosittain laadittava investointisuunnitelma seuraavaa tilikautta seuraavien neljän tilikauden aikana aloitettavista hyvinvointialuekonsernin investoinneista ja niiden rahoituksesta. Investointisuunnitelman ensimmäinen vuosi on sitova ja jatkovuodet ovat ohjeellisia.

Hyvinvointialueiden investointeja rajoittaa valtioneuvoston vahvistama lainanottovaltuutus, ja hyvinvointialueita koskee myös velvollisuus laatia investointisuunnitelma ministeriön hyväksyttäväksi. Tarkoituksena on varmistaa, että hyvinvointialue suunnittelee investoinnit taloudellisesti kestävästi siten, että niihin käytettävissä oleva rahoitus riittää ja että hyvinvointialueiden laajoja investointeja koskevat hankkeet suunnitellaan valtakunnallisten strategisten tavoitteiden mukaisesti ja kustannusvaikuttavasti huomioiden muiden hyvinvointialueiden vastaavat suunnitelmat sekä väestön palvelutarpeet. Hyvinvointialueen rahoituksen riittävyys varmistetaan vuosittain vahvistettavalla investointeja varten otettavan pitkäaikaisen lainan ottamista koskevalla rajoitteella eli lainanottovaltuudella. Investointisuunnitelma on hyväksyttävä, jos hylkäämisen kriteerit eivät täyty. Etelä-Savon hyvinvointialue ei ole nostanut pitkäaikaista lainaa vuosina 2023–2025.

Etelä-Savon hyvinvointialue on toteuttanut vuosien 2023–2025 investointeja pääasiassa vuoden 2023 lainanottovaltuudella aluevaltuuston 18.9.2023 § 70 päättämän investointisuunnitelman mukaisesti. Uusien investointitarpeiden vuoksi vuodelle 2025 haet-

tiin aluehallituksen 24.6.2024 § 155 päätöksen mukaisesti muutosta vuoden 2025 lainanottovaltuuteen, koska valtuutta ei tälle vuodelle ollut. Vuodelle 2025 lainanottovaltuutta myönnettiin hakemuksen perusteella 15,8 miljoonaa euroa. Valtioneuvoston 8.5.2025 julkaisemien lainanottovaltuustietojen perusteella Etelä-Savon hyvinvointialueelle ei myönnetty alun perin lainanottovaltuutta myöskään vuodelle 2026, joten aluehallitus päätti 19.5.2025 hakea muutosta lainanottovaltuuteen. Syksyn 2026 aikana valtuudesta neuvoteltiin, ja lainanottovaltuutta myönnettiin yhteensä 72,8 miljoonaa. Tämä sisältää mm. rakennus- ja ICT-hankkeita usealle vuodelle. Lainanottovaltuuteen liittyy kuitenkin ehtoja, joista on toimitettava selvitys tammikuussa 2026. Investointien rahoittamiseksi lainaa voi nostaa useamman vuoden aikana.

Vuoden 2026 investoinnit koostuvat vuosien 2023, 2025 ja 2026 lainanottovaltuudella toteutettavista investoinneista. Vuoden 2026 lainanottovaltuuden puitteissa toteutetaan rakennus- ja ICT-hankkeita myös vuosina 2027 ja 2028, koska hankkeet ovat monivuotisia. Laite- ja kalustohankintojen osalta vuosien 2027 ja 2028 hankkeille ei toistaiseksi ole lainanottovaltuutta, mutta näistä neuvotellaan tulevana vuosina. Investointien toteuttamista on kuitenkin tarkasteltava kriittisesti jatkuvasti, jotta velkaantumisen pysyy kurissa ja myöskään poistotaso ei pääse nousemaan liian korkeaksi.

Hyvinvointialuelain 16 §:n mukaan investointisuunnitelma ei saa olla ristiriidassa 15 §:ssä tarkoitetun hyvinvointialueen lainanottovaltuuden kanssa.

INVESTOINTISUUNNITELMA 2026–2029

Investointisuunnitelma 2026-2029 (1000 €)	LOV 2023	LOV 2025	LOV 2026	Yhteensä 2026	2027	2028	2029	Yhteensä
Pysyvät vastaavat	4 930	8 235	22 148	35 313	27 270	23 936	21 010	107 479
Rakennukset	485	6 574	12 095	19 154	20 600	17 271	16 300	73 325
Sosiaali- ja terveystieteidenhuolto	485	4 304	10 075	14 864	18 000	14 871	12 500	60 235
Pelastustoimi		2 270	2 020	4 290	2 600	2 400	3 800	13 090
Laite- ja kalustohankinnat		470	4 193	4 663	3 000	4 000	4 000	15 663
Sosiaali- ja terveydenhuolto		470	3 603	4 073	2 500	3 000	3 000	12 573
Pelastustoimi			590	590	500	1 000	1 000	3 090
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet	1 245	1 191	3 910	6 346	3 670	2 665	710	13 391
Sosiaali- ja terveydenhuolto	1 245	1 191	3 910	6 346	3 670	2 665	710	13 391
Pelastustoimi								
Muut investoinnit			2 000	2 000				2 000
Sosiaali- ja terveydenhuolto			2 000	2 000				2 000
Pelastustoimi								
Laajakantoiset investoinnit	3 200			3 200				3 200
Sosiaali- ja terveydenhuolto	3 200			3 200				3 200
Pelastustoimi								
Investointituet			-50	-50				-100
Sosiaali- ja terveydenhuolto								
Pelastustoimi			-50	-50				-100
Investinteja vastaavat sopimukset			5 607	5 607	4 466	4 292	3 337	17 703
Rakennukset			365	365				365
Sosiaali- ja terveydenhuolto			365	365				365
Pelastustoimi								
Laite- ja kalustohankinnat			5 242	5 242	4 466	4 292	3 337	17 338
Sosiaali- ja terveydenhuolto			5 242	5 242	4 466	4 292	3 337	17 338
Pelastustoimi								
Yhteensä	4 930	8 235	25 755	40 920	31 736	28 228	24 347	125 182

Taulukko 32 Hyvinvointialueen investointisuunnitelma 2026-2029.

Sosiaali- ja terveydenhuollon osasuunnitelma

Investointisuunnitelma 2026-2029 (1000 €)	2026	2027	2028	2029	Yhteensä
Pysyvät vastaavat	30 483	24 170	20 536	16 210	91 399
Rakennukset	14 864	18 000	14 871	12 500	60 235
Laite- ja kalustohankinnat	4 073	2 500	3 000	3 000	12 573
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet	6 346	3 670	2 665	710	13 391
Muut investoinnit	2 000				2 000
Laajakantoiset investoinnit	3 200				3 200
Investinteja vastaavat sopimukset	5 607	4 466	4 292	3 337	5 607
Rakennukset	365				365
Laite- ja kalustohankinnat	5 242	4 466	4 292	3 337	17 338
Yhteensä					84 311

Taulukko 33

Sosiaali- ja terveydenhuollon osasuunnitelma 2026–2029.

Pelastustoimen osasuunnitelma

Investointisuunnitelma 2026-2029 (1000 €)	2026	2027	2028	2029	Yhteensä
Pysyvät vastaavat	4 880	2 600	3 400	4 800	16 180
Rakennukset	4 290	2 600	2 400	3 800	13 090
Laite- ja kalustohankinnat	590	500	1 000	1 000	3 090
ICT ja muut aineettomat hyödykkeet					
Laajakantoiset investoinnit					
Investinteja vastaavat sopimukset					
Rakennukset					
Laite- ja kalustohankinnat					
Yhteensä					16 180

Taulukko 34

Pelastustoimen osasuunnitelma 2026–2029.

Alla esitetty perustelut sekä pääkohdat tulevista investoinneista. Investoinneissa noudatetaan aluevaltuuston määrärahasuuruuden näkökulmasta nettositovuutta. Rakennushankkeet ovat aluevaltuustoon nähden sitovia hankekohtaisesti, ja ne myös raportoidaan tilinpäätöksessä hankekohtaisesti. Sairaaloiden rakennushankkeiden käynnistyminen edellyttää aluevaltuuston yksityiskohtaista erillistä päätöstä. Ennen päätöksentekoa on oltava tiedossa valtakunnallinen linjaus sairaalaverkosta.

Investointisuunnitelman muut taseen pysyviin vastaaviin hankittavat kokonaisuudet eli laite- ja kalustohankinnat, ICT- ja muut aineettomat hyödykkeet sekä pelastustoimen hankinnat ovat aluevaltuustoon nähden sitovia niille varattujen kokonaissummien tasolla. Investointeja vastaavat sopimukset, jotka rahoitetaan vuokra- tai leasingmallilla, ovat aluevaltuustoon nähden sitovia niille varattujen kokonaissummien tasolla.

Rakennusinvestointien perustelut

Mikkelin keskussairaalan E- ja D-osien peruskorjaus

Peruskorjausta odottava suojeltu E-osa on valmistunut vuonna 1934 ja se on toiminut valmistumisensa jälkeen sotasairaalaana. E-osa liittyy muuhun keskussairaalaan D-osan ja yhdistetyn talotekniikan kautta. Rakennusosien peruskorjauksen toteutus yhtenä kokonaisuutena on taloudellisista ja teknisistä syistä sekä tilojen toiminnallisuuden kannalta perusteltua. E- ja D-osat ovat tällä hetkellä vain osittain käytössä, mutta suojeluvelvoitteen vuoksi hyvinvointialueen on ylläpidettävä koko rakennusta.

Kuntotutkimusten perusteella D- ja E-osat ovat peruskorjattavissa, mutta tehtyjen selvitysten perusteella rakenteet on korjattava perusteellisesti, jotta rakenteista saadaan poistettua sisäilmanlaatua heikentävät riskitekijät ja pystytään varmistumaan rakenteiden kosteusteknisestä toimivuudesta sekä terveellisyydestä. Rakennusosa vaatii mittavat purkutööt ennen peruskorjauksen käynnistymistä.

Peruskorjauksella pyritään vastaamaan palveluverkon tiivistämisen mukanaan tuomaan volyymin kasvuun, joka näkyy jo tällä hetkellä vastaanottotilojen riittämättömyytenä eri toimialoilla. E- ja D-osista toteutetaan vastaanottorakennus, jonka suunnittelussa tullaan huomioimaan myös palvelutuotantosunnitelman linjaukset. Tilojen kehittämisellä edistetään työnteon ja asiointin sujuvuutta, parannetaan kustannusvaikuttavuutta ja mahdollisuuksien mukaan

myös alennetaan toimitilakustannuksia.

Hankkeeseen liittyy laitteiden korvausinvestointeja, mutta laiteinvestointien määrä ei tule peruskorjauksen myötä merkittävästi kasvamaan. D- ja E-osien yhteenlaskettu bruttoala on 5 453,1 m². Hankkeen kustannusarvio vuosille 2026–2028 on 14,6 miljoonaa euroa. Määrärahasta arvioidaan vuonna 2026 käytettävän 4 miljoonaa euroa.

Savonlinnan sairaalan A-, B- ja I-osien peruskorjaus

Sairaalan ABI-osaan sijoittuvat Savonlinnan terveydenhuollon ydintoiminnot perusterveydenhuolto pois lukien (erillisessä J-osassa). Näissä rakennuksissa on teknisestä näkökulmasta eri tasoista peruskorjattavaa alaa n. 10 800 m² ja tämän lisäksi toiminnassa tapahtuneet muutokset kasvattavat muutosneliöiden määrää. Osa tiloista vastaa edelleen alkupeleistä käyttötarkoitusta, jolloin peruskorjauksen yhteydessä muutokset koskevat sekä rakennus- ja talotekniikkaa että tilajärjestelyjä.

A- ja B-osien peruskorjaukset on tehty vuosina 1994–2005. I-osan ensimmäinen vaihe on valmistunut 1978 ja laajennuksia on tehty 1980- ja 2000-luvuilla. Osa tekniikasta on alkuperäistä, osa on muutettu laajennusten ja muutosten yhteydessä. Syksyllä 2025 käynnistetään peruskorjauskokonaisuuden tarkempi tarve- ja hankesuunnittelu, jossa määritellään eri rakennusosien tarkemmat korjaustarpeet kiireellisyysjärjestyksessä sekä toiminnan tarpeet seuraavalle vuosikymmenelle. Rakennusten energiatehokkuus tarkastellaan peruskorjausten yhteydessä.

Savonlinnan sairaalaan kohdistuneet sosiaali- ja terveysministeriön lakimuutokset ja talouden tasapainottaminen yhdessä sairaalakiinteistön laajan peruskorjaustarpeen kanssa ovat nostaneet esille mahdollisuuden laajamittaiseen perus- ja erikoissairaanhoidon palvelujen toiminnalliseen uudelleenjärjestelyyn. Vaikka nykyiset tilaratkaisut ovat mahdollistaneet vaadittavien muutosten läpiviemisen, toiminnallisesti erilaiseen käyttötarkoitukseen suunnitellut ja toteutetut tilat hankaloittavat toiminnan tehokasta järjestämistä.

Laaja ja monivaiheinen peruskorjauskokonaisuus mahdollistaa sen, että vanhan keskussairaalan tilat muutetaan paremmin vastaamaan nykytilanteen ja tulevaisuuden mukaista palvelutarjontaa. Vanhoja vuodeosastoja on mm. muutettu vastaanottokäyttöön, jolloin tilat eivät tue nykyistä toimintaa, tilojen käyttö on tehotonta, muuntojoustavuus heikkoa ja

neliöitä on paljon, mutta sen sijaitsevat väärissä paikoissa.

Hankkeen perusteluissa on otettu huomioon alueen väestörakenteen muutos, palvelujen keskittämistarve Etelä-Savon hyvinvointialueella. Kustannusarvio vuosille 2026–2028 on 7,7 miljoonaa euroa. Määrärahasta arvioidaan vuonna 2026 käytettävän 2 miljoonaa euroa.

Pieksämäen sote- ja pela-keskuksen rakentaminen

Pieksämäen kaupungissa sijaitseva nykyinen sote-keskus on hyvinvointialueelle vuokratulta kooltaan n. 16 000 m². Pinta-alaan eivät sisälly laboratoriotilat ja tuotantokeittiö, näistä vain ensin mainittu on tarkoitus sijoittaa uudisrakennukseen. Nykyinen sote-keskus on kooltaan tulevia tarpeita varten liian suuri ja muodoltaan hankala.

Etelä-Savon hyvinvointialueen strategiassa Pieksämäki tulee jatkossakin olemaan yksi kolmesta keskuspaikasta, jossa halutaan ylläpitää vahvaa palvelutarjontaa. Nykyiset tilat ovat käyttöikänsä päässä ja kiinteistössä on raportoitu laajasti sisäilmaan liittyvistä haasteista jo vuosien ajan. Uudisrakentamisella tavoitellaan merkittävää tilojen tiivistämistä. Uusien toimintamallien käyttöönoton kautta tavoitellaan tilankäytön optimointia ja tehokkuutta, sekä kustannussäästöjä. Osa nykyisistä tiloista on epätarkoituksenmukaisia suhteessa nykyiseen toimintaan ja tilankäyttö on tehotonta. Uudisrakennuksessa palvelukonaisuuksia järjestellään uudelleen vastaamaan paremmin nykyisiä ja tulevaisuudessa tavoiteltuja palvelupolkuja sekä työntekijöiden yhteistyön ja tehokkaan resursoinnin että asiakkaan palvelutarpeen toteuttamisen näkökulmista.

Palvelut tulevat pysymään Pieksämäellä nykyisellään, mutta tilojen yhteiskäytön ja hyvän tilasuunnittelun avulla toiminta saadaan mahtumaan huomattavasti nykyistä pienempiin tiloihin. Tilasuunnittelun kautta ohjataan myös uusiin toimintatapoihin huomioiden tulevaisuudessa entisestään kasvava digitaalisuuden hyödyntäminen ja työn monipaikkaisuus. Uudet tilat mahdollistavat joustavammat periaatteet tilojen käyttöön, mikä parantaa tilojen käyttöastetta.

Kustannusarvio vuosille 2026–2028 on 25,6 miljoonaa euroa (arvioitu jako 80 % sotekeskukseen ja 20 % pelastuslaitokseen). Määrärahasta arvioidaan vuonna 2026 käytettävän 3 miljoonaa euroa.

Alueellinen johtokeskus

Kyseessä on Etelä-Savon hyvinvointialueen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen yhteinen hanke.

Muut Infraan liittyvät hankkeet

Mikkelin sairaalassa on tarkoitus tehdä laboratoriotilojen muutoksia. Kustannusarvio vuodelle 2026 0,5 miljoonaa euroa.

Savonlinnan sairaalassa on tarkoitus toteuttaa F-osan korjauksia (tarvittaessa) sekä rakennusautomaation päivittäminen ja höyryjärjestelmän muutokset. Kustannusarvio vuosille 2026–2028 1,7 miljoonaa euroa, josta vuodelle 2026 arvioidaan 0,9 miljoonaa euroa.

Koivulan ja Lukkarin palvelukoteihin ja Koivistontie 21 kiinteistöön on korjauksia ja muutoksia, yhteinen kustannusarvio vuodelle 2026 on 140 000 euroa.

Kiinteistöjen ennakoiduttomiin korjauksiin on varattu 0,5 miljoonaa euroa.

Mikkelin kaupungilta tontteineen ostettavien paloasemien hankintaan on varattu 920 000 euroa.

Terveyspalvelujen laite- ja kalustoinvestointien perustelut

Sairaalapalvelujen laite- ja kalustohankintojen kokonaiskustannusarvio on 1 475 000 euroa. Suurimpia erinä ovat laparoskopiatornin päivitys, dialyysiyksikön vesikoneen uusiminen, ultraäänilaitte ja kaihikone.

Diagnostisiin tukipalveluihin kustannusarvio on 145 000 euroa ja sotekeskuspalveluihin 91 000 euroa. Suurimpina kohteina radiologialaitteet ja hambahoitokone.

Akuutti-, mielenterveys- ja riippuvuuspalvelut, kustannusarvio 892 000 euroa. Suurimman osan tästä muodostaa ensihoitoajoneuvon hankinta.

Pelastus- ja turvallisuuspalvelut

Esitetyt investoinnit ovat pelastustoiminnan ja onnettomuuksien ennaltaehkäisytyön palvelutuotannon kalustoinvestointeja. Ne ovat korvausinvestointeja ja niiden avulla turvataan palvelutuotannon jatkuvuus. Vuonna 2026 suurimpana ryhmänä ovat ajoneuvohankinnat, yhteensä noin 0,5 miljoonaa euroa.

ICT ja aineettomien hyödykkeiden perustelut

ICT-varustelut toteutetaan vuosien 2026–2030 aikana ja varusteluhankkeiden yhteissumma on 11,1 miljoonaa euroa. Investointeja toteutetaan vuodesta 2026 lukien etupainoisesti.

ICT-investoinnit on jaettu kolmeen osa-alueeseen, ICT-infrastruktuuri, Sote-järjestelmät (TOSI) ja hallinnon/muut järjestelmät (TORI). ICT-infran osalta suurimmat investointitarpeet kohdistuvat tietoliikenneverkon parantamiseen ja tietoturvan parantamiseen, kotiin vietävien etäkäyttöpalveluiden järjestelmäratkaisuiden kehittämiseen ja automaattisen käyttövaltuushallinnan kehittämiseen. Palvelininfrastruktuurin ylläpito vaatii välttämättömiä investointeja tietoturvallisuuden ylläpitämiseksi.

Sote-järjestelmien osalta suurimmat investoinnit kohdistuvat asiakas- ja potilastietojärjestelmien integrointiin. Integroinnit nähdään välttämättömiksi, jotta organisaation tiedolla johtaminen mahdollistuu sekä kansalaisille pystytään tarjoamaan palveluita kustannustehokkaasti. Yhtenäiset järjestelmät mahdollistavat myös sote-henkilökunnan liikkumisen työpisteiden välillä. YTA-alueen yhteistyönä kilpailutettu asiakastietojärjestelmä otetaan käyttöön.

TORI-järjestelmien osalta investointeja tarvitaan tiedolla johtamisen järjestelmien kehittämiseen sekä hyvinvointialueen yhteisen kulunvalvonnan ja kameratekniikan käyttöönottoon.

Tukipalveluiden laite- ja kalustohankinnat perustelut

Ravintohuolto ja puhtauspalvelut

Ravintohuollon ja puhtauspalvelujen laite- ja kalustohankinnat koostuvat mm. Mikkelin ja Savonlinnan sairaalakeittiöiden koneiden uusinnosta sekä muista vastaavista hankinnoista, yhteensä 325 000 euroa.

Välinehuolto ja tekniset palvelut

Mikkelin ja Savonlinnan sairaaloihin pesukoneiden uusinnat, Mikkeliin välinehuollon endoskooppien upotuspesupöydät ja Pieksämäen välinehuollon kuivauskaappi sekä Mikkelin UPS-akustot, yhteensä 675 000 euroa.

Investointeja vastaavat sopimukset

Pieksämäen paloaseman väistötiloihin vuosille 2026–2028 yhteensä 365 000 euroa eli 121 667 euroa/vuosi.

Tietohallinnon investointeja vastaavat sopimuksia on noin 2,3 miljoonaa euroa, jotka koostuvat lisensseistä ja vuokralaitteista.

10 Rahoitusosa ja lainanottovaltuus

Rahoitusosa kuvaa yleiskatteisen rahoituksen riittävyyttä käyttötalouteen, investointitalouteen sekä lainojen lyhennyksiin. Toiminnan ja investointien rahavirta kuvaa rahoituksellista ylijäämää tai alijäämää. Mikäli luku on positiivinen, yleiskatteinen rahoitus riittää kattamaan vuoden aikana realisoituvat käyttö- ja investointitalouden menot. Mikäli luku on negatiivinen, yleiskatteinen rahoitus ei riitä toiminnan ja investointien rahoittamiseen, jolloin muodostuu rahoitusjäämää, ja joka osaltaan katetaan lainaa nostamalla. Rahoitusosa päättyy osoittamaan hyvinvointialueen maksuvalmiuden muutoksen.

Valtioneuvosto päättää vuosittain hyvinvointialueelle seuraavalle vuodelle lainanottovaltuuden eli valtuuden nostaa pitkäaikaista lainaa investointien rahoittamiseksi. Hyvinvointialue saa ottaa pitkäaikaista lainaa ainoastaan investointisuunnitelman mukaisten investointien rahoittamiseen. Lainanottovaltuuden määrään vaikuttavat sekä hyvinvointialueen tuottojen ja kulujen suhde, että lainojen määrä. Lainojen määrässä otetaan huomioon edellisen tilinpäätöksen lainamäärä sekä talousarvion mukaiset lainojen nostot ja lyhennykset. Valtioneuvosto on päättänyt 8.5.2025 hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän lainanottovaltuuksista vuodelle 2026. Etelä-Savon hyvinvointialueelle lainanottovaltuutta ei myönnetty.

Etelä-Savon hyvinvointialue on toteuttanut vuosien 2023–2025 investointeja pääasiassa vuoden 2023 lainanottovaltuudella aluevaltuuston 18.9.2023 § 70 päättämän investointisuunnitelman mukaisesti. Uusien investointitarpeiden vuoksi vuodelle 2025 haettiin aluehallituksen 24.6.2024 § 155 päätöksen mukaisesti muutosta vuoden 2025 lainanottovaltuuteen, koska valtuutta ei ollut. Vuodelle 2025 lainanottovaltuutta myönnettiin hakemuksen perusteella 15,8 miljoonaa euroa. Lainanottovaltuuteen liittyi myös ehtoja, jotka edellyttivät n. 20 miljoonan sopeutustoimia vuosille 2027 ja 2028.

Valtioneuvoston 8.5.2025 julkaisemien lainanottovaltuustietojen perusteella Etelä-Savon hyvinvointialueelle ei myönnetty alun perin lainanottovaltuutta myöskään vuodelle 2026, joten aluehallitus päätti 19.5.2025 § 114 hakea muutosta lainanottovaltuuteen. Syksyn 2026 aikana valtuudesta neuvoteltiin, ja lainanottovaltuutta myönnettiin yhteensä 72,8 miljoonaa. Tämä sisältää mm. rakennus- ja ICT-hankkeita usealle vuodelle. Lainanottovaltuuteen liittyy kuitenkin ehtoja, joista on toimitettava selvitys tammikuussa 2026. Investointien rahoittamiseksi lainaa voi nostaa useamman vuoden aikana.

Varsinainen vuoden 2026 investointisuunnitelma ja aluevaltuustoon nähden sitovat investointien määrät vahvistetaan talousarvion hyväksymisen yhteydessä. Valtioneuvoston Etelä-Savon hyvinvointialueelle vuodelle 2023 vahvistama lainanottovaltuus oli 102,4 miljoonaa euroa, jota käytetään osittain vielä myös vuonna 2026 monivuotisten hankkeiden rahoittamiseen. Vuoden 2026 investoinnit koostuvat vuosien 2023, 2025 ja 2026 lainanottovaltuudella toteutettavista investoinneista. Vuoden 2026 lainanottovaltuuden puitteissa toteutetaan rakennus- ja ICT-hankkeita myös vuosina 2027 ja 2028, koska hankkeet ovat monivuotisia. Laite- ja kalustohankintojen osalta vuosien 2027 ja 2028 hankkeille ei toistaiseksi ole lainanottovaltuutta, mutta näistä neuvotellaan tulevana vuosina.

Rahoituslaskelman lainakannan muutoksissa on budjetoituna sekä pitkäaikaisen lainan että lyhytaikaisen lainan nostoja. Pitkäaikaisella lainalla on mahdollista kattaa hyvinvointialueen investointinotat. Investointien rahoitukseen voidaan nostaa uutta pitkäaikaista lainaa enintään 35,3 miljoonaa euroa vuonna 2026. Lyhytaikaista lainaa käyttötalouteen liittyvän rahoitusvajeen kattamiseksi sekä kassan peruspuskurin rahoittamiseksi ei arvioida tarvittavan lisää suhteessa ennustettuun vuoden 2025 viimeisen päivän tilanteen tasoon.

RAHOITUSLASKELMA

Rahoituslaskelma						
Valtuustoon nähden sitovat erät						
Tuhansina euroina	TP2024	TA2025	MTA/TPE 2025	TA2026	TS 2027	TS 2028
TALOUSARVION RAHOITUSOSA						
Toiminnan rahavirta	-28 636	18 562	1 992	26 262	39 975	37 045
Vuosikate	-27 920	18 562	1 992	26 262	39 975	37 045
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-716	0	0	0	0	0
Investointien rahavirta	-12 199	-36 393	-10 451	-35 263	-27 270	-23 936
Investointimenot	-13 832	-36 393	-11 480	-35 313	-27 270	-23 936
Rahoitusosuudet investointimenoihin	1 238	0	1 329	50	0	0
Pys.vast. hyödykkeiden luovutustulot	395	0	0	0	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	-40 835	-17 831	-8 159	-9 001	12 705	13 109
Rahoituksen rahavirta	28 461	22 571	4 178	9 141	14 158	9 261
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten lisäys	-16	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennys	0	0	0	0	0	0
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	36 393	0	35 263	27 270	23 936
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-10 799	-13 822	-10 822	-11 122	-13 112	-14 675
Lyhytaikaisten lainojen muutos	38 000	0	15 000	-15 000	0	0
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	1 276	0	0	0	0	0
Rahavarojen muutos	-13 634	4 740	-3 981	140	26 864	22 370
Tavoitteet ja tunnuslukujen tavoitearvot						
Investointien tulorahoitus, %	-161,2 %	51,0 %	19,6 %	74,5 %	146,6 %	154,8 %
Laskennallinen lainanhoitokate	-1,3	0,89	0,24	1,35	1,85	1,66

Taulukko 35 Rahoituslaskelma.

11 Hyvinvointialuekonserni ja omistajaohjaus

11.1 Hyvinvointialuekonsernin rakenne ja ohjaus

Hyvinvointialuelain 22 §:n ja Etelä-Savon hyvinvointialueen hallintosäännön 68 §:n 5 kohdan mukaan aluevaltuusto päättää omistajaohjauksen periaatteista sekä konserniohjeesta. Etelä-Savon hyvinvointialuekonserni muodostuu hyvinvointialueesta ja sen tytäryhteisöistä. Tytäryhteisöksi määritellään kirjanpitolain mukaan yhteisö, jossa hyvinvointialueella on määräysvalta osakkeiden tai osuuksien tuottamasta äänimäärästä ja on oikeus nimittää enemmistö yhteisön toimielimessä tai hyvinvointialue käyttää muuten tosiasiallisesti määräysvaltaa kohdeyhteisössä.

Omistajaohjauksessa noudatetaan konserniohjetta, jonka aluevaltuusto on hyväksynyt 19.12.2022 § 114. Samassa yhteydessä aluevaltuusto on hyväksynyt omistajaohjauksen periaatteet, jotka ovat seuraavat:

- Etelä-Savon hyvinvointialue voi omistaa yhtiöitä, joita se tarvitsee suoraan tai välillisesti palvelujen järjestämiseen. Omistaminen voi kohdistua palvelutuotantoon tai niihin liittyviin tukipalveluihin. Omistaessaan yhteisöjä muiden omistajien kanssa hyvinvointialue käy vuoropuhelua säännöllisesti.
- Omistamista kehitetään aktiivisesti ja pitkäjänteisesti huomioiden hyvinvointialueen strategia ja konsernin kokonaisuus. Hyvinvointialue tarkastelee omistuksiaan vaikuttavuuden, tuloksellisuuden, riskienhallinnan ja toiminnan kehittämisen näkökulmista.
- Etelä-Savon hyvinvointialueen omistajuus perustuu omistajasuunnitelmiin. Omistajasuunnitelmissa määritellään yhtiöiden päätoimialatasolla oman toiminnan ja markkinoilla toimimisen suhdetta, tarkoituksenmukaisinta palvelujen järjestämistä, konsernin kokonaisuutta sekä toimialan palvelujen järjestämisvastuuta alihankintamahdollisuuksineen.
- In house -omistaminen on yksi keino organisoida toimintaa. Hyvinvointialueella seurataan markkinoita ja reagoidaan markkinoilla tapahtuviin muutoksiin.
- Hyvinvointialue asettaa tytäryhtiöille ja soveltuvilta osin osakkuusyhteisöille tavoitteita palvelutuotannon toteuttamiseksi. Tavoiteasetanta tehdään yhdessä palvelutuotannon kanssa.

Hyvinvointialueen konsernissa ainoa tytäryhtiö on sataprosenttisesti omistettu Mikkelin Sairaalaparkki Oy. Muut hyvinvointialueen omistukset ovat osakkuusyhtiöitä (omistus vähintään viidesosa ja enintään puolet) tai sitä pienempiä omistuksia. Hyvinvointialueen yhtiöomistukset on koottu alla esitettyyn taulukkoon.

Yhteisö	Omistuosuus
2M-IT Oy	3,46 %
BLC Osuuskunta	0,65 %
DigiFinland Oy	2,89 %
Hyvil Oy	4,16 %
Islab hyvinvointiyhtymä	15,75 %
Istekki Oy	0,46 %
Järvi-Saimaan Palvelut Oy	10,09 %
Järvi-Suomen Terveys Oy	25,00 %
Maakuntien tilakeskus Oy	2,40 %
Mikkelin Sairaalaparkki Oy	100,00 %
Monetra Pohjois-Savo Oy *	0,19 %
MPY Osuuskunta	0,89 %
Numera Palvelut Oy	0,00 %
Pieksämäen Tukipalvelut Oy	39,90 %
Sakupe Oy	0,03 %
Sansia Oy	2,00 %
Servica Oy	0,05 %
SOTEVirtuaalikirjasto Oy	14,29 %
Suomen luotto-osuuskunta	0,00 %
Tiera Oy	0,00 %
Kiinteistöt:	
Yhteisö	Omistuosuus
Asunto Oy Kotilahdentie 1	22,27 %
Asunto Oy Maaherranpuisto	3,81 %
Asunto Oy Pirtinkulma	8,49 %
Kiinteistö Oy Aurinko Ruka I	16,67 %
Kiinteistö Oy Säästömiikka	20,70 %

Taulukko 36 Hyvinvointialueen yhteisöomistukset.

* Osakkeita tarjottu muiden osakkaiden ostettavaksi osakassopimuksen mukaisesti.

Osa Eloisan yhteisöomistuksista on hankintalain mukaisia sidosyksiköjä eli ns. inhouse-yhtiöitä. Suomen hallitusohjelmassa on kirjaus, joka voi toteutuessaan rajoittaa jatkossa merkittävästi inhouse-yhtiöiden omistajien määrää ja edellyttää uudelleenjärjestelyjä yhtiöiden omistuksissa. Hallitusohjelmassa esitetään mm. 10 % vähimmäisomistusrajaa sidosyksiköille. Mahdolliseen tulevaan lainsäädäntömuutokseen on syytä varautua myös Eloisan toiminnassa.

11.2 Tytäryhtiölle asetettavat tavoitteet

Mikkelin Sairaalaparkki Oy

Aluevaltuuston vahvistamien omistajaohjauksen periaatteiden mukaisesti talousarviossa asetetaan tavoitteet Mikkelin Sairaalaparkki Oy -tytäryhtiölle.

Yhtiölle asetettavat tavoitteet

Mikkelin keskussairaalan kupeessa sijaitsevan pysäköintitalon taloudellisen kannattavuuden arvioidaan kohenevan alueen pysäköintitarpeen vakiintuessa. Talousarviovuonna 2026 yhtiön tavoitteena on toimia liiketaloudellisesti kannattavasti pyrkien vähintään nollatulokseen. Toiminnallisesti yhtiö jatkaa pysäköintipalveluiden tarjoamista asiakasystävällisesti ja tehokkaasti niin hyvinvointialueen henkilökunnalle kuin asiakkaillekin.